

Udskriftsdato: 18. december 2025

2016/1 LSF 149 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af retsplejeloven, Bruxelles I-loven og forskellige andre love (Ændring af reglerne for lægdommere, gennemførelse af værnetingsaftalekonventionen m.v.)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin., j.nr. 2016-4000-0313

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven, Bruxelles I-loven og forskellige andre love

(Ændring af reglerne for lægdommere, gennemførelse af værnetingsaftalekonventionen m.v.)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1257 af 13. oktober 2016, som ændret ved § 2 i lov nr. 1721 af 27. december 2016, lov nr. 1725 af 27. december 2016, § 4 i lov nr. 80 af 24. januar 2017 og § 1 i lov nr. 203 af 28. februar 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 5 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Varetages hvervet som formand for en undersøgelseskommision af en landsdommer kan der udnævnes yderligere en landsdommer i den pågældende landsret. Stillingen bortfalder ved første ledighed i en fast landsdommerstilling i den pågældende landsret efter, at den pågældende landsdommer er vendt tilbage.«

Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 5 og 6.

2. I § 69 ændres »fylder 70 år« til: »fylder 75 år«.

3. § 70 affattes således:

»§ 70. Følgende personer er udelukket fra at være nævning og domsmand:

- 1) Ministre,
- 2) ansatte i ministeriers departementer og ansatte i chefstillinger i de under departementerne hørende underordnede myndigheder,
- 3) ansatte ved domstolene og i politi, anklagemyndighed, kriminalforsorgen og andre myndigheder på Justitsministeriets område,
- 4) advokater og advokatfuldmægtige, og
- 5) præster i folkekirken og andre trossamfund.«

4. I § 71, nr. 8, indsættes efter »velfærd«: »eller uforholdsmæssig ulempe«.

5. I § 71, nr. 9, ændres: »gælder.« til: »gælder,«.

6. I § 71 indsættes som nr. 10:

»10) de, som i to perioder har været udtaget til nævninge- og domsmandslistes.«

7. I § 72, 1. pkt., indsættes efter »på«: »mindst«.

8. I § 149, stk. 1, 2. pkt., ændres: »Afhøring« til: »Forhandling med og afhøring«.

9. § 149, stk. 1, 4. pkt., affattes således:

»Tilkaldelse af tolk kan endvidere undlades i straffesager, der behandles efter § 831 eller kapitel 80, såfremt retten og sagens andre aktører har det fornødne kendskab til det fremmede sprog, og det i øvrigt findes ubetænkeligt.«

10. I § 247, stk. 1, 1. pkt., ændres »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« til: »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«.

11. § 260, stk. 7, 2. pkt., affattes således:

»Det er en betingelse, at den ansatte har en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse, jf. dog § 135 a, stk. 2, og at den ansatte for at møde i landsretten eller Sø- og Handelsretten har opnået møderet for landsretten og for Sø- og Handelsretten efter bestemmelsen i § 133 eller møder med henblik på at opnå en sådan møderet.«

12. § 327, stk. 5, 3. pkt., affattes således:

»Uanset § 389 a, stk. 1, § 392, stk. 3, og § 392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af byretten eller af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.«

13. I § 495, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »§ 478, stk. 1, nr. 6«: », eller for krav omfattet af § 478, stk. 2, som er sikret ved lovbestemt pant i det udlagte.«

14. Efter § 543 indsættes i *kapitel 49*:

»§ 543 a. Med hensyn til auktionssagens behandling finder § 506 tilsvarende anvendelse. Det gælder dog ikke ved afholdelse af auktion.«

§ 2

I lov nr. 1563 af 20. december 2006 om Bruxelles I-forordningen m.v., som ændret ved lov nr. 518 af 28. maj 2013, foretages følgende ændringer:

1. Lovens *titel* affattes således:

»Lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«

2. I § 1, stk. 1, ændres »og underholdspligtforordningen, jf. bilag 4 til denne lov,« til: »underholdspligtforordningen, jf. bilag 4 til denne lov, og værnetingsaftalekonventionen, jf. bilag 5 til denne lov,«.

3. Efter kapitel 2 b indsættes:

»Kapitel 2 c

Anerkendelse og fuldbyrdelse efter værnetingsaftalekonventionen

§ 8 i. Anmodning om, at en udenlandsk retsafgørelse, som er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, erklæres eksigibel, indgives til fogedretten. Anmodningen skal være skriftlig.

Stk. 2. Der kan samtidig med en anmodning efter stk. 1, anmodes om fuldbyrdelse af retsafgørelsen efter retsplejelovens regler.

Stk. 3. Den, der fremsætter anmodning efter stk. 1, skal, hvis vedkommende ikke har bopæl her i landet, udpege en procesfuldmægtig.

Stk. 4. En retsafgørelse erklæres eksigibel, når kravene i konventionens artikel 13 er opfyldt, uden prøvelse af de grunde til afvisning af anerkendelse og fuldbyrdelse, der er opregnet i konventionen. Den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, kan ikke på dette tidspunkt af sagens behandling fremsætte bemærkninger.

Stk. 5. Retsplejelovens § 149, stk. 2, finder anvendelse på den dokumentation, der er nævnt i konventionens artikel 13.

Stk. 6. Fogedrettens afgørelse om, hvorvidt retsafgørelsen er eksigibel, træffes ved kendelse.

Stk. 7. Fogedrettens afgørelse om, at en retsafgørelse erklæres eksigibel, skal forkyndes for den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse. Retsafgørelsen vedlægges forkyndelsen.

§ 8 j. Fogedrettens afgørelse om eksigibilitet kan med de ændringer, der følger af denne lov, kæres til landsretten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37.

Stk. 2. Landsrettens afgørelse kan med de ændringer, der følger af denne lov, og med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet kæres til Højesteret efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37.

Stk. 3. Kære efter stk. 1 og 2 sker ved indlevering af kæreskrift til den ret, hvortil afgørelsen kæres.

Stk. 4. Fristen for kære af en afgørelse om, at en udenlandsk retsafgørelse erklæres eksigibel, er 1 måned fra det tidspunkt, hvor afgørelsen blev forkyndt.

Stk. 5. Den ret, hvortil afgørelsen kæres, giver parterne adgang til at udtale sig. Retten kan bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling.

Stk. 6. Den ret, hvortil afgørelsen kæres, kan kun afslå at erklære retsafgørelsen eksigibel eller ophæve afgørelsen om eksigibilitet efter de grunde, der er opregnet i konventionen.

§ 8 k. En retsafgørelse, der er erklæret eksigibel, kan med de ændringer, der følger af denne lov, fuldbyrdes efter de regler, der gælder for fuldbyrdelse af danske afgørelser.

Stk. 2. Indtil fristen for kære af afgørelsen om eksigibilitet er udløbet, eller indtil en eventuel kære er afgjort, kan der foretages udlæg eller andre fuldbyrdelsesskridt. Der kan dog ikke foretages tvangsauktion over udlagt gods eller i øvrigt foretages skridt, der går videre end til at sikre tilstedeværelsen af gods, hvori fuldbyrdelse kan ske. Et udlægs plads i rækkefølgen mellem flere udlæg i samme aktiv, jf. retsplejelovens § 526, regnes tidligst fra tidspunktet for afgørelsen om, at den udenlandske retsafgørelse er eksigibel.

§ 8 l. Bestrides anerkendelsen af en udenlandsk retsafgørelse, kan en berettiget part, der som det væsentligste påberåber sig anerkendelsen, efter reglerne i dette kapitel få fastslået, om retsafgørelsen skal anerkendes.

Stk. 2. Gøres anerkendelsen gældende under en verserende retssag, og har den betydning for afgørelsen af sagen, kan retten behandle spørgsmålet om anerkendelsen.«

4. I § 9, *stk. 2*, ændres »Bruxelles I-forordningen eller Luganokonventionen« til: »Bruxelles I-forordningen, Luganokonventionen eller værnetingsaftalekonventionen«.

5. Som *bilag 5* indsættes bilag 1 til denne lov.

§ 3

I designloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 189 af 1. marts 2016, som ændret ved § 2 i lov nr. 309 af 28. marts 2015 og § 2 i lov nr. 1548 af 13. december 2016, foretages følgende ændring:

1. § 42 affattes således:

»§ 42. Sø- og Handelsretten er EF-designdomstol i første instans, og Højesteret og landsretterne er EF-designdomstole i anden instans i henhold til EF-designforordningen. Ved afgørelsen af, om domme afsagt af Sø- og Handelsretten i henhold til denne lov kan ankes til Højesteret eller landsretterne, finder retsplejelovens § 368, stk. 4-6, anvendelse.«

§ 4

I varemærkeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 192 af 1. marts 2016, som ændret ved § 1 i lov nr. 309 af 28. marts 2015 og § 1 i lov nr. 1548 af 13. december 2016, foretages følgende ændring:

1. § 43 a affattes således:

»§ 43 a. Sø- og Handelsretten er EU-varemærkedomstol i første instans, og Højesteret og landsretterne er EU-varemærkedomstole i anden instans i henhold til EU-varemærkeforordningen. Ved afgørelsen af, om domme afsagt af Sø- og Handelsretten i henhold til denne lov kan ankes til Højesteret eller landsret, finder retsplejelovens § 368, stk. 4-6, anvendelse.«

§ 5

I lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 572 af 20. juni 2001, som ændret ved § 13 i lov nr. 430 af 6. juni 2005, § 1 i lov nr. 252 af 30. marts 2011 og § 2 i lov nr. 114 af 31. januar 2017, foretages følgende ændring:

1. § 7, stk. 4, ophæves.

§ 6

I lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, lov om skifte af dødsboer og lov om skifte af fællesbo m.v. (Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænset sagsfremstilling, regler om vidneforvarede m.v.), foretages følgende ændring:

1. § 1, nr. 4, ophæves.

§ 7

I lov nr. 1156 af 19. december 2003 om ændring af forskellige bestemmelser om medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer (Afskedigelsesbeskyttelse), foretages følgende ændring:

1. Efter § 9 indsættes:

»§ 10

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men § 1 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.«

§ 8

I lov nr. 552 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ændringer som følge af kommunalreformen), foretages følgende ændring:

1. Efter § 12 indsættes:

»§ 13

Stk. 1. §§ 1-3 og 6-11 gælder ikke gælder for Færøerne, §§ 1-3, 6 og 8-11 gælder ikke for Grønland og § 4 gælder ikke for sager om færøske og grønlandske anliggender.

Stk. 2. § 2 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Stk. 3. § 4 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for sager om færøske og grønlandske anliggender, der er eller har været under behandling ved rigsmyndighederne.

Stk. 4. §§ 8 og 11 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.«

§ 9

I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1252 af 27. november 2014, som ændret ved § 3 i lov nr. 1867 af 29. december 2015, foretages følgende ændring:

1. I § 20, nr. 9, ændres »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« til: »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«.

§ 10

I søloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 75 af 17. januar 2014, som bl.a. ændret ved § 13 i lov nr. 1563 af 20. december 2006 samt § 1 i lov nr. 618 af 12. juni 2013, og senest ved § 3 i lov nr. 400 af 2. maj 2016, foretages følgende ændring:

1. I § 310, stk. 5, og § 429, stk. 3, ændres »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« til: »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«.

§ 11

I lov nr. 573 af 4. maj 2015 om internationale sikkerhedsrettigheder i flymateriel, foretages følgende ændring:

1. I § 1, stk. 3, ændres »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« til: »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«.

§ 12

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2017, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af lovens § 1, nr. 10, §§ 2 og 9-11.

Stk. 3. § 1, nr. 3, finder ikke anvendelse på personer, som er optaget på en grundliste, der er gældende ved lovens ikrafttræden. For disse personer finder de hidtil gældende regler anvendelse.

§ 13

§§ 1-6 og 9-11 gælder ikke for Færøerne og Grønland, men §§ 3 og 4 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Haagerkonventionen af 30. juni 2005 om værnetingsaftaler

De i denne konvention deltagende stater, som ønsker at fremme international handel og internationale investeringer gennem et forbedret retsligt samarbejde, som mener, at et sådant samarbejde kan forbedres ved ensartede regler om værneting og om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, som er af den opfattelse, at et sådant forbedret samarbejde navnlig forudsætter en international retlig ordning, der giver retssikkerhed og sikrer, at eksklusive værnetingsaftaler mellem parterne i kommercielle transaktioner er effektive, og fastlægger regler for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i sager, der er baseret på sådanne aftaler, har besluttet at indgå denne konvention og er blevet enige om følgende bestemmelser:

Artikel 1

Anvendelsesområde

1. Denne konvention finder i internationale sager anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler, der er indgået på det civil- og handelsretlige område.
2. I forbindelse med anvendelsen af kapitel II anses en sag for at være international, medmindre parterne har hjemsted i samme kontraherende stat, og parternes retsforhold og alle andre relevante forhold i sagen, når der ses bort fra den udpegede domstols beliggenhed, udelukkende har tilknytning til den pågældende stat.
3. I forbindelse med anvendelsen af kapitel III anses en sag for at være international, når der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse af en udenlandsk retsafgørelse.

Artikel 2

Udelukkelser fra anvendelsesområdet

1. Denne konvention finder ikke anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler,
 - a) hvor en af parterne er en fysisk person, der hovedsageligt handler med henblik på at tilfredsstille personlige behov eller familiens eller en husholdnings behov (en forbruger),
 - b) der vedrører arbejdskontrakter, herunder kollektive overenskomster.
2. Denne konvention finder ikke anvendelse på:
 - a) fysiske personers retlige status samt deres rets- og handleevne,
 - b) underholdsforpligtelser,

c) andre familieretlige anliggender, herunder ordninger for formueforholdet mellem ægtefæller samt andre rettigheder eller forpligtelser i forbindelse med ægteskab eller lignende partnerskabsforhold,

d) testamenter og arv,

e) insolvens, tvangsakkord og lignende forhold,

f) personbefordring og godstransport,

g) havforurening, begrænsning af ansvaret for søretlige krav, havari og bugsering og bjærgning i nødsituationer,

h) konkurrencehindringer,

i) erstatningsansvar for atomskader,

j) erstatningskrav vedrørende personskaade og tort fremsat af eller på vegne af fysiske personer,

k) erstatningskrav uden for kontraktforhold, som er baseret på deliktansvar i forbindelse med tingsskade,

l) tinglige rettigheder over fast ejendom samt leje og forpagtning af fast ejendom,

m) juridiske personers gyldighed, ugyldighed eller opløsning, samt gyldigheden af beslutninger truffet af deres organer,

n) gyldigheden af intellektuelle ejendomsrettigheder bortset fra ophavsret og hertil knyttede rettigheder,

o) krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, bortset fra ophavsret og hertil knyttede rettigheder, undtagen tvister, som vedrører brud på en kontrakt mellem parterne vedrørende sådanne rettigheder, eller som kunne have vedrørt et kontraktbrud,

p) gyldigheden af indførelser i offentlige registre.

3. Uanset stk. 2 er en tvist ikke udelukket fra konventionens anvendelsesområde, når et i stk. 2 udelukket emne kun optræder som et bispørgsmål i sagen og ikke er tvistens egentlige genstand. Navnlig kan det forhold, at der som forsvar henvises til et emne, der er udelukket ved stk. 2, ikke i sig selv medføre, at tvisten udelukkes fra konventionens anvendelsesområde, hvis det pågældende emne ikke er tvistens egentlige genstand.

4. Denne konvention finder ikke anvendelse på voldgiftsbehandling og lignende behandlingsformer.

5. En tvist er ikke udelukket fra konventionens anvendelsesområde, blot fordi en stat, herunder en regering, et regeringsorgan eller en af staten bemyndiget person, er part i tvisten.

6. Intet i denne konvention indskrænker privilegier og immuniteter, som er indrømmet stater eller internationale organisationer for så vidt angår dem og deres ejendom.

Artikel 3

Eksklusive værnetingsaftaler

Det gælder i forhold til denne konvention, at:

a) "eksklusiv værnetingsaftale" er en aftale indgået mellem to eller flere parter, der opfylder formkravene i litra c), og hvori det fastsættes, at allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i forbindelse med et bestemt retsforhold skal indbringes for domstolene i en kontraherende stat eller for en eller flere nærmere angivne domstole i en kontraherende stat, således at ingen andre domstole har kompetence til at behandle sådanne tvister

b) en værnetingsaftale, hvorved det fastsættes, at tvister skal indbringes for domstolene i en kontraherende stat eller for en eller flere nærmere angivne domstole i en kontraherende stat, anses for at være eksklusiv, medmindre parterne udtrykkeligt har bestemt andet

c) en eksklusiv værnetingsaftale skal være indgået eller dokumenteret

i) skriftligt, eller

ii) ved brug af ethvert andet kommunikationsmiddel, der gør oplysningerne tilgængelige, så de senere kan konsulteres

d) en eksklusiv værnetingsaftale, der indgår som en del af en kontrakt, anses for at være en selvstændig aftale, der er uafhængig af kontraktens øvrige bestemmelser. Gyldigheden af en eksklusiv værnetingsaftale kan ikke bestrides alene under henvisning til, at kontrakten ikke er gyldig.

Artikel 4

Andre definitioner

1. I denne konvention forstås ved "dom" enhver af en domstol truffen realitetsafgørelse uanset dens benævnelse, herunder en dom eller en kendelse, og tillige en af domstolen (eller en retsembedsmand) foretagen fastsættelse af sagsomkostninger, forudsat at fastsættelsen vedrører en realitetsafgørelse, der kan anerkendes eller fuldbyrdes i henhold til denne konvention. Et foreløbigt sikrende retsmiddel betragtes ikke som en dom.

2. I forbindelse med denne konvention anses en enhed eller en juridisk person for at have hjemsted i den stat,

a) i hvilken dens vedtægtsmæssige hjemsted ligger,

b) i henhold til hvis lovgivning oprettelsen har fundet sted,

c) i hvilken dens hovedkontor ligger, eller

d) i hvilken dens hovedforretningssted ligger.

KAPITEL II

KOMPETENCE

Artikel 5

Den valgte domstols kompetence

1. Den eller de domstole i en kontraherende stat, der er fastlagt i en eksklusiv værnetingsaftale, har kompetence til at behandle en tvist, som er omfattet af aftalen, medmindre aftalen er ugyldig i henhold til lovgivningen i den pågældende stat.

2. Den domstol, der har kompetence i henhold til stk. 1, kan ikke erklære sig inkompetent under henvisning til, at tvisten bør indbringes for en domstol i en anden stat.

3. De foregående stykker berører ikke bestemmelserne vedrørende:

a) den materielle kompetence eller kompetencen baseret på sagsgenstandens værdi,

b) den interne kompetencefordeling mellem domstolene i en kontraherende stat. Hvis den valgte domstol efter eget skøn kan henvise sagen til en anden domstol, skal der dog tages behørigt hensyn til parternes valg.

Artikel 6

Forpligtelser for en domstol, der ikke er valgt

En domstol i en anden kontraherende stat end den, i hvilken den valgte domstol er beliggende, skal udsætte eller afvise en tvist, der er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale, medmindre

a) aftalen er ugyldig ifølge lovgivningen i den stat, hvor den valgte domstol er beliggende,

b) en af parterne manglede rets- eller handleevne til at indgå aftalen ifølge lovgivningen i domstolsstaten,

c) en efterkommelse af aftalen ville være klart uretfærdig eller ville være i åbenbar modstrid med grundlæggende retsprincipper (ordre public) i domstolsstaten,

d) der foreligger exceptionelle grunde, som parterne ikke har indflydelse på, og som medfører, at aftalen ikke med rimelighed kan iværksættes, eller

e) den valgte domstol har afvist at behandle sagen.

Artikel 7

Foreløbige foranstaltninger og sikrende retsmidler

Foreløbige foranstaltninger og sikrende retsmidler er ikke omfattet af denne konvention. Ifølge bestemmelserne i denne konvention er det hverken påkrævet eller udelukket, at en domstol i en kontraherende stat anordner, afslår eller ophæver foreløbige foranstaltninger og sikrende retsmidler. Konventionen er uden betydning for, om en part kan begære sådanne foranstaltninger og retsmidler, og om en domstol kan anordne, afslå eller ophæve disse.

KAPITEL III

ANERKENDELSE OG FULDBYRDELSE

Artikel 8

Anerkendelse og fuldbyrdelse

1. En dom afsagt af en domstol i en kontraherende stat, der er valgt i en eksklusiv værnetingsaftale, skal anerkendes og fuldbyrdes i de andre kontraherende stater i overensstemmelse med dette kapitel. Anerkendelse eller fuldbyrdelse kan kun nægtes af de grunde, der er anført i denne konvention.
2. Bortset fra den prøvelse, der er nødvendig for anvendelsen af bestemmelserne i dette kapitel, foretages der ingen realitetsprøvelse af den dom, der er afsagt af oprindelsesdomstolen. Den domstol, som anmodningen forelægges, er bundet af de faktiske omstændigheder, som oprindelsesdomstolen har lagt til grund for sin kompetence, medmindre der er tale om en udeblivelsesdom.
3. En dom skal kun anerkendes, hvis den har retskraft i oprindelsesstaten, og den skal kun fuldbyrdes, hvis den kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten.
4. Anerkendelse eller fuldbyrdelse kan udsættes eller afvises, hvis dommen er appelleret i oprindelsesstaten, eller hvis fristen for ordinær appel af afgørelsen ikke er udløbet. En afvisning er ikke til hinder for en senere anmodning om anerkendelse eller fuldbyrdelse af dommen.
5. Denne artikel finder også anvendelse på en retsafgørelse truffet af en domstol i en kontraherende stat efter en henvisning af sagen fra den valgte domstol i den pågældende kontraherende stat, som tilladt ved artikel 5, stk. 3. Hvis den valgte domstol selv kunne bestemme, om sagen skulle henvises til en anden domstol, kan det dog nægtes at anerkende eller fuldbyrde dommen over for en part, der rettidigt i oprindelsesstaten har gjort indsigelse mod henvisningen til en anden domstol.

Artikel 9

Afslag på anerkendelse eller fuldbyrdelse

Anerkendelse eller fuldbyrdelse kan afslås, hvis

a) aftalen var ugyldig ifølge lovgivningen i den stat, hvor den valgte domstol er beliggende, medmindre den valgte domstol har fastslået, at aftalen er gyldig,

b) en af parterne manglede rets- eller handleevne til at indgå aftalen ifølge lovgivningen i den stat, hvor anmodningen indgives,

c) stævningen eller et hermed ligestillet processkrift, der indeholder de vigtigste oplysninger om kravet

i) ikke er blevet forkyndt for sagsøgte i rette tid og på en sådan måde, at han har haft mulighed for at varetage sit forsvar, medmindre sagsøgte har deltaget i et retsmøde og redegjort for sine synspunkter ved oprindelsesdomstolen uden at anfægte forkyndelsen, forudsat at lovgivningen i oprindelsesstaten gav mulighed herfor, eller

ii) i den stat, hvor anmodningen indgives, er blevet forkyndt for sagsøgte på en måde, der er uforenelig med denne stats grundlæggende retsprincipper vedrørende forkyndelse af dokumenter,

d) dommen er opnået ved processuelt bedrageri,

e) anerkendelse eller fuldbyrdelse ville være åbenbart uforenelig med de grundlæggende retsprincipper (ordre public) i den stat, hvor anmodningen indgives, herunder situationer hvor proceduren forud for dommen har været uforenelig med grundlæggende retsplejeprincipper i nævnte stat,

f) dommen strider mod en dom, der i den stat, hvor anmodningen indgives, er afsagt i en tvist mellem de samme parter, eller

g) dommen strider mod en dom, der tidligere er afsagt i en anden stat mellem de samme parter i en tvist om samme genstand og på samme grundlag, og den tidligere dom opfylder de nødvendige betingelser for at blive anerkendt i den stat, hvor anmodningen indgives.

Artikel 10

Præjudicielle spørgsmål

1. Hvis et spørgsmål på et område, der er udelukket ved artikel 2, stk. 2, eller ved artikel 21, er blevet behandlet som et præjudicielt spørgsmål, skal afgørelsen herom ikke anerkendes eller fuldbyrdes i henhold til denne konvention.

2. Anerkendelse eller fuldbyrdelse af en retsafgørelse kan nægtes, hvis og i det omfang retsafgørelsen er baseret på en afgørelse på et område, der er udelukket ved artikel 2, stk. 2.

3. I tilfælde af en afgørelse om gyldigheden af en anden intellektuel ejendomsrettighed end ophavsret eller en hertil knyttet rettighed, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom dog kun nægtes eller udsættes i henhold til det foregående stykke, hvis

a) den pågældende afgørelse er uforenelig med en dom eller en kompetent myndigheds afgørelse herom, der er afsagt eller truffet i den stat, efter hvis lovgivning den intellektuelle ejendomsrettighed er opstået, eller

b) der i nævnte stat verserer en sag om gyldigheden af den intellektuelle ejendomsrettighed.

4. Anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom kan nægtes, hvis og i det omfang dommen er baseret på en afgørelse på et område, der er udelukket ved en erklæring, som den stat, hvor anmodningen indgives, har afgivet i henhold til artikel 21.

Artikel 11

Erstatning

1. Anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom kan nægtes, hvis og i det omfang der ved dommen er tilkendt en erstatning, herunder erstatning med afskrækkende eller straffende formål, som ikke er en kompensation til en af parterne for det faktiske tab eller den faktiske skade, der er lidt.

2. Domstolen skal tage hensyn til, om og i hvilket omfang den af oprindelsesdomstolen tilkendte erstatning har til formål at dække omkostninger og udgifter i forbindelse med sagen.

Artikel 12

Retsforlig

Retsforlig, som en domstol i en kontraherende stat, der er valgt ved en eksklusiv værnetingsaftale, har godkendt, eller som under sagens behandling er blevet indgået ved en sådan domstol, og som i oprindelsesstaten kan fuldbyrdes på samme måde som en dom, fuldbyrdes i henhold til konventionen på samme måde som en dom.

Artikel 13

Dokumenter, der skal forelægges

1. Den part, der anmoder om anerkendelse eller fuldbyrdelse, skal forelægge

a) en fuldstændig bekræftet kopi af dommen,

b) den eksklusive værnetingsaftale, en bekræftet kopi heraf eller et andet bevis på, at der er indgået en sådan aftale,

c) hvis der er tale om en udeblivelsesdom, originalen eller en bekræftet kopi af et dokument, hvorefter det fremgår, at stævningen eller et hermed ligestillet processkrift er blevet forkyndt for den udeblevne part,

d) eventuelle dokumenter, som måtte være nødvendige for at konstatere, at dommen har retskraft, eller, når det er relevant, at den kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten,

e) i det i artikel 12 omhandlede tilfælde en attest fra domstolen i oprindelsesstaten, hvoraf det fremgår, at retsforliget eller en del heraf i oprindelsesstaten kan fuldbyrdes på samme måde som en dom.

2. Hvis dommens indhold ikke giver den domstol, hvor anmodningen indgives, mulighed for at konstatere, at betingelserne i dette kapitel er opfyldt, kan domstolen kræve fremlæggelse af yderligere dokumenter, som den finder nødvendige.

3. En anmodning om anerkendelse eller fuldbyrdelse kan vedlægges et dokument, der er udstedt af en domstol (herunder en retsembedsmand) i oprindelsesstaten, i den udformning, som Haagerkonferencen om International Privatrecht har anbefalet og offentliggjort.

4. Hvis de i denne artikel nævnte dokumenter ikke er affattet på et sprog, der er et officielt sprog i den stat, hvor anmodningen indgives, skal de ledsages af en autoriseret oversættelse til et i denne stat officielt sprog, medmindre andet følger af lovgivningen i den stat, hvor anmodningen indgives.

Artikel 14

Procedure

Proceduren for anerkendelse, eksekvatur, registrering med henblik på fuldbyrdelse og fuldbyrdelse af dommen følger lovgivningen i den stat, hvor anmodningen indgives, medmindre andet er fastsat i denne konvention. Den domstol, anmodningen forelægges, skal hurtigt tage stilling.

Artikel 15

Gyldighed af enkelte bestemmelser

En udskillelig del af en dom anerkendes eller fuldbyrdes, hvis der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse af den pågældende del, eller hvis kun en del af dommen kan anerkendes eller fuldbyrdes i henhold til denne konvention.

KAPITEL IV

GENERELLE BESTEMMELSER

Artikel 16

Overgangsbestemmelser

1. Denne konvention finder anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler indgået efter dens ikrafttræden for den stat, i hvilken den valgte domstol er beliggende.

2. Denne konvention finder ikke anvendelse på tvister, der er indledt inden dens ikrafttræden for den stat, i hvilken den domstol, som anmodningen forelægges for, er beliggende.

Artikel 17

Forsikrings- og genforsikringsaftaler

1. En tvist vedrørende en forsikrings- eller genforsikringsaftale kan ikke udelukkes fra denne konventions anvendelsesområde under henvisning til, at forsikrings- eller genforsikringsaftalen vedrører et forhold, som konventionen ikke finder anvendelse på.

2. Anerkendelse og fuldbyrdelse af en dom vedrørende erstatningsansvar, der hviler på en forsikrings- eller genforsikringsaftale kan ikke begrænses eller nægtes under henvisning til, at erstatningsansvaret ifølge den pågældende aftale omfatter pligt til at yde den forsikrede eller den genforsikrede erstatning i forbindelse med

a) et forhold, som denne konvention ikke finder anvendelse på, eller

b) en beslutning om skadeserstatning, som artikel 11 kunne finde anvendelse på.

Artikel 18

Ingen legalisering

Alle dokumenter, der fremsendes eller forelægges i henhold til denne konvention, er fritaget for legalisering og alle tilsvarende formaliteter, herunder en apostille.

Artikel 19

Erklæringer om begrænsning af domstolskompetencen

En stat kan erklære, at dens domstole kan afvise at behandle tvister, som er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale, hvis der, bortset fra den valgte domstols beliggenhed, ikke er nogen forbindelse mellem den pågældende stat og parterne eller tvisten.

Artikel 20

Erklæringer om begrænsning af anerkendelsen og fuldbyrdelsen

En stat kan erklære, at dens domstole kan afvise at anerkende eller fuldbyrde en dom afsagt af en domstol i en anden kontraherende stat, hvis parterne havde sædvanligt opholdssted i den stat, hvor anmodningen indgives, og forbindelsen mellem parterne og alle andre relevante forhold i sagen udelukkende havde tilknytning til den stat, hvor anmodningen indgives, uanset den valgte domstols beliggenhed.

Artikel 21

Erklæringer om specifikke områder

1. Når en stat har en stærk interesse i ikke at anvende denne konvention på et specifikt område, kan den pågældende stat erklære, at den ikke vil anvende konventionen på dette område. En stat, der afgiver en sådan erklæring, skal sørge for, at erklæringen ikke er mere omfattende end nødvendigt, og at det udelukkede specifikke område er klart og præcist defineret.

2. For så vidt angår det pågældende område, finder konventionen ikke anvendelse

a) i den kontraherende stat, der har afgivet erklæringen,

b) i de andre kontraherende stater, når domstolene eller en eller flere bestemte domstole i den stat, der har afgivet erklæringen, er valgt i en eksklusiv værnetingsaftale.

Artikel 22

Gensidige erklæringer om ikke-eksklusive værnetingsaftaler

1. En kontraherende stat kan erklære, at dens domstole vil anerkende og fuldbyrde retsafgørelser truffet af andre kontraherende staters domstole, som to eller flere parter har valgt ved en værnetingsaftale, der opfylder betingelserne i artikel 3, litra c, og ved hvilken det er fastsat, at allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i anledning af et bestemt retsforhold kan indbringes for en domstol eller domstolene i en eller flere kontraherende stater (en ikke-eksklusiv værnetingsaftale).

2. Hvis der i forbindelse med en dom afsagt i en kontraherende stat, der har afgivet en sådan erklæring, anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse i en anden kontraherende stat, der har afgivet en sådan erklæring anerkendes og fuldbyrdes dommen i henhold til denne konvention, hvis

a) oprindelsesdomstolen var udpeget i en ikke-eksklusiv værnetingsaftale,

b) der ikke foreligger nogen dom afsagt af en anden af de domstole, som tvisten ifølge den ikke-eksklusive værnetingsaftale kunne indbringes for, og der heller ikke ved nogen anden domstol verserer nogen sag mellem de samme parter om samme tvist, samt

c) oprindelsesdomstolen var den første domstol, som sagen blev indbragt for.

Artikel 23

Ensartet fortolkning

Ved fortolkningen af denne konvention skal der tages hensyn til dens internationale karakter og behovet for at fremme en ensartet anvendelse.

Artikel 24

Evaluerings af konventionens anvendelse

Generalsekretæren for Haagerkonferencen om International Privatret tager med regelmæssige mellemrum initiativ til:

a) en evaluering af, hvordan konventionen anvendes, herunder også eventuelle erklæringer, og

b) overvejelser af, om der bør foretages ændringer af konventionen.

Artikel 25

Forskellige retssystemer

1. I forbindelse med en kontraherende stat, hvor to eller flere retssystemer finder anvendelse i forskellige territoriale enheder for så vidt angår de i denne konvention omhandlede forhold,

a) skal en henvisning til en stats lovgivning eller procedurer forstås som en henvisning til den lovgivning eller de procedurer, der gælder for den pågældende territoriale enhed,

b) skal en henvisning til hjemsted i en stat forstås som en henvisning til hjemsted i den pågældende territoriale enhed,

c) skal en henvisning til domstolen eller domstolene i en stat forstås som en henvisning til domstolen eller domstolene i den pågældende territoriale enhed,

d) skal en henvisning til forbindelsen med en stat forstås som en henvisning til forbindelsen med den pågældende territoriale enhed.

2. Uanset det foregående stykke er en kontraherende stat med to eller flere territoriale enheder, hvor der gælder forskellige retssystemer, ikke forpligtet til at anvende denne konvention i tilfælde, der udelukkende vedrører disse forskellige territoriale enheder.

3. En domstol i en territorial enhed i en kontraherende stat med to eller flere territoriale enheder, hvor der gælder forskellige retssystemer, er ikke forpligtet til at anerkende eller fuldbyrde en dom fra en anden kontraherende stat, blot fordi dommen i henhold til denne konvention er blevet anerkendt eller fuldbyrdet i en anden territorial enhed i samme kontraherende stat.

4. Denne artikel finder ikke anvendelse på en organisation for regional økonomisk integration.

Artikel 26

Forbindelsen med andre internationale aftaler

1. Denne konvention skal fortolkes således, at den så vidt muligt er forenelig med andre traktater, der gælder for de kontraherende stater, uanset om disse er indgået før eller efter denne konvention.

2. Denne konvention berører ikke en kontraherende stats anvendelse af en traktat, uanset om den er indgået før eller efter konventionen, i tilfælde hvor ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende stat, der ikke er part i traktaten.

3. Denne konvention berører ikke en kontraherende stats anvendelse af en traktat, der er indgået inden konventionens ikrafttræden for den pågældende stat, hvis anvendelsen af denne konvention er uforenelig med denne kontraherende stats forpligtelser over for ikke-kontraherende stater. Dette stykke gælder også

for traktater, der ændrer eller erstatter en traktat indgået inden denne konventions ikrafttræden for denne kontraherende stat, undtagen i det omfang der ved ændringen eller ved den nye traktat skabes nye uoverensstemmelser med denne konvention.

4. Denne konvention berører ikke en kontraherende stats anvendelse af en traktat, uanset om denne er indgået før eller efter denne konvention, med henblik på at opnå anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom afsagt af en domstol i en anden kontraherende stat, der også er part i den pågældende traktat. Dommen må dog ikke anerkendes eller fuldbyrdes i mindre omfang, end det ville være tilfældet ifølge denne konvention.

5. Denne konvention berører ikke en kontraherende stats anvendelse af en traktat, der for et specifikt område regulerer domstolskompetence eller anerkendelse eller fuldbyrdelse af domme, heller ikke hvis traktaten er indgået efter konventionen, og alle berørte stater er parter i denne konvention. Dette stykke finder kun anvendelse, hvis den kontraherende stat har afgivet en erklæring om traktaten i henhold til dette stykke. I tilfælde af en sådan erklæring er de andre kontraherende stater, for så vidt der foreligger uforenelighed, ikke forpligtede til at anvende denne konvention på det pågældende område, hvis den stedlige kompetence ved en eksklusiv værnetingsaftale er tillagt domstolene eller en eller flere domstole i den kontraherende stat, der har afgivet erklæringen.

6. Denne konvention berører ikke anvendelsen af de gældende regler i en regional organisation for økonomisk integration, der er part i denne konvention, uanset om de er vedtaget før eller efter konventionen,

a) hvis ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende stat, der ikke er medlemsstat i den regionale organisation for økonomisk integration

b) for så vidt angår anerkendelse eller fuldbyrdelse af domme mellem medlemsstater i den regionale organisation for økonomisk integration.

KAPITEL V

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 27

Undertegnelse, ratifikation, accept, godkendelse eller tiltrædelse

1. Denne konvention er åben for undertegnelse af alle stater.

2. Denne konvention er genstand for ratifikation, accept eller godkendelse af de stater, der har undertegnet konventionen.

3. Denne konvention er åben for tiltrædelse af alle stater.

4. Ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrumenterne deponeres i Kongeriget Nederlandenes udenrigsministerium, som er konventionens depositar.

Artikel 28

Erklæringer vedrørende forskellige retssystemer

1. Hvis en stat består af to eller flere territoriale enheder, hvor de forhold, som behandles i denne konvention, er underkastet forskellige retssystemer, kan den på undertegnelses-, ratificerings-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsestidspunktet afgive erklæring om, at konventionen finder anvendelse på alle dens territoriale enheder eller kun på en eller flere af dem, og den kan når som helst ændre denne erklæring ved at afgive en ny.
2. En sådan erklæring sendes til depositaren og skal udtrykkeligt angive, hvilke territoriale enheder konventionen gælder for.
3. Hvis en stat ikke afgiver nogen erklæring i henhold til denne artikel, finder konventionen anvendelse på alle den pågældende stats territoriale enheder.
4. Denne artikel finder ikke anvendelse på en organisation for regional økonomisk integration.

Artikel 29

Organisationer for regional økonomisk integration

1. En organisation for regional økonomisk integration, der udelukkende består af suveræne stater, og som har kompetence på alle eller nogle af de områder, som konventionen regulerer, kan ligeledes undertegne, acceptere, godkende eller tiltræde konventionen. Organisationen for regional økonomisk integration har i så fald de samme rettigheder og forpligtelser som en kontraherende stat, i det omfang den pågældende organisation har kompetence på de områder, der reguleres af konventionen.
2. Organisationen for regional økonomisk integration giver på tidspunktet for undertegnelsen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen depositaren skriftlig meddelelse om, hvilke områder der er omfattet af konventionen, og for hvilke organisationen har fået overført kompetence fra sine medlemsstater. Organisationen giver straks depositaren skriftlig meddelelse om eventuelle ændringer af dens kompetence i forhold til dens seneste meddelelse i henhold til dette stykke.
3. I forbindelse med ikrafttrædelsen af denne konvention vil retsakter, der er deponeret af en organisation for regional økonomisk integration, ikke tælle med, medmindre organisationen for regional økonomisk integration i overensstemmelse med artikel 30 erklærer, at dens medlemsstater ikke bliver parter i denne konvention.
4. En henvisning i denne konvention til en "kontraherende stat" eller "stat" er ligeledes, når det er relevant, at betragte som en henvisning til en organisation for regional økonomisk integration, der er part i konventionen.

Artikel 30

Tiltrædelse af en organisation for regional økonomisk integration uden dens medlemsstater

1. På tidspunktet for undertegnelsen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen kan en organisation for regional økonomisk integration erklære, at den har kompetence på alle de af denne konvention regulerede områder, og at dens medlemsstater ikke bliver parter i konventionen, men vil være bundet heraf i kraft af organisationens undertegnelse, accept, godkendelse eller tiltrædelse.

2. Når en organisation for regional økonomisk integration afgiver en erklæring i overensstemmelse med stykke 1, er en henvisning i denne konvention til en "kontraherende stat" eller "stat" ligeledes, når det er relevant, at betragte som en henvisning til organisationens medlemsstater.

Artikel 31

Ikrafttræden

1. Denne konvention træder i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra deponeringen af det andet ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument som omhandlet i artikel 27.

2. Herefter træder konventionen i kraft

a) for enhver stat eller organisation for regional økonomisk integration, der på et senere tidspunkt ratificerer, accepterer, godkender eller tiltræder den, den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra deponeringen af dens ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument

b) for en territorial enhed, som bliver omfattet af denne konvention i overensstemmelse med artikel 28, stk. 1, den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra meddelelsen af den i nævnte artikel omhandlede erklæring.

Artikel 32

Erklæringer

1. Erklæringer som omhandlet i artikel 19, 20, 21, 22 og 26 kan afgives i forbindelse med undertegnelse, ratifikation, accept, godkendelse eller tiltrædelse eller på et hvilket som helst tidspunkt herefter, og kan når som helst ændres eller tilbagekaldes.

2. Erklæringer, ændringer og tilbagekaldelser skal meddeles depositaren.

3. En erklæring, der afgives med undertegnelsen, ratifikationen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen, får virkning samtidigt med konventionens ikrafttræden for den pågældende stat.

4. En erklæring, der afgives på et senere tidspunkt, og en eventuel ændring eller tilbagekaldelse af en erklæring får virkning den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder fra dagen for depositarens modtagelse af meddelelsen.

5. En erklæring i medfør af artikel 19, 20, 21 og 26 finder ikke anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler, der er indgået, inden erklæringen får virkning.

Artikel 33

Opsigelse

1. Deltagelsen i denne konvention kan opsiges ved skriftlig meddelelse herom til depositaren. Opsigelsen kan begrænses til en eller flere territoriale enheder i en stat med forskellige retssystemer, som er omfattet af denne konvention.

2. Opsigelsen får virkning den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tolv måneder fra dagen for depositarens modtagelse af meddelelsen. Hvis der i meddelelsen specificeres et længere opsigelsesvarsel, får opsigelsen virkning ved udløbet af den pågældende periode efter dagen for depositarens modtagelse af meddelelsen.

Artikel 34

Meddelelser fra depositaren

Depositaren giver medlemmerne af Haagerkonferencen om International Privatrecht og de andre stater og organisationer for regional økonomisk integration, som har undertegnet, ratificeret, accepteret, godkendt eller tiltrådt denne konvention i overensstemmelse med artikel 27, 29 og 30, meddelelse om følgende:

a) de i artikel 27, 29 og 30 omhandlede undertegnelser, ratifikationer, accepter, godkendelser og tiltrædelser

b) datoen for denne konventions ikrafttræden i henhold til artikel 31

c) meddelelser, erklæringer, ændringer og tilbagekaldelser af erklæringer som omhandlet i artikel 19, 20, 21, 22, 26, 28, 29 og 30

d) opsigelser som omhandlet i artikel 33.

Til bekræftelse heraf har undertegnede, der er behørigt bemyndigede hertil, undertegnet denne konvention.

Udfærdiget i Haag, den 30. juni 2005, på engelsk og fransk, idet begge tekster har samme gyldighed, i ét eksemplar, som deponeres i Kongeriget Nederlandenes regerings arkiv, og hvoraf en bekræftet genpart ad diplomatiske kanaler vil blive fremsendt til hver af de stater, som var medlem af Haagerkonferencen om International Privatrecht på tidspunktet for dens 20. samling, samt til alle de øvrige stater, som deltog i denne samling.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Opfølgning på anbefalingerne fra Arbejdsgruppen om udvælgelse af lægdommere
 - 2.1.1 Indledning
 - .
 - 2.1.2 Udvælgelse af lægdommere
 - .
 - 2.1.2.1 Udvælgelse af lægdommere
 - .
 - 2.1.2.2 Arbejdsgruppens overvejelser
 - .
 - 2.1.2.3 Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - .
 - 2.1.3 Aldersgrænsen for lægdommere
 - .
 - 2.1.3.1 Gældende ret
 - .
 - 2.1.3.2 Arbejdsgruppens overvejelser
 - .
 - 2.1.3.3 Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - .
 - 2.1.4 Udelukkelse fra hvervet som lægdommer
 - .
 - 2.1.4.1 Gældende ret
 - .
 - 2.1.4.2 Arbejdsgruppens overvejelser
 - .
 - 2.1.4.3 Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - .
 - 2.1.5 Fritagelse for hvervet som lægdommer
 - .
 - 2.1.5.1 Gældende ret
 - .
 - 2.1.5.2 Arbejdsgruppens overvejelser
 - .
 - 2.1.5.3 Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - .
 - 2.2. Gennemførelse af værnetingsaftalekonventionen
 - 2.2.1 Indledning
 - .

2.2.2Gældende ret

.

2.2.2.1 Retsplejelovens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser

. mv.

2.2.2.2 Retsplejelovens regler om stedlig kompetence, herunder værnetingsaftaler

.

2.2.2.3 Regler om værneting og anerkendelse og fuldbyrdelse i internationale aftaler

.

2.2.3Konventionens indhold

.

2.2.3.1 Anvendelsesområde og definitioner

.

2.2.3.2 Kompetenceregler

.

2.2.3.3 Anerkendelse og fuldbyrdelse

.

2.2.4Lovforslagets udformning og konventionens gennemførelse i dansk ret.

.

2.2.4.1 Generelle overvejelser og forslag

.

2.2.4.2 Erklæringer om konventionens anvendelsesområde

.

2.2.4.3 Forholdet til andre internationale aftaler

.

2.2.4.4 Konventionens regler om værneting

.

2.2.4.5 Konventionens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse

.

2.2.4.6 Fremtidige ændringer og gennemførelsesforanstaltninger

.

2.3. Anvendelse af telekommunikation i auktionssager

2.3.1Gældende ret

.

2.3.2Justitsministeriets overvejelser

.

2.3.3Den foreslåede ordning

.

2.4. Foretagelse af udlæg på fogedrettens kontor, hvis skyldner ikke er mødt

2.4.1Gældende ret

.

2.4.2Justitsministeriets overvejelser

.

2.4.3Den foreslåede ordning

.

2.5. Adgangen til tolkning i retssager

- 2.5.1 Gældende ret
 - .
- 2.5.2 Justitsministeriets overvejelser
 - .
- 2.5.3 Den foreslåede ordning
 - .
- 2.6. Udnævnelse af en ekstra landsdommer i forbindelse med en landsdommers varetagelse af hvervet som formand for en undersøgelseskommision
 - 2.6.1 Gældende ret
 - .
 - 2.6.2 Justitsministeriets overvejelser
 - .
 - 2.6.3 Den foreslåede ordning
 - .
- 2.7. Forbrugerombudsmandens adgang til at anvende mandatarsager i henhold til retsplejelovens § 260, stk. 7, som prøvesager
 - 2.7.1 Gældende ret
 - .
 - 2.7.2 Justitsministeriets overvejelser
 - .
 - 2.7.3 Den foreslåede ordning
 - .
- 2.8. Kære af afslag på fri proces
 - 2.8.1 Gældende ret
 - .
 - 2.8.2 Justitsministeriets overvejelser
 - .
 - 2.8.3 Den foreslåede ordning
 - .
- 2.9. Anke af sager om EU-varemærker og EF-design
 - 2.9.1 Gældende ret
 - .
 - 2.9.2 Justitsministeriets overvejelser
 - .
 - 2.9.3 Den foreslåede ordning
 - .
- 2.10 Bestemmelser om territorial gyldighed for Færøerne og Grønland
 - .
- 2.11 Konsekvensændringer mv.
 - .
- 3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
- 5. Administrative konsekvenser for borgere
- 6. Miljømæssige konsekvenser
- 7. Forholdet til EU-retten
- 8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Lovforslaget indeholder for det første en række forslag til ændringer af retsplejelovens regler om lægdommere. Der foreslås således en forhøjelse af aldersgrænsen for lægdommere, ændring af reglerne om udelukkelse og fritagelse fra hvervet som lægdommer samt mulighed for, at kommunerne selv kan fastsætte antallet af medlemmer i de kommunale grundlisteudvalg. Denne del af lovforslaget bygger på den rapport, som Arbejdsgruppen om udvælgelse af lægdommere afgav i foråret 2016 og har til formål at gennemføre en række af de anbefalinger, som arbejdsgruppen har præsenteret i rapporten.

Der henvises til pkt. 2.1 nedenfor.

Lovforslaget indebærer for det andet en række forslag til ændringer af lov om Bruxelles I-forordningen mv. Ændringerne sker som led i gennemførelsen af Haagerkonventionen af 30. juni 2005 om værnetingsaftaler. Konventionen fastsætter regler om værneting samt anerkendelse og fuldbyrdelse i sager, der er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale. Det foreslås, at konventionen gennemføres i lov om Bruxelles I-forordningen mv., ligesom det foreslås at indsætte et nyt kapitel i loven, der indeholder supplerende bestemmelser, der vurderes at være nødvendige for anvendelsen af konventionen.

Med vedtagelse af lovforslaget giver Folketinget i medfør af grundlovens § 19 sit samtykke til, at regeringen på Danmarks vegne tiltræder værnetingsaftalekonventionen, og at regeringen i den forbindelse afgiver erklæringer til en række af konventionens bestemmelser som angivet i afsnit 2.2.4.2 nedenfor.

Der henvises til pkt. 2.2 nedenfor.

Lovforslaget indebærer for det tredje, at der indføres mulighed for at anvende telekommunikation i forbindelse med fogedrettens behandling af auktionssager, således at behandlingen af auktionssager kan ske mere effektivt og smidigt.

Der henvises til pkt. 2.3 nedenfor.

Lovforslaget giver for det fjerde mulighed for, at fogedretten, hvis skyldneren ikke er mødt, kan foretage udlæg på rettens kontor i fast ejendom mv. for krav, som i lovgivningen er tillagt udpantningsret, jf. retsplejelovens § 478, stk. 2, og som er sikret ved lovbestemt pant i det udlagte.

Der henvises til pkt. 2.4 nedenfor.

Lovforslaget har for det femte til formål at præcisere reglerne om adgangen til tolkning i retssager, således at ordlyden af retsplejelovens § 149, stk. 1, bringes i overensstemmelse med indholdet af artikel 6, stk. 3, litra e, i Den Europæiske Menneskeretskonvention og Menneskerettighedsdomstolens fortolkning heraf.

Der henvises til pkt. 2.5 nedenfor.

Lovforslaget indebærer for det sjette, at der indføres mulighed for, at der kan udnævnes en yderligere landsdommer i de tilfælde, hvor en landsdommer ved den pågældende landsret varetager hvervet som formand for en undersøgelseskommision.

Der henvises til pkt. 2.6 nedenfor.

For det syvende foreslås det, at der gives adgang til, at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat kan anvende mandatarsager efter retsplejelovens § 260, stk. 7, som prøvesager med henblik på at opnå møderet ved landsretten og Sø- og Handelsretten.

Der henvises til pkt. 2.7 nedenfor.

Lovforslaget har for det ottende til formål at ændre reglerne for kære af kendelser om afslag på fri proces afsagt af en byret, således at kære kan ske uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Der henvises til pkt. 2.8 nedenfor.

For det niende foreslås det, at reglerne om anke af sager om EU-varemærker og EF-design i henholdsvis varemærkeloven og designloven ændres, således at det fremgår af bestemmelserne, at både Højesteret og landsretterne er EF-design- og EU-varemærkedomstole i anden instans, og at afgørelsen af, om en dom afsagt af Sø- og Handelsretten kan ankes til Højesteret eller landsretterne, træffes efter retsplejelovens regler om anke af domme afsagt af Sø- og Handelsretten.

Der henvises til pkt. 2.9 nedenfor.

Endelig indeholder lovforslaget en række konsekvensændringer og ændringer af lovteknisk karakter af retsplejeloven og forskellige andre love.

Der henvises til pkt. 2.10 og 2.11 nedenfor.

2. Lovforslagets hovedindhold

2.1. Opfølgning på anbefalingerne fra Arbejdsgruppen om udvælgelse af lægdommere

2.1.1. Indledning

Justitsministeriet nedsatte ved kommissorium af 12. januar 2009 Arbejdsgruppen om udvælgelse af lægdommere. Arbejdsgruppen skulle efter sit kommissorium overveje, hvordan det på den mest hensigtsmæssige måde sikres, dels at de personer, der udtages til at virke som lægdommere, er egnede hertil, dels at sammensætningen af lægdommere i videst muligt omfang afspejler befolkningens sammensætning. Derudover blev arbejdsgruppen bedt om at overveje, om der er behov for at gøre hvervet som lægdommer mere attraktivt, herunder om de nuværende ydelser er passende.

Ved tillægskommissorium af 23. juli 2009 blev arbejdsgruppen anmodet om tillige at overveje afgrænsningen af reglerne i retsplejelovens § 70 om udelukkelse fra at være lægdommer, herunder om der bør

lægges vægt på det formelle eller reelle ansættelsessted, og om den pågældendes konkrete funktion bør inddrages i vurderingen.

Arbejdsgruppen om udvælgelse af lægdommere afgav sin rapport i foråret 2016. Arbejdsgruppen har i rapporten præsenteret en række anbefalinger i relation til udvælgelse af lægdommere mv.

En række af arbejdsgruppens forslag forudsætter en ændring af de gældende regler på området. Lovforslaget indeholder på den baggrund en række forslag til ændringer af retsplejelovens regler om lægdommere.

2.1.2. Udvalgelse af lægdommere

2.1.2.1. Gældende ret

Det følger af retsplejelovens § 68, stk. 1, at der for hver landsretsnevningekreds skal vælges et antal personer, der må anses for egnede til at virke som nævninger eller domsmænd, for et tidsrum af 4 år regnet fra en 1. januar. Listerne over disse personer benævnes grundlister.

Til nævning eller domsmand kan udtages enhver uberygtet mand eller kvinde, der har valget til Folketinget, medmindre den pågældende fylder 70 år inden udløbet af det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, eller på grund af åndelig eller legemlig svaghed eller utilstrækkeligt kendskab til det danske sprog er ude af stand til at fyldestgøre en nævning eller domsmands pligter, jf. retsplejelovens § 69. Hvis den pågældende er udelukket fra at være nævning eller domsmand efter retsplejelovens § 70 om udelukkelse af visse nærmere angivne personer, kan vedkommende heller ikke udtages.

Det følger af retsplejelovens § 72, at udtagelse til grundlisten inden for hver kommune foretages af et grundlisteudvalg på fem medlemmer, der udpeges af kommunalbestyrelsen for de kommunale råds valgperiode. I København kan kommunalbestyrelsen bestemme, at der skal nedsættes flere grundlisteudvalg. De nærmere regler om antallet af personer, der skal udtages, og om selve udtagelsen fastsættes af justitsministeren.

Justitsministeriet har med hjemmel i retsplejelovens § 72 udstedt bekendtgørelse nr. 809 af 5. december 1990 om grundlister med senere ændringer (herefter grundlistebekendtgørelsen).

Det følger af § 3 i grundlistebekendtgørelsen, at der til grundlisten udtages 1 person for hvert fulde antal af 300 indbyggere. Antallet af indbyggere opgøres efter det tabelværk om befolkningen i kommunerne, som Danmarks Statistik senest har offentliggjort forud for udtagelsen. I København udtages 1.800 personer til grundlisten, jf. grundlistebekendtgørelsens § 3, stk. 2.

De personer, der udtages, skal ifølge grundlistebekendtgørelsens § 4, stk. 1, udgøre et alsidigt sammensat udsnit af befolkningen. Der skal tilstræbes en ligelig repræsentation af de forskellige aldersklasser, af mænd og kvinder, og af etniske minoriteter svarende til deres andel af befolkningen i kommunen.

Hverken retsplejeloven eller grundlistebekendtgørelsen indeholder nærmere regler om, hvilken fremgangsmåde grundlisteudvalget skal følge i forbindelse med udvælgelsen af personer til grundlisten. Grundlisteudvalgene afgør således selv, hvordan personerne til grundlisten udtages. Et medlem

af grundlisteudvalget kan dog kræve, at udtagelsen foretages efter reglerne om valg til udvalg mv. i kommunernes styrelse, jf. grundlistebekendtgørelsens § 4, stk. 2.

De personer, der er udtaget af grundlisteudvalget, opføres af folkeregisteret på en liste, der udfærdiges i 2 eksemplarer. Listen skal indeholde oplysning om fulde navn, personnummer, stillingsbetegnelse og postadresse, herunder postnummer.

Grundlisteudvalget skal ifølge grundlistebekendtgørelsens § 5 a ved fremsendelse af listen over de personer, der er udtaget af grundlisteudvalget, skriftligt over for præsidenten for vedkommende landsret redegøre for, hvordan grundlisteudvalget har søgt at sikre sig, at de udtagne personer er egnede til at virke som nævninge eller domsmænd, jf. retsplejelovens §§ 68 og 69, og at kravene i bekendtgørelsens § 4, stk. 1, er opfyldt.

I tilfælde af forsømmelse med grundlistens udarbejdelse kan landsrettens præsident under anvendelse af tvangsbøder pålægge grundlisteudvalget at træffe de forskrevne foranstaltninger, jf. retsplejelovens § 73.

Efter modtagelsen af grundlisterne affatter landsrettens præsident nævninge- og domsmandslisterne. Byrettens nævninge- og domsmandslister dannes ved lodtrækning blandt de personer, der er optaget på grundlisterne inden for retskredsen. Landsrettens nævninge- og domsmandsliste dannes for hver landsrets-nævningekreds ved lodtrækning blandt de personer, der herefter er tilbage på grundlisterne inden for landsrets-nævningekredsen, jf. retsplejelovens § 74.

2.1.2.2. Arbejdsgruppens overvejelser

2.1.2.2.1. Der er efter kommunalreformen fra 2007 blevet færre og større kommuner. Grundlisteudvalgenes arbejde med at udarbejde grundlister er derfor blevet mere krævende, idet grundlisteudvalgene nu skal udtage et større antal personer til grundlisterne end tidligere.

En forøgelse af antallet af medlemmer af grundlisteudvalgene vil give udvalgene mulighed for at gøre brug af et samlet set større personligt netværk, når der skal findes personer til grundlisterne. Dette kan lette grundlisteudvalgenes arbejde i forhold til at sikre egnetheden af de udtagne personer, idet egnetheden i videre omfang vil kunne sikres ved personligt kendskab til de udtagne. Derudover kan det forbedre mulighederne for, at der i højere grad udtages personer, som er interesserede i at være lægdommer.

Arbejdsgruppen anbefaler på denne baggrund, at kommunalbestyrelserne får mulighed for at nedsætte grundlisteudvalg med flere end fem medlemmer. Arbejdsgruppen finder herved, at der bør gives kommunalbestyrelserne mulighed for selv at fastsætte antallet af medlemmer i grundlisteudvalgene, og arbejdsgruppen anbefaler derfor, at retsplejelovens § 72 ændres, således at det fremgår, at grundlisteudvalgene fremover består af mindst fem medlemmer, der udpeges af kommunalbestyrelsen.

Da kommunalreformen ikke har indebåret væsentlige ændringer i forhold til Københavns Kommune, foreslår arbejdsgruppen ikke ændringer af særordningen i retsplejelovens § 72, 2. pkt., hvorefter kommunalbestyrelsen kan bestemme, at der skal nedsættes flere grundlisteudvalg.

2.1.2.2.2. For så vidt angår alderssammensætningen af grundlisterne finder arbejdsgruppen på den ene

side, at det ikke nødvendigvis er en ulempe, at grundlisterne – i det omfang det indtil nu har været tilfældet – ikke fuldt ud er repræsentative for så vidt angår alder. Arbejdsgruppen har herved lagt vægt på, at princippet om egnethed bør veje mindst lige så tungt som princippet om repræsentativitet, idet det er vigtigt, at de personer, der udtages til grundlisterne, har den fornødne ansvarlighed og modenhed, der kræves for at virke som lægdommer.

Arbejdsgruppen finder dog på den anden side, at det er vigtigt med i hvert fald nogen repræsentation af alle aldersgrupper på grundlisterne i det omfang, det i øvrigt er foreneligt med princippet om egnethed.

Som led i grundlistebekendtgørelsens krav om, at de forskellige aldersklasser skal være repræsenteret, har arbejdsgruppen overvejet at opstille nogle aldersgrupper, hvor der i hver aldersgruppe skal udtages det antal personer, som er repræsentativt i forhold til den samme aldersgruppe i kommunens samlede befolkning.

En fordel ved at opstille aldersgrupper, som dækker over et større aldersspænd, er, at grundlisteudvalgene får bedre mulighed for at udtage personer med fokus på de enkelte personers egnethed, når blot den relevante aldersgruppe er repræsentativ i forhold til den samlede befolkning i kommunen.

En svaghed ved at opstille sådanne aldersgrupper er på den anden side, at kravet om repræsentativitet med hensyn til alder svækkes, fordi der dermed er risiko for, at der udtages et stort antal personer, som tilhører f.eks. den ældste del af en aldersgruppe.

Det er imidlertid efter en samlet vurdering arbejdsgruppens opfattelse, at hensynet til lægdommeres egnethed bør veje tungere end hensynet til en fuldkommen repræsentativ grundliste for så vidt angår alder. Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at der indføres et antal aldersgrupper, som dækker over et større aldersspænd, hvor der i hver aldersgruppe skal udtages det antal personer, som er repræsentativt i forhold til den samme aldersgruppe i kommunens samlede befolkning. Arbejdsgruppen foreslår på baggrund heraf, at der oprettes tre aldersgrupper: 18-30 år, 31-50 år og 51-65 år, og at grundlistebekendtgørelsens § 4, stk. 1, ændres i overensstemmelse hermed.

2.1.2.2.3. Arbejdsgruppen er bekendt med, at flere grundlisteudvalg har haft problemer med at finde personer til grundlisterne med fremmed etnisk herkomst, ligesom der hersker tvivl om, hvordan begrebet ”etniske minoriteter” i grundlistebekendtgørelsen skal fortolkes.

Begrebet ”etniske minoriteter” kan efter arbejdsgruppens opfattelse med fordel fortolkes i overensstemmelse med Danmarks Statistiks definition af indvandrere og efterkommere, og arbejdsgruppen anbefaler derfor, at begrebet ”etniske minoriteter” i grundlistebekendtgørelsens § 4, stk. 1, ændres til ”indvandrere og efterkommere”.

2.1.2.2.4. Arbejdsgruppen har desuden overvejet, om antallet af personer, der udtages til grundlisterne, kan reduceres. Det ville forbedre grundlisteudvalgenes mulighed for at sikre overholdelse af grundlistebekendtgørelsens krav om, at de personer, der udtages til grundlisten, skal være egnede samtidig med, at grundlisten skal udgøre et alsidigt og repræsentativt udsnit af kommunens befolkning. Omvendt vil sandsynligheden for at blive udtaget til nævninge- og domsmandslisten stige i takt med, at antallet af udtagne personer til grundlisterne sættes ned.

Arbejdsgruppen finder, at det er væsentligt, at nævninge- og domsmandslisterne sammensættes ved en tilfældig udvælgelse fra en grundliste, hvor der er optaget flere personer, end der skal udtages som lægdommere. Derved har ingen direkte indflydelse på, at en bestemt person bliver udtaget til nævninge- og domsmandslisterne.

Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at den gældende ordning i grundlistebekendtgørelsens § 3, stk. 1, hvorefter der udtages 1 person for hvert fulde antal af 300 indbyggere, opretholdes.

Arbejdsgruppen finder desuden, at den ordning, der er fastlagt i grundlistebekendtgørelsens § 3, stk. 2, ikke længere er hensigtsmæssig.

Arbejdsgruppen har i den forbindelse bemærket, at reglen oprindeligt indebar, at der blev udpeget flere personer til grundlisten i København sammenlignet med resten af landet, men at reglen efterhånden betyder, at der udtages færre personer til grundlisten i København, da befolkningstallet er vokset. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at bestemmelsen ophæves.

Arbejdsgruppen har i stedet overvejet, om der kan indrettes en mere fleksibel ordning, hvorefter der i de kommuner, som har en høj udtagelse fra grundlisten til nævninge- og domsmandslisten, skal udtages flere personer til grundlisten sammenlignet med resten af landet. Herved kan det løbende vurderes, om et grundlisteudvalg skal optage flere personer på en grundliste for at sikre, at der sker tilfældig udtagelse.

En sådan løbende evaluering af behovet for yderligere optagelse på en grundliste kan efter arbejdsgruppens opfattelse mest hensigtsmæssigt foretages af landsretspræsidenterne, der bl.a. står for udarbejdelse af nævninge- og domsmandslisterne.

Arbejdsgruppen foreslår derfor, at grundlistebekendtgørelsens § 3, stk. 2, ændres, således at landsrettens præsident kan pålægge et grundlisteudvalg at udtage et yderligere antal personer til en grundliste, såfremt det forventes, at flere end 8 ud af 10 personer bliver udtrukket til nævninge- eller domsmandslisters fra en grundliste, der er sammensat efter reglerne i bekendtgørelsens § 3, stk. 1, idet der i sådanne tilfælde ikke længere er en reel tilfældighed i forhold til udtagelsen af nævninge- og domsmandslisterne.

2.1.2.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at der i lyset af kommunalreformen fra 2007 bør gives kommunalbestyrelserne mulighed for selv at fastsætte antallet af medlemmer i grundlisteudvalgene.

Det foreslås på den baggrund, at retsplejelovens § 72 ændres i overensstemmelse med arbejdsgruppens forslag.

Justitsministeriet er endvidere enig med arbejdsgruppen i, at der bør indføres et antal aldersgrupper, som dækker over et større aldersspænd, således at der i hver aldersgruppe udtages det antal personer, som er repræsentativt i forhold til den samme aldersgruppe i kommunen. Justitsministeriet vil i den forbindelse tage højde for forslaget om forhøjelse af aldersgrænsen for lægdommere, jf. pkt. 2.3 nedenfor. Justitsministeriet kan desuden tilslutte sig, at udtrykket ”etniske minoriteter” bør ændres til ”indvandrere og efterkommere”, og at landsrettens præsident i visse tilfælde skal kunne pålægge et grundlisteudvalg

at udtage et yderligere antal personer til en grundliste. Justitsministeriet vil derfor tage initiativ til, at grundlistebekendtgørelsen ændres i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

2.1.3. Aldersgrænsen for lægdommere

2.1.3.1. Gældende ret

Som det fremgår under pkt. 2.2.1 ovenfor, kan der til nævning eller domsmand udtages enhver uberygtet mand eller kvinde, der har valgret til Folketinget, medmindre den pågældende fylder 70 år inden udløbet af det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, eller på grund af åndelig eller legemlig svaghed eller utilstrækkeligt kendskab til det danske sprog er ude af stand til at fyldestgøre en nævning eller domsmands pligter, jf. retsplejelovens § 69.

Det følger af tjenestemandslovens § 34, stk. 2, at dommere og andre tjenstemandsansatte jurister ved domstolene afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år. En dommer, der afskediges på grund af alder kan dog færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden ansættelsens ophør.

En dommer, der er pensioneret på grund af alder eller svagelighed, kan af vedkommende retspræsident tilkaldes for at virke som dommer ved det pågældende embede i en nærmere bestemt periode, jf. retsplejelovens § 51 e, stk. 1. Kun under særlige omstændigheder kan tilkaldeperioden forlænges ud over dommerens fyldte 72. år. En dommer, som er tilkaldt efter stk. 1, kan dog ifølge retsplejelovens § 51 e, stk. 2, afskediges før tilkaldeperiodens udløb på grund af uegnethed eller sygdom.

2.1.3.2. Arbejdsgruppens overvejelser

2.1.3.2.1. Arbejdsgruppen har overvejet, om den gældende aldersgrænse for nævninge og domsmænd bør ændres.

Arbejdsgruppen har i den forbindelse bl.a. henvist til, at der ved overvejelser om ændring af aldersgrænsen for lægdommere må tages højde for de krav, som stilles til nævninge og domsmænd under udførelsen af deres hverv, herunder de beføjelser, som lægdommere er tillagt under behandlingen af sager ved domstolene. Hertil kommer retsplejelovens principper om mundtlighed og bevisumiddelbarhed, som indebærer, at nævninge og domsmænd fysisk og psykisk fuldt ud må være i stand til at følge forhandlingerne i retten. Arbejdsgruppen har endvidere lagt vægt på den grundlæggende samfundsmæssige funktion, som varetages af domstolene, herunder betydningen af at opretholde befolkningens tillid til, at domstolene kan opfylde denne væsentlige funktion.

Aldersgrænsen for lægdommere må ifølge arbejdsgruppen desuden ses i sammenhæng med aldersgrænsen for juridiske dommere, men arbejdsgruppen bemærker dog, at ordningen for lægdommere på visse punkter adskiller sig fra, hvad der gælder i forhold til dommere mv., herunder navnlig i forhold til muligheden for at afskære en nævning eller domsmand fra at virke som sådan i et tilfælde, hvor den pågældende er ude af stand til at varetage sine arbejdsopgaver forsvarligt.

2.1.3.2.2. Et mindretal i arbejdsgruppen anbefaler, at aldersgrænsen for lægdommere ikke hæves. Mindretallet har i den forbindelse bl.a. lagt vægt på, at der ikke kan ses bort fra, at en højere aldersgrænse vil kunne indebære en risiko for en forøgelse af antallet af tilfælde, hvor en lægdommer på grund af aldersbetinget svækkelse ikke vil være i stand til at varetage lægdommerhvervet forsvarligt. Mindretallet finder samtidig, at adgangen til at afskære lægdommere fra at virke som sådan ikke i sig selv taler for at indføre en højere aldersgrænse, og bemærker desuden, at ældre personer hidtil generelt har været overrepræsenteret på grundlisterne.

Et flertal af arbejdsgruppens medlemmer finder ikke grundlag for at fraråde en forhøjelse af aldersgrænsen for lægdommere, men bemærker, at en eventuel beslutning herom må bero på bredere, herunder politiske, overvejelser.

Flertallet har bl.a. lagt vægt på, at den gennemsnitlige levealder er steget i de senere år, hvilket også er kommet til udtryk i anden lovgivning. Flertallet henviser i den forbindelse til forhøjelsen af aldersgrænsen for obligatorisk fornyelse af kørekort, som er hævet fra 70 år til 75 år.

Flertallet bemærker endvidere, at det kun vanskeligt kan vurderes, om en mindre forhøjelse af aldersgrænsen vil kunne føre til flere tilfælde, hvor en lægdommer på grund af aldersbetinget svækkelse ikke vil være i stand til at varetage hvervet forsvarligt, men at risikoen skal ses i lyset af, at personer, der blot når aldersgrænsen inden udløbet af grundlisteperioden, ikke vil kunne udtages som nævning eller domsmand.

2.1.3.2.3. Arbejdsgruppen har ikke fundet anledning til at foreslå en ordning, hvorefter en lægdommer – i stedet for den gældende ordning i retsplejelovens § 69 – først afskæres fra at varetage sit hverv, når denne når aldersgrænsen. Arbejdsgruppen har i den forbindelse lagt vægt på, at der af hensyn til kvaliteten af lægdommernes arbejde bør sikres en vis grad af kontinuitet og opbygning af erfaring over en vis periode, ligesom en sådan ændring vil betyde, at nævninge- og domsmandslisterne løbende skal ændres for at tage højde for, at personer udgår som følge af alder.

2.1.3.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som anført af arbejdsgruppens flertal må en beslutning om at forhøje aldersgrænsen for lægdommere bero på bredere, herunder politiske, overvejelser.

Der er efter Justitsministeriets opfattelse ikke forhold, som taler afgørende imod, at aldersgrænsen for lægdommere forhøjes. Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at den nuværende aldersgrænse for lægdommere på 70 år forhøjes.

Arbejdsgruppen har ikke peget på en bestemt ny aldersgrænse. Justitsministeriet foreslår, at den nuværende aldersgrænse hæves til 75 år. Dette vil svare til den forhøjelse af aldersgrænsen, der er foretaget for f.eks. obligatorisk fornyelse af kørekort.

Det foreslås på den baggrund, at retsplejelovens § 69 ændres i overensstemmelse hermed.

Justitsministeriet er desuden enig med arbejdsgruppen i, at der er visse ulemper forbundet med en ordning, hvorefter en lægdommer først afskæres fra at varetage sit hverv, når den pågældende når aldersgrænsen. Ministeriet finder det således hensigtsmæssigt, at den gældende ordning, hvorefter en

person ikke kan optages på grundlisten, hvis den pågældende når aldersgrænsen inden udløbet af grundlisteperioden, opretholdes.

Såfremt forslaget om at forhøje aldersgrænsen for lægdommere til 75 år vedtages, betyder det, at en person ikke vil kunne optages på grundlisten, hvis den pågældende er fyldt 71 år ved begyndelsen af en grundlisteperiode.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

2.1.4. Udelukkelse fra hvervet som lægdommer

2.1.4.1. Gældende ret

Det følger som anført under pkt. 2.2.1 ovenfor af retsplejelovens § 69, at der til nævning eller domsmand kan udtages enhver uberygtet mand eller kvinde, der har valgret til Folketinget, medmindre den pågældende fylder 70 år inden udløbet af det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, eller på grund af åndelig eller legemlig svaghed eller utilstrækkeligt kendskab til det danske sprog er ude af stand til at fyldestgøre en nævning eller domsmands pligter.

En række personer er dog ifølge retsplejelovens § 70 udelukket fra at være nævning og domsmand. Dette gælder ifølge bestemmelsen ministre, advokater, advokatfuldmægtige, centraladministrationens, domstolenes, anklagemyndighedens, overøvrighedens, politiets og fængselsvæsenets tjenestemænd og øvrige personale samt sognefogeder og folkekirkens og de anerkendte trossamfunds gejstlige.

Landsrettens præsident afgør, om de personer, der på baggrund af grundlisterne er udtaget til nævninge- og domsmandslisterne, opfylder betingelserne efter §§ 69 og 70 for at kunne være nævning eller domsmand. Afgørelser herom truffet af landsrettens præsident kan ikke påklages, jf. retsplejelovens § 76.

Retsplejelovens § 70 blev vedtaget som en del af den oprindelige retsplejelov i 1916. Omfattet af bestemmelsen var på daværende tidspunkt ministre, departementschefer, medlemmer af Højesteret samt dommere i landsretterne og underretterne, formand og næstformand i Sø- og Handelsretten, offentlige anklagere, overøvrigheden, politiets embeds- og bestillingsmænd samt folkekirkens og de anerkendte trossamfunds gejstlige.

Bestemmelsen fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 192 af 12. juni 1962, hvorved kredsen af personer, der er udelukket fra at være nævning og domsmand, blev udvidet til også at omfatte advokater og advokatfuldmægtige, personale i centraladministrationen i sin helhed, ikke-tjenestemandsansat personale ved domstolene, anklagemyndigheden, overøvrigheden, politiet og fængselsvæsenet.

Forarbejderne til bestemmelsen indeholder ikke væsentlige fortolkningsbidrag, der nærmere kan forklare baggrunden for udelukkelsen af de personer, som er opregnet i bestemmelsen.

Dette gælder også for så vidt angår udelukkelsen af folkekirkens og de anerkendte trossamfunds gejstlige fra at være lægdommer.

Betegnelsen ”gejstlig”, som den anvendes i bestemmelsen, er en fællesbetegnelse for præstestanden, der således afgrænses i forhold til verdsligheden, som er den del af samfundet, der ikke har med det religiøse at gøre. Der er primært tale om en kristen betegnelse om de, der tilhører præsteskabet.

Før ægteskabsloven fulgte det af en førkonstitutionel retssædvane, at trossamfund kunne anerkendes ved kongelig resolution, jf. herved også § 29 i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om Ægteskabs Indgaaelse og Opløsning. Der er i dag 11 trossamfund, som er anerkendt efter denne praksis. De anerkendte trossamfund er: De tre reformerte menigheder, Den romersk-katolske Kirke, Det Jødiske Samfund, Det danske Baptistsamfund, Den danske Metodistkirke, Den svenske Gustavsförsamling i København, Den ortodokse russiske menighed i København, St. Albans engelske Kirke i København og Kong Haakon Kirken i København.

Muligheden for at anerkende trossamfund ved kongelig resolution ophørte med ægteskabsloven af 1969. Efter ægteskabslovens ikrafttræden den 1. januar 1970 kan andre trossamfund end folkekirken godkendes af den ressortansvarlige minister.

Fælles for de ved kongelig resolution anerkendte trossamfund og de ved ministeriel beslutning godkendte trossamfund er, at præster inden for disse trossamfund i medfør af § 16, stk. 1, jf. § 17, stk. 2, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og bekendtgørelse nr. 548 af 16. december 1969 om kirkelig vielse uden for folkekirken kan tildeles bemyndigelse til at foretage vielser med borgerlig gyldighed.

Første gang der søges om en sådan bemyndigelse til en præst inden for et ikke-ankendt trossamfund efter disse bestemmelser, påser Kirkeministeriet, at der er tale om et egentligt trossamfund i dette ords sædvanlige betydning. Det vil sige, at der ikke blot er tale om en religiøs bevægelse eller religiøs eller filosofisk forening, men en sammenslutning eller forsamling (et religionssamfund), hvis primære formål er gudsyndelse (kult) efter en nærmere udformet lære og ritus.

Kirkeministeriet har meddelt vielsesbemyndigelse til præster inden for en række ikke-ankendte trossamfund og dermed godkendt disses karakter af trossamfund. Ved vurderingen af, om der i det enkelte tilfælde foreligger et trossamfund, benytter Kirkeministeriet et rådgivende udvalg vedrørende trossamfund, som består af en religionshistoriker, en religionssociolog, en teolog og en jurist.

Der er som følge af grundlovens § 67 ikke registreringspligt for trossamfund i Danmark. Der findes derfor en del trossamfund, som ikke er anerkendt ved kongelig resolution eller godkendt efter ægteskabslovens ikrafttræden. Gejstlige i disse trossamfund er ikke omfattet af retsplejelovens § 70 og således ikke udelukket fra at være nævning eller domsmand.

Justitsministeriet har bedt grundlisteudvalgene om at oplyse, hvordan retsplejelovens § 70 anvendes og fortolkes i praksis, herunder om gejstlige fra både anerkendte og godkendte trossamfund i praksis udelukkes fra at være nævning og domsmand. Det fremgår af de modtagne besvarelser, at denne del af bestemmelsen meget sjældent anvendes i praksis, og at det kun i enkelte tilfælde har været på tale at udelukke personer fra at være nævning eller domsmand på grund af deres virke som præst. Hovedparten af de adspurgte grundlisteudvalg har således ikke haft anledning til at tage stilling til, hvorvidt gejstlige fra godkendte trossamfund i medfør af retsplejelovens § 70 er udelukket fra at være lægdommer, men enkelte grundlisteudvalg har tilkendegivet, at gejstlige fra såvel anerkendte som godkendte trossamfund ikke optages på grundlisten og dermed i praksis anses for omfattet af bestemmelsen.

2.1.4.2. Arbejdsgruppens overvejelser

2.1.4.2.1. Det er efter arbejdsgruppens opfattelse af afgørende betydning, at domstolene fremstår som en uafhængig statsmagt. Det bør derfor efter arbejdsgruppens opfattelse fastholdes, at visse personer, som ansættelsesmæssigt har nær forbindelse til en fungerende minister, er udelukket fra at være lægdommer af hensyn til statsmagternes adskillelse og domstolenes uafhængighed.

Den nuværende bestemmelse i retsplejelovens § 70 fører efter arbejdsgruppens opfattelse til udelukkelse af personer, som er fuldt egnede til at være lægdommer, herunder personer, der næppe har ministerkontakt. Arbejdsgruppen finder, at det bør tilstræbes, at der alene sker udelukkelse af personer i tilfælde, hvor der kan rejses tvivl om vedkommendes uafhængighed, således at egnede personer ikke udelukkes fra lægdommerhvervet på grund af en ganske fjern og illusorisk påvirkningsmulighed.

I forhold til ansatte i ministeriers departementer anbefaler arbejdsgruppen, at den nuværende udelukkelse af alle ansatte i ministeriers departementer opretholdes.

Arbejdsgruppen henviser i den forbindelse til, at selv om ministerkontakten i et departement primært foregår gennem ledende personer, som f.eks. departementschefen, afdelingschefer mv., kan det ikke udelukkes, at visse andre grupper af ansatte alt afhængig af organisationen kan have kontakt med ministeren. En ordning som den nuværende indebærer, at den ansattes konkrete stilling i departementet – og dermed vedkommendes konkrete ministerkontakt – ikke er afgørende for, om den pågældende er udelukket fra at være lægdommer, hvilket gør ordningen både klar og operativ.

I forhold til ansatte i underordnede myndigheder finder arbejdsgruppen, at alene ansatte i chefstillinger i underordnede myndigheder bør være udelukket fra at virke som lægdommere, idet kontakten med områdets minister må antages at være koncentreret om disse personer.

2.1.4.2.2. I forhold til Justitsministeriets departement og de underordnede myndigheder under Justitsministeriet følger det af arbejdsgruppens forslag om, at ansatte i departementet og ansatte i chefstillinger i underordnede myndigheder er udelukket fra at virke som lægdommer.

Det er ifølge arbejdsgruppen afgørende, at domstolene er klart og tydeligt adskilt fra politi og anklagemyndigheden, som justitsministeren er øverste chef for. Arbejdsgruppen finder derfor, at det er uforeneligt med virket som lægdommer at være ansat i politi, anklagemyndighed og i myndigheder, som er underordnede i forhold til Justitsministeriet. Arbejdsgruppen finder endvidere, at det er vigtigt, at bestemmelsen om udelukkelse fra at virke som lægdommer er formuleret klart og operativt, så den er let anvendelig for grundlisteudvalgene og landsretspræsidenterne i forbindelse med udarbejdelse af grundlister og udtagelse af personer til nævninge- og domsmandslistes.

Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at den gældende ordning, hvorefter ansatte ved domstole og i politi, anklagemyndighed og fængselsvæsenet (kriminalforsorgen) er udelukkede fra at være lægdommere, opretholdes. Arbejdsgruppen foreslår desuden, at ansatte i andre myndigheder på Justitsministeriets område tilsvarende bør være udelukket fra at virke som lægdommere, uanset om der er tale om ansatte i en underordnet eller uafhængig myndighed, og uanset om den ansatte konkret varetager opgaver vedrørende justitsvæsenet.

2.1.4.2.3. Ansatte i Statsforvaltningen (overøvrigheden) har i mindre omfang end ansatte i ministerielle departementer tilknytning til ministeren og den politiske beslutningsproces. Arbejdsgruppen finder derfor, at der ikke er grundlag for at udelukke alle ansatte i Statsforvaltningen fra at være lægdommere, og arbejdsgruppen foreslår på den baggrund, at reglen herom i retsplejelovens § 70 ophæves.

Da der i visse tilfælde består et over-/underordningsforhold mellem Børne- og Socialministeriet og Statsforvaltningen, må Statsforvaltningen efter arbejdsgruppens opfattelse betragtes som en underordnet myndighed under ministeriet. Som følge heraf vil ansatte i chefstillinger i Statsforvaltningen være omfattet af arbejdsgruppens forslag om udelukkelse af ansatte i chefstillinger i underordnede myndigheder under departementer, jf. pkt. 2.1.4.2.1 ovenfor.

2.1.4.2.4. Arbejdsgruppen anbefaler, at advokater og advokatfuldmægtige som hidtil udelukkes fra at virke som lægdommere.

2.1.4.2.5. Sognefogeder hører organisatorisk under politiet og udfører begrænsede politimæssige opgaver. Da sognefogeder ansættes af Rigspolichefen, følger det af arbejdsgruppens forslag om ansatte på Justitsministeriets område, jf. pkt. 2.1.4.2.2 ovenfor, at sognefogeder vil være udelukket fra at virke som lægdommere.

Henset hertil, og da der i øvrigt i dag alene findes et meget begrænset antal sognefogeder, foreslår arbejdsgruppen, at den udtrykkelige udelukkelse af sognefogeder i retsplejelovens § 70 fjernes. Forslaget indebærer imidlertid ingen materiel ændring.

2.1.4.2.6. Et flertal i arbejdsgruppen har ikke fundet grundlag for at behandle spørgsmålet om, hvorvidt folkekirkens og de anerkendte trossamfunds gejstlige bør være udelukket fra at virke som lægdommere. Flertallet har i den forbindelse bl.a. henvist til, at arbejdsgruppen ikke består af repræsentanter fra Kirkeministeriet, folkekirken eller de anerkendte trossamfund, og at arbejdsgruppens overvejelser herom derfor ikke kunne ske på et tilstrækkeligt oplyst grundlag.

Arbejdsgruppen har som følge heraf ikke drøftet dette spørgsmål.

2.1.4.2.7. Arbejdsgruppen har overvejet, om grundlistebekendtgørelsens § 5, stk. 1, 2. pkt., bør ændres, således at grundlisterne fremover også angiver ansættelsessted.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at det vil kunne forbedre landsretternes mulighed for at identificere personer, som i kraft af deres ansættelsessted er udelukket fra at virke som lægdommere, såfremt oplysninger herom fremgår af grundlisterne. Hertil kommer, at det vil lette landsretternes arbejde, at oplysningerne ikke efterfølgende skal indhentes.

Efter arbejdsgruppens opfattelse vil en oplysning om ansættelsessted imidlertid kun have betydning i forhold til reglerne om udelukkelse, hvis der er tale om en ansættelse i staten. Arbejdsgruppen foreslår på den baggrund, at grundlistebekendtgørelsens § 5, stk. 1, ændres, således at grundlisterne fremover også skal angive ansættelsessted for de udpegede personer, der er ansat i staten.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at grundlistebekendtgørelsens § 5, stk. 1, samtidig ændres, således

at henvisningen til folkeregistret erstattes med en generel henvisning til kommunen med henblik på, at kommunerne selv kan tilrettelægge arbejdet vedrørende udarbejdelsen af grundlisterne.

2.1.4.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det er af afgørende betydning for den almindelige respekt for og tillid til domstolene, at der ikke kan rejses tvivl om deres uafhængighed og upartiskhed og om, hvorvidt deres afgørelser alene er baseret på gældende dansk ret. Bestemmelsen i retsplejelovens § 70 skal derfor medvirke til at udelukke personer fra at være lægdommer, hvis disse personers medvirken i en straffesag generelt vil kunne give anledning til en sådan tvivl.

Justitsministeriet er enig i arbejdsgruppens overvejelser om, hvilke personer der bør være udelukket fra at virke som lægdommer.

Det foreslås på den baggrund, at retsplejelovens § 70 ændres i overensstemmelse med arbejdsgruppens forslag.

Da det er vigtigt at sikre, at der ikke opstår tvivl om, hvorvidt de afgørelser, der træffes af domstolene er påvirket af bl.a. religiøs overbevisning, bør udelukkelsen af gejstlige, der som medlemmer af præstestanden har en særlig central rolle som forkyndere af den enkelte religion, fra at være lægdommere efter Justitsministeriets opfattelse opretholdes.

Det foreslås dog, at terminologien ”gejstlig” ændres til ”præst”, som er det begreb, der anvendes i bl.a. retsplejelovens § 170 om vidneudelukkelse. Omfattet af begrebet ”præst” er ikke alene præster, herunder provster og biskopper, men også imamer, rabbinere, brahmaner og andre religiøse forkyndere, som i deres eget trossamfund udfylder samme rolle som en præst i folkekirken ved bl.a. at afholde prædiken. Der er ikke med forslaget tilsigtet nogen ændring i den personkreds, som i dag er omfattet af bestemmelsen. Da udelukkelsen fra at være lægdommer er knyttet til den pågældendes virke som præst, er det ikke et krav, at der er tale om et fuldtidshverv. Personer, der alene virker som præst ved siden af en anden fuldtidsbeskæftigelse, vil således også være omfattet af bestemmelsen og dermed være udelukket fra at være lægdommer.

Da reglerne i retsplejeloven efter Justitsministeriets opfattelse bør behandle præster fra forskellige trossamfund ens, foreslås det endvidere, at retsplejelovens § 70 udvides til at omfatte præster fra alle trossamfund, herunder folkekirken og de anerkendte trossamfund. Det er således uden betydning, om et trossamfund er anerkendt, godkendt eller ikke-godkendt.

I det omfang der ikke er tale om en præst i et anerkendt trossamfund eller et trossamfund, som er godkendt af Kirkeministeriet, beror det på en konkret vurdering, om der er tale om et egentligt trossamfund. Der vil i den forbindelse kunne tages udgangspunkt i de betingelser, som i praksis er opstillet herfor, dvs. om der er tale om en sammenslutning eller forsamling (et religionssamfund), hvis primære formål er gudsdyrkelse (kult) efter en nærmere udformet lære og ritus.

Justitsministeriet er desuden enig med arbejdsgruppen i, at grundlisterne fremover bør angive ansættelsessted for de udpegede personer, der er ansat i staten, og at kommunerne bør have mulighed for selv at

tilrettelægge arbejdet med udarbejdelse af grundlisterne. Justitsministeriet vil derfor tage initiativ til, at grundlistebekendtgørelsen ændres i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

2.1.5. Fritagelse for hvervet som lægdommer

2.1.5.1. Gældende ret

Det følger af retsplejelovens § 71, at en række personer kan begære sig fritaget for nævninge- og domsmandshvervet. Dette gælder således Folketingets medlemmer og dets tjenestemænd, tjenestegørende militærpersoner, told- og postvæsenets tjenestemænd, faste brandfolk samt de ved jernbaner, telegrafer og telefoner ansatte personer. Også læger og jordmødre, lodser og sagkyndige, der er beskikket efter retsplejelovens § 92 eller efter § 172 i lov om social service samt lægdommere ved boligretterne kan begære sig fritaget for lægdommerhvervet.

Det følger endelig af bestemmelsen, at personer, som er fyldt 60 år, samt personer, som har taget bopæl i en anden kreds end den, for hvilken deres udtagelse gælder, eller som på grund af deres helbredstilstand eller erhvervs- eller familieforhold ikke uden fare for deres velfærd kan opfylde nævninge- eller domsmandspligten, kan begære sig fritaget.

Landsrettens præsident afgør, om fremsatte begæringer om fritagelse for hvervet som nævning eller domsmand efter § 71 skal imødekommes. Afgørelser truffet af landsrettens præsident kan ikke påklages, jf. retsplejelovens § 76.

2.1.5.2. Arbejdsgruppens overvejelser

2.1.5.2.1. Retsplejelovens § 71 indeholder en snæver mulighed for at blive fritaget for hvervet som lægdommer. Der bør efter arbejdsgruppens opfattelse ske en lempelse af adgangen til at blive fritaget for lægdommerhvervet på grund af lægdommerens helbredstilstand og erhvervs- eller familieforhold.

Arbejdsgruppen har i den forbindelse lagt vægt på, at lægdommerhvervet er et borgerligt ombud, hvis karakter risikerer at blive udvandet, hvis ikke en fritagelse alene kommer på tale i særlige tilfælde. Hertil kommer, at en snæver fritagelsesregel tillige kan ses som en beskyttelse af personer, der ønsker at virke som nævning eller domsmand, f.eks. set i forhold til de pågældendes arbejdsgivere, som kan have et ønske om, at de pågældende arbejdstagere fritages fra lægdommerhvervet.

På den anden side finder arbejdsgruppen, at en person bør kunne begære sig fritaget, selv om hvervet ikke truer den pågældendes velfærd, fordi vedkommendes udførelse af lægdommerhvervet ikke står i et rimeligt forhold til det samfundsmæssige udbytte herved. Dette kan være tilfældet, når hvervet medfører en uforholdsmæssig ulempe for en domsmand eller nævnings erhvervs- eller familieforhold, f.eks. hvor en meget lang transporttid for den pågældende til og fra tingstedet ikke står i rimeligt forhold til den tid, den pågældende skal være i retten. Dette må især tænkes at kunne være tilfældet ved de større afstande, der kan forekomme i landsretskredsene.

Arbejdsgruppen foreslår på den baggrund, at en person i medfør af retsplejelovens § 71, nr. 8, skal kunne begære sig fritaget fra lægdommerhvervet, såfremt denne på grund af vedkommendes helbredstilstand eller erhvervs- eller familieforhold ikke uden fare for dennes velfærd eller uforholdsmæssig ulempe kan opfylde nævnings- eller domsmandspligten.

2.1.5.2.2. Det kan efter arbejdsgruppens opfattelse ikke udelukkes, at nogen vil afstå fra at melde sig frivilligt til lægdommerhvervet på grund af "risikoen" for at blive udpeget til at virke som lægdommer flere gange, da det er normalt, at grundlisteudvalgene tager udgangspunkt i en tidligere grundliste ved udarbejdelse af en ny liste.

Da det må antages, at en forøgelse af antallet af lægdommere, der melder sig frivilligt, vil kunne bidrage positivt i forhold til at sikre såvel egnethed som repræsentativitet hos de personer, der udtages som lægdommere, anbefaler arbejdsgruppen, at retsplejelovens § 71 ændres, således at der indføres hjemmel til, at personer, der har været lægdommer i mindst to perioder, kan begære sig fritaget for lægdommerhvervet.

2.1.5.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at adgangen til at blive fritaget for lægdommerhvervet på grund af lægdommerens helbredstilstand og erhvervs- eller familieforhold bør lempes, således at der kan ske fritagelse, hvis opfyldelse af pligten vil medføre uforholdsmæssig ulempe. Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig, at personer, der tidligere har været lægdommere i mindst to perioder, skal kunne begære sig fritaget for lægdommerhvervet.

Det foreslås på den baggrund, at retsplejelovens § 71 ændres i overensstemmelse med arbejdsgruppens forslag.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 4, 5 og 6, og bemærkningerne hertil.

2.2. Gennemførelse af værnetingsaftalekonventionen

2.2.1. Indledning

Formålet med lovforslaget er endvidere at gennemføre Haagerkonventionen af 30. juni 2005 om værnetingsaftaler (herefter konventionen).

Konventionen, der blev vedtaget den 30. juni 2005 inden for rammerne af Haagerkonferencen om International Privatret, fastsætter regler om værneting samt anerkendelse og fuldbyrdelse i sager, der er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale.

Rådet for Den Europæiske Union (Rådet) traf den 4. december 2014 afgørelse om godkendelse på Den Europæiske Unions vegne af værnetingsaftalekonventionen (2014/887/EU), og konventionen trådte i kraft for EU (med undtagelse af Danmark) den 1. oktober 2015.

Danmark deltog som følge af retsforbeholdet ikke i vedtagelsen af rådsafgørelsen om godkendelse af

konventionen, som således ikke er bindende for, og ikke finder anvendelse i Danmark. Danmark skal dermed tiltræde konventionen som selvstændig kontraherende part.

Konventionen er på nuværende tidspunkt desuden tiltrådt af Mexico og Singapore. Ukraine og USA har herudover underskrevet konventionen uden dog samtidig at tiltræde.

Der lægges med lovforslaget op til at tilvejebringe det lovgivningsmæssige grundlag for, at Danmark kan tiltræde konventionen.

Med vedtagelsen af dette lovforslag giver Folketinget endvidere i medfør af grundlovens § 19 sit samtykke til, at regeringen på Danmarks vegne tiltræder værnetingsaftalekonventionen, og at regeringen i den forbindelse afgiver erklæringer til en række af konventionens bestemmelser som angivet i afsnit 2.2.4.2 nedenfor.

2.2.2. Gældende ret

2.2.2.1. Retsplejelovens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser mv.

Efter retsplejelovens § 223 a kan justitsministeren fastsætte bestemmelser, hvorefter afgørelser af udenlandske domstole og myndigheder om borgerlige krav og udenlandske offentlige forlig om sådanne krav skal have bindende virkning her i riget, når anerkendelsen ikke vil være åbenbart uforenelig med landets retsorden.

Efter retsplejelovens § 479, stk. 1, kan justitsministeren fastsætte bestemmelser, hvorefter afgørelser af udenlandske domstole og myndigheder om borgerlige krav og vedtagelser om sådanne krav kan fuldbyrdes her i riget, såfremt de kan fuldbyrdes i den stat, hvor afgørelsen er truffet, eller efter hvis ret vedtagelsen skal bedømmes, og såfremt fuldbyrdelsen ikke vil være åbenbart uforenelig med landets retsorden. Justitsministeren kan efter § 479, stk. 2, fastsætte regler om fuldbyrdelse af de i stk. 1 nævnte afgørelser og vedtagelser, herunder om behandlingen af indsigelser.

Retsplejelovens § 223 a er indtil videre blevet udnyttet i forbindelse med udstedelsen af anordning nr. 148 af 13. april 1938 om anerkendelse af domme afsagt i Tyskland. Der henvistes endvidere til retsplejelovens § 223 a, stk. 1, og § 479 ved anordning nr. 432 af 17. december 1965 om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om underholdsbidrag i henhold til Haagerkonventionen af 15. april 1958 om underholdspligt over for børn, samt ved gennemførelsen af en ændring af den nordiske konkurskonvention, jf. anordning nr. 159 af 28. april 1983 om ændring af anordning om virkningen af konkurs, som er erklæret i Finland, Island, Norge eller Sverige.

2.2.2.2. Retsplejelovens regler om stedlig kompetence, herunder ved værnetingsaftaler

Retsplejelovens kapitel 22 (§§ 235-248) indeholder regler om retternes stedlige kompetence i civile sager. Reglerne regulerer både, om en sag kan anlægges her i landet (international kompetence), og hvilken ret her i landet, der i givet fald er den stedligt kompetente.

Det fremgår af retsplejelovens § 235, stk. 1, at retssager anlægges ved sagsøgtes hjemting, medmindre

andet er bestemt ved lov. Hjemtinget er som udgangspunkt i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl. Har sagsøgte bopæl i flere retskredse, er hjemtinget i enhver af dem, jf. stk. 2.

Efter retsplejelovens § 245, stk. 1, kan sagens parter aftale, ved hvilken af flere ligeartede retter sagen skal anlægges. I sager om forbrugeraftaler er en forudgående aftale om værneting ikke bindende for forbrugeren, jf. stk. 2.

Spørgsmålet om, hvorvidt der er indgået en værnetingsaftale og om aftalens indhold, bestemmes ved sædvanlig aftalefortolkning. En værnetingsaftale må være klar og begrænset til tvister af en bestemt beskaffenhed. Retsplejeloven stiller ingen krav til aftalens form, og en værnetingsaftale kan efter omstændighederne være indgået stiltiende, jf. bl.a. betænkning nr. 1052/1985 om retternes stedlige kompetence i borgerlige sager m.v.

Retsplejelovens §§ 246 og 247 indeholder regler om danske domstoles internationale kompetence.

Det fremgår af retsplejelovens § 246, stk. 1, at sager mod personer, selskaber, foreninger, private institutioner og andre sammenslutninger, der ikke har hjemting i Danmark, kan anlægges her i landet, for så vidt nogen ret efter bestemmelserne i § 237, § 238, stk. 2, §§ 241, 242, 243 og 245 kan anses som værneting i sagen. I sager om forbrugeraftaler kan forbrugeren anlægge sag mod de i 1. pkt. nævnte personer og sammenslutninger ved sit eget hjemting, såfremt fremsættelsen af særligt tilbud eller reklamering i Danmark er gået forud for aftalens indgåelse og forbrugeren her i landet har foretaget de dispositioner, der er nødvendige til indgåelse af aftalen.

Det fremgår af retsplejelovens § 246, stk. 2, at hvis ingen ret efter stk. 1 kan anses som værneting i sagen, kan sager vedrørende formueretsforhold mod de i stk. 1 nævnte personer anlægges ved retten på det sted, hvor de ved stævningens forkyndelse opholder sig. Det fremgår desuden af retsplejelovens § 246, stk. 3, at sager vedrørende formueretsforhold mod de i retsplejelovens § 246, stk. 1, nævnte personer og sammenslutninger endvidere, hvis der ikke er værneting efter reglen i stk. 1, kan anlægges ved retten på det sted, hvor den pågældende person eller sammenslutning på tidspunktet for sagens anlæg har gods, eller hvor det gods, kravet angår, befinder sig på tidspunktet for sagens anlæg. Afværges arrest i gods gennem sikkerhedsstillelse, betragtes sikkerhedsstillelsen som gods, der befinder sig på det sted, hvor arrestbegæringen er eller i givet fald skulle være indgivet.

Det fremgår af retsplejelovens § 247, stk. 1, at i sager, der er omfattet af en international overenskomst, som er gennemført i dansk ret ved lov om EF-domskonventionen m.v. eller lov om Bruxelles I-forordningen m.v., herunder ved bekendtgørelse i medfør af de nævnte love, anvendes overenskomstens værnetingsregler. Retsplejelovens § 247, stk. 2, bestemmer, at hvor der ikke efter dansk lovgivning i øvrigt er værneting for en sag, der efter en international overenskomst som nævnt i stk. 1, 1. pkt., skal eller kan anlægges her i landet, anlægges sagen ved sagsøgerens hjemting eller, såfremt sagsøgeren ikke har hjemting her i landet, i København.

Efter retsplejelovens § 248, stk. 1, påser retten af egen drift, om sagen er indbragt for rette værneting. Fremsætter sagsøgte ikke indsigelse mod rettens kompetence i svarskriftet eller i det i retsplejelovens § 352, stk. 3, omhandlede retsmøde, anses retten for rette værneting.

Det fremgår af retsplejelovens § 248, stk. 2, at hvis sagen er anlagt ved en ret, som ikke er rette værneting

til at behandle sagen eller et af de rejste krav, henviser retten om muligt sagen eller kravet til afgørelse ved rette domstol. Afgørelse om henvisning træffes ved kendelse. Kan henvisning ikke ske, afviser retten sagen ved dom.

2.2.2.3. Regler om værneting samt anerkendelse og fuldbyrdelse i internationale aftaler

Danmark har tiltrådt flere europæiske aftaler, der indeholder regler om værneting, herunder ved værnetingsaftaler, og om anerkendelse og fuldbyrdelse.

EF-domskonventionen af 27. september 1968 med senere ændringer, der finder anvendelse på civil- og handelsretlige sager, indeholder bl.a. regler om international kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser. EF-domskonventionen blev gennemført i dansk ret ved lov nr. 325 af 4. juni 1968 om EF-domskonventionen, som ændret ved lov nr. 209 af 29. marts 1995. Konventionen er som udgangspunkt erstattet af Bruxelles I-forordningen, som (i kraft af parallelaftalen) for Danmarks vedkommende blev gennemført ved lov nr. 1563 af 20. december 2006 om Bruxelles I-forordningen m.v. (Bruxelles I-loven), der trådte i kraft den 1. juli 2007, jf. nedenfor.

Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen) trådte i kraft den 1. marts 2002, dog ikke for Danmark, jf. ovenfor. Forordningen indeholder regler om international kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse.

Som følge af retsforbeholdet deltog Danmark ikke i Rådets vedtagelse af Bruxelles I-forordningen, der ikke er bindende for eller finder anvendelse i Danmark. Danmark er dog ved en parallelaftale tilknyttet forordningen på mellemstatligt grundlag.

Som følge af bl.a. vedtagelsen af Europa Parlamentets og Rådets forordning nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (omarbejdning) blev Bruxelles I-loven ændret ved lov nr. 518 af 28. maj 2013 om ændring af lov om Bruxelles I-forordningen m.v. Lovændringen medførte ligeledes, at loven nu tillige finder anvendelse på konventionen af 30. oktober 2007 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Luganokonventionen), jf. lovens § 1 og kapitel 2 a.

Den tidligere Luganokonvention af 16. september 1988 blev gennemført i dansk ret ved EF-domskonventionsloven, jf. ovenfor. Konventionen finder anvendelse mellem EU-medlemsstaterne og Island, Norge og Schweiz og sikrer, at regler om værneting samt om anerkendelse og fuldbyrdelse svarende til reglerne i Bruxelles I-forordningen, kan finde anvendelse mellem disse lande. Efter et ønske om parallelitet mellem Luganokonventionen og Bruxelles I-forordningen forhandlede man om en modernisering af konventionen. Den nye Luganokonvention af 30. oktober 2007, blev gennemført i dansk ret ved den ændrede Bruxelles I-lov, jf. ovenfor. Konventionen indeholder regler om international kompetence samt om anerkendelse og fuldbyrdelse, og ligner i vidt omfang den oprindelige Bruxelles I-forordning. Luganokonventionen indeholder eksempelvis, til forskel fra den omarbejdede Bruxelles I-forordning, regler om den såkaldte eksekvaturprocedure, hvorefter en retsafgørelse skal erklæres eksigibel, før den kan fuldbyrdes.

Mellem de nordiske lande gælder endelig den nordiske domskonvention af 11. oktober 1977 om anerkendelse og fuldbyrdelse af privatretlige krav, som er gennemført i dansk ret ved lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser om privatretlige krav, jf. lovbekendtgørelse nr. 635 af 15. september 1986 med senere ændringer. Der henvises til afsnit 2.2.4.3 for en gennemgang af værnetingsaftalekonventionens betydning for de ovenfor nævnte internationale aftaler.

2.2.3. Konventionens indhold

2.2.3.1. Anvendelsesområde og definitioner

Konventionens kapitel I (artikel 1-4) fastsætter regler om anvendelsesområde og definitioner.

Konventionen finder anvendelse i internationale sager på eksklusive værnetingsaftaler, der er indgået på det civil- og handelsretlige område, jf. konventionens artikel 1, stk. 1.

En række sager er udtrykkeligt undtaget fra konventionens anvendelsesområde. Konventionen finder således ikke anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler vedrørende forbrugerforhold og arbejdskontrakter, herunder kollektive overenskomster, ligesom konventionen ikke finder anvendelse på voldgiftsbehandling og lignende behandlingsformer, jf. konventionens artikel 2, stk. 1 og 4.

Konventionens artikel 2, stk. 2, undtager en række andre sager fra konventionens anvendelsesområde. Det gælder for sager om fysiske personers retlige status samt deres rets- og handleevne (litra a), underholdsforpligtelser, (litra b), andre familieretlige anliggender, herunder ordninger for formueforholdet mellem ægtefæller samt andre rettigheder eller forpligtelser i forbindelse med ægteskab eller lignende partnerskabsforhold, (litra c), testamenter og arv, (litra d), insolvens, tvangsakkord og lignende forhold, (litra e), personbefordring og godstransport, (litra f), havforurening, begrænsning af ansvaret for søretlige krav, havari og bugsering og bjærgning i nødsituationer, (litra g), konkurrencehindringer, (litra h), erstatningsansvar for atomskader, (litra i), erstatningskrav vedrørende personskaade og tort fremsat af eller på vegne af fysiske personer, (litra j), og erstatningskrav uden for kontraktforhold, som er baseret på deliktansvar i forbindelse med tingsskade, (litra k), tinglige rettigheder over fast ejendom samt leje og forpagtning af fast ejendom, (litra l), juridiske personers gyldighed, ugyldighed eller opløsning, samt gyldigheden af beslutninger truffet af deres organer, (litra m), gyldigheden af intellektuelle ejendomsrettigheder bortset fra ophavsret og hertil knyttede rettigheder, (litra n), krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, bortset fra ophavsret og hertil knyttede rettigheder, undtagen tvister, som vedrører brud på en kontrakt mellem parterne vedrørende sådanne rettigheder, eller som kunne have vedrørt et kontraktbrud, (litra o), og gyldigheden af indførsler i offentlige registre (litra p).

Der er i konventionens forstand tale om en eksklusiv værnetingsaftale, når aftalen er indgået eller dokumenteret skriftligt eller ved brug af andet kommunikationsmiddel, der gør aftalen tilgængelig, så der senere kan refereres til den, og når aftalen fastsætter, at allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i forbindelse med et bestemt retsforhold skal indbringes for domstolene i en kontraherende stat eller for en eller flere nærmere angivne domstole i en kontraherende stat, således at ingen andre domstole har kompetence til at behandle sådanne tvister, jf. konventionens artikel 3, litra a og c.

Det fremgår af konventionens artikel 3, litra b, at en værnetingsaftale, hvorved det fastsættes, at tvister

skal indbringes for domstolene i en kontraherende stat eller for en eller flere nærmere angivne domstole i en kontraherende stat, anses for at være eksklusiv, medmindre parterne udtrykkeligt har bestemt andet.

Konventionens artikel 4 indeholder en række andre definitioner, og det fremgår bl.a., at en dom i konventionens forstand betyder enhver af en domstol truffet realitetsafgørelse uanset dens benævnelse, herunder en dom eller en kendelse, og tillige en af domstolen foretaget fastsættelse af sagsomkostninger, forudsat at fastsættelsen vedrører en realitetsafgørelse, der kan anerkendes eller fuldbyrdes i henhold til denne konvention. Et foreløbigt sikrende retsmiddel betragtes ikke som en dom.

2.2.3.2. Kompetenceregler

Konventionens kapitel II (artikel 5-7) fastsætter regler om kompetence.

Efter konventionens artikel 5, stk. 1, har den eller de domstole i en kontraherende stat, der er fastlagt i en eksklusiv værnetingsaftale, kompetence til at behandle en tvist, som er omfattet af aftalen, medmindre aftalen er ugyldig i henhold til lovgivningen i den pågældende stat.

Efter konventionens artikel 5, stk. 2, kan en domstol, der har kompetence i henhold til stk. 1, ikke erklære sig inkompetent under henvisning til, at tvisten bør indbringes for en anden stats domstole.

Konventionens artikel 5, stk. 1 og 2, berører dog ikke bestemmelser vedrørende den materielle kompetence eller kompetencen baseret på sagsgenstandens værdi og den interne kompetencefordeling mellem domstolene i en kontraherende stat. Hvis den valgte domstol efter eget skøn kan henvise sagen til en anden domstol, skal der dog tages behørigt hensyn til parternes valg, jf. konventionens artikel 5, stk. 3.

Konventionens artikel 6 fastsætter forpligtelser for en domstol, der ikke er valgt i henhold til en eksklusiv værnetingsaftale. Det fremgår af artikel 6, stk. 1, at en domstol i en anden kontraherende stat end den, i hvilken den valgte domstol er beliggende, skal udsætte eller afvise en tvist, der er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale. Dette er dog ikke tilfældet, hvis aftalen er ugyldig ifølge lovgivningen i den stat, hvor den valgte domstol er beliggende (litra a), hvis en af parterne manglede rets- eller handleevne til at indgå aftalen ifølge lovgivningen i domstolsstaten (litra b), hvis en efterkommelse af aftalen ville være klart uretfærdig eller ville være i åbenbar modstrid med grundlæggende retsprincipper (ordre public) i domstolsstaten (litra c), hvis der foreligger exceptionelle grunde, som parterne ikke har indflydelse på, og som medfører, at aftalen ikke med rimelighed kan iværksættes (litra d), eller hvis den valgte domstol har afvist at behandle sagen (litra e).

Efter konventionens artikel 7 er foreløbige foranstaltninger og sikrende retsmidler ikke omfattet af konventionen. Det fremgår endvidere af artikel 7, at det ifølge bestemmelserne i konventionen hverken er påkrævet eller udelukket, at en domstol i en kontraherende stat anordner, afslår eller ophæver foreløbige foranstaltninger og sikrende retsmidler. Konventionen er uden betydning for, om en part kan begære sådanne foranstaltninger og retsmidler, og om en domstol kan anordne, afslå eller ophæve disse.

2.2.3.3. Anerkendelse og fuldbyrdelse

Konventionens kapitel III (artikel 8-15) fastsætter regler om anerkendelse og fuldbyrdelse.

Det fremgår af konventionens artikel 8, stk. 1, at en dom afsagt af en domstol i en kontraherende stat, der er valgt i medfør af en eksklusiv værnetingsaftale, skal anerkendes og fuldbyrdes i de andre kontraherende stater i overensstemmelse med konventionens kapitel III. Anerkendelse eller fuldbyrdelse kan kun afslås af de grunde, der er anført i konventionen.

Det fremgår af konventionens artikel 8, stk. 2, at bortset fra den gennemgang, der er nødvendig for anvendelsen af bestemmelserne i konventionens kapitel III, skal der ikke foretages en realitetsprøvelse af den dom, der er afsagt af oprindelsesdomstolen. Den domstol, som anmodningen forelægges, er bundet af de faktiske omstændigheder, som oprindelsesdomstolen har lagt til grund for sin kompetence, medmindre der er tale om en udeblivelsesdom.

Efter konventionens artikel 8, stk. 3, skal en dom kun anerkendes, hvis den har retskraft i oprindelsesstaten, og den skal kun fuldbyrdes, hvis den kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten.

Det fremgår af konventionens artikel 8, stk. 4, at anerkendelse eller fuldbyrdelse kan udsættes eller afslås, hvis dommen er appelleret i oprindelsesstaten, eller hvis fristen for ordinær appel af afgørelsen ikke er udløbet. Et afslag på anerkendelse eller fuldbyrdelse er ikke til hinder for en senere anmodning om anerkendelse eller fuldbyrdelse af dommen.

Konventionens artikel 9 opregner de situationer, hvor anerkendelse eller fuldbyrdelse kan afslås.

Det fremgår således af artikel 9, at anerkendelse og fuldbyrdelse kun kan afslås, hvis værnetingsaftalen er ugyldig efter loven i den stat, hvor den valgte domstol ligger, medmindre den valgte domstol har fastslået, at aftalen er gyldig (litra a), hvis en af parterne savnede rets- eller handleevne til at indgå værnetingsaftalen ifølge lovgivningen i den stat, hvor anmodningen om anerkendelse og fuldbyrdelse indgives (litra b), hvis stævningen eller et hermed ligestillet processkrift, der indeholder de væsentligste oplysninger om kravet, ikke er blevet forkyndt for sagsøgte i rette tid og på en sådan måde, at han har haft mulighed for at varetage sit forsvar, medmindre sagsøgte i oprindelsesstaten har deltaget i et retsmøde og redegjort for sine synspunkter uden at anfægte forkyndelsen, forudsat at lovgivningen i oprindelsesstaten gav mulighed herfor (litra c, pkt. i), eller forkyndelsen i den stat, hvor anmodning er indgivet, er sket på en måde, der er uforenelig med grundlæggende retsprincipper vedrørende forkyndelse i denne stat (litra c, pkt. ii), hvis dommen er opnået ved processuelt bedrageri (litra d), hvis anerkendelse eller fuldbyrdelse ville være åbenbart uforenelig med grundlæggende retsprincipper (ordre public) i den stat, hvor anmodningen indgives, herunder hvor proceduren forud for dommen har været uforenelig med grundlæggende principper om retspleje i denne stat (litra e), hvis dommen strider mod en anden dom, som er afsagt i en tvist mellem samme parter i den stat, hvor anmodningen er indgivet (litra f), eller hvis dommen strider mod en tidligere dom afsagt i en anden stat i en sag med samme parter i en tvist om samme genstand og på samme grundlag, forudsat at den tidligere dom opfylder betingelserne for anerkendelse i den stat, hvor anmodningen indgives (litra g).

Konventionens artikel 10 fastsætter regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af spørgsmål, der er behandlet som et præjudicielt spørgsmål.

Efter konventionens artikel 11, stk. 1, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom nægtes, hvis og i det omfang, der ved dommen er tilkendt en erstatning, herunder erstatning med afskrækkende eller straffende formål, som ikke er en kompensation til en af parterne for det faktiske tab eller den faktiske

skade, der er lidt. Efter artikel 11, stk. 2, skal domstolen tage hensyn til, om og i hvilket omfang den af oprindelsesdomstolen tilkendte erstatning har til formål at dække omkostninger og udgifter i forbindelse med sagen.

Retsforlig, som en domstol i en kontraherende stat, der er valgt i medfør af en eksklusiv værnetingsaftale, har godkendt, eller som under sagens behandling er blevet indgået ved en sådan domstol, og som i oprindelsesstaten kan fuldbyrdes på samme måde som en dom, fuldbyrdes i henhold til konventionen på samme måde som en dom, jf. konventionens artikel 12.

Konventionens artikel 13 indeholder nærmere regler om, hvilke dokumenter der skal fremlægges i forbindelse med en anmodning om anerkendelse eller fuldbyrdelse.

Efter artikel 13, stk. 1, skal den part, der anmoder om anerkendelse eller fuldbyrdelse, forelægge en fuldstændig bekræftet kopi af dommen (litra a), den eksklusive værnetingsaftale, en bekræftet kopi heraf eller et andet bevis på, at der er indgået en sådan aftale (litra b), hvis der er tale om en udeblivelsesdom, en original eller bekræftet kopi af et dokument, hvoraf det fremgår, at stævningen eller et hermed ligestillet processkrift er blevet forkyndt for den udeblevne part (litra c), eventuelle dokumenter, som måtte være nødvendige for at konstatere, at dommen har retskraft, eller, når det er relevant, at den kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten (litra d), og i det i konventionens artikel 12 omhandlede tilfælde en attest fra domstolen i oprindelsesstaten, hvoraf det fremgår, at retsforliget eller en del heraf i oprindelsesstaten kan fuldbyrdes på samme måde som en dom (litra e).

Det fremgår af artikel 13, stk. 2, at hvis dommens indhold ikke giver den domstol, hvor anmodningen indgives, mulighed for at konstatere, at betingelserne i konventionens kapitel III er opfyldt, kan domstolen kræve forelæggelse af alle nødvendige dokumenter.

En anmodning om anerkendelse eller fuldbyrdelse kan vedlægges et dokument, der er udstedt af en domstol i oprindelsesstaten, i den udformning, som Haagerkonferencen om International Privatrecht har anbefalet og offentliggjort.

Det fremgår af artikel 13, stk. 4, at hvis de i konventionens artikel 13 nævnte dokumenter ikke er affattet på et sprog, der er et officielt sprog i den stat, hvor anmodningen indgives, skal de ledsages af en autoriseret oversættelse til et i denne stat officielt sprog, medmindre andet følger af lovgivningen i den stat, hvor anmodningen indgives.

Dokumenter, der fremsendes efter konventionen, er fritaget for legalisering eller tilsvarende formaliteter, herunder apostille, jf. konventionens artikel 18.

Det fremgår af konventionens artikel 14, at proceduren for anerkendelse, eksekvatur, registrering med henblik på fuldbyrdelse og fuldbyrdelse af dommen følger lovgivningen i den stat, hvor anmodningen indgives, medmindre andet er fastsat i konventionen. Den domstol, som anmodningen forelægges, skal hurtigt tage stilling.

2.2.3.4. Generelle bestemmelser

Konventionens kapitel IV (artikel 16-26) indeholder generelle bestemmelser.

Det fremgår af konventionens artikel 16, stk. 1, at konventionen finder anvendelse på eksklusive værnetingsaftaler indgået efter dens ikrafttræden for den stat, i hvilken den valgte domstol er beliggende. Konventionen finder ikke anvendelse på tvister, der er indledt inden dens ikrafttræden for den stat, i hvilken den domstol, som anmodningen forelægges for, er beliggende, jf. stk. 2.

Det fremgår af konventionens artikel 17, stk. 1, at en tvist vedrørende en forsikrings- eller genforsikringsaftale ikke kan udelukkes fra konventionens anvendelsesområde under henvisning til, at forsikrings- eller genforsikringsaftalen vedrører et forhold, som konventionen ikke finder anvendelse på. Efter artikel 17, stk. 2, kan anerkendelse og fuldbyrdelse af en dom vedrørende erstatningsansvar, der hviler på en forsikrings- eller genforsikringsaftale ikke begrænses eller nægtes under henvisning til, at erstatningsansvaret ifølge den pågældende aftale omfatter pligt til at yde den forsikrede eller den genforsikrede erstatning i forbindelse med et forhold, som denne konvention ikke finder anvendelse på (litra a), eller en beslutning om skadeserstatning, som artikel 11 kunne finde anvendelse på (litra b).

Efter konventionens artikel 19 kan en stat erklære, at dens domstole kan afvise at behandle tvister, som er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale, hvis der, bortset fra den valgte domstols beliggenhed, ikke er nogen forbindelse mellem den pågældende stat og parterne eller tvisten.

En stat kan endvidere i medfør af konventionens artikel 20 erklære, at dens domstole kan afvise at anerkende eller fuldbyrde en dom afsagt af en domstol i en anden kontraherende stat, hvis parterne havde sædvanligt opholdssted i den stat, hvor anmodningen indgives, og forbindelsen mellem parterne og alle andre relevante forhold i sagen udelukkende havde tilknytning til den stat, hvor anmodningen indgives, uanset den valgte domstols beliggenhed.

Efter konventionens artikel 21, stk. 1, kan en stat, når den har en stærk interesse i ikke at anvende konventionen på et specifikt område, erklære, at den ikke vil anvende konventionen på dette område. En stat, der afgiver en sådan erklæring, skal sørge for, at erklæringen ikke er mere omfattende end nødvendigt, og at det udelukkede specifikke område er klart og præcist defineret. For så vidt angår det pågældende område, finder konventionen ikke anvendelse i den kontraherende stat, der har afgivet erklæringen (litra a) og i de andre kontraherende stater, når domstolene eller en eller flere bestemte domstole i den stat, der har afgivet erklæringen, er valgt i en eksklusiv værnetingsaftale (litra b), jf. stk. 2.

Konventionens artikel 26 indeholder bestemmelser om forholdet mellem konventionen og andre internationale instrumenter.

Konventionen skal så vidt muligt fortolkes som værende forenelig med andre internationale instrumenter, der gælder for kontraherende stater, og konventionen berører ikke en kontraherende stats anvendelse af et internationalt instrument i tilfælde, hvor ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende stat, der ikke er part i det internationale instrument, jf. artikel 26, stk. 1 og 2.

Det fremgår herudover af konventionens artikel 26, stk. 3, at konventionen ikke berører en kontraherende stats anvendelse af en traktat, der er indgået inden konventionens ikrafttræden for den pågældende stat, hvis anvendelsen af konventionen er uforenelig med den kontraherende stats forpligtelser over for ikke-kontraherende stater.

Konventionens artikel 26, stk. 4, bestemmer desuden, at konventionen ikke berører en kontraherende stats anvendelse af en traktat, uanset om denne er indgået før eller efter konventionen, med henblik på at opnå anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom afsagt af en domstol i en anden kontraherende stat, der også er part i den pågældende traktat. Dommen må dog ikke anerkendes eller fuldbyrdes i mindre omfang, end det ville være tilfældet efter konventionen.

Det fremgår herudover af konventionens artikel 26, stk. 5, at konventionen ikke berører en kontraherende stats anvendelse af en traktat, der for et specifikt område regulerer domstolskompetence eller anerkendelse eller fuldbyrdelse af domme, heller ikke hvis traktaten er indgået efter konventionen og alle berørte stater er parter i denne konvention. Det gælder dog kun, hvis den kontraherende stat har afgivet en erklæring i medfør af konventionens artikel 26, stk. 5.

Det fremgår endvidere af artikel 26, stk. 6, at konventionen ikke berører anvendelsen af regler i en regional organisation for økonomisk integration, der er part i konventionen, uanset om reglerne er vedtaget før eller efter konventionen. Dette gælder, hvis ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende stat, der ikke er medlemsstat i den regionale organisation (litra a), og i relation til anerkendelse eller fuldbyrdelse af domme mellem medlemsstater i den regionale organisation (litra b).

Endelig fremgår det af konventionens artikel 28, stk. 1, at hvis en stat består af to eller flere territoriale enheder, hvor de forhold, som behandles i værnetingsaftalekonventionen, er underkastet forskellige retssystemer, kan den på undertegnelses-, ratificerings-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsestidspunktet afgive erklæring om, at konventionen finder anvendelse på alle dens territoriale enheder eller kun på en eller flere af dem, og den kan når som helst ændre denne erklæring ved at afgive en ny.

Til brug for fortolkningen har Haagerkonferencen om International Privatrecht udgivet en forklarende rapport til konventionen, som findes i en dansk sprogudgave på Haagerkonferencens hjemmeside.

2.2.4. Lovforslagets udformning og konventionens gennemførelse i dansk ret

2.2.4.1. Generelle overvejelser og forslag

2.2.4.1.1. Værnetingsaftalekonventionen blev vedtaget den 30. juni 2005 inden for rammerne af Haagerkonferencen. Rådet traf den 4. december 2014 afgørelse om godkendelse på Den Europæiske Unions vegne af konventionen, og konventionen trådte i kraft for EU (med undtagelse af Danmark) den 1. oktober 2015.

Danmark deltog som følge af retsforbeholdet ikke i vedtagelsen af rådsafgørelsen om EU's godkendelse af konventionen, som således ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark. Danmark skal dermed tiltræde konventionen som selvstændig kontraherende part.

Dansk tiltrædelse af værnetingsaftalekonventionen vil give danske borgere og virksomheder sikkerhed for, at en eksklusiv værnetingsaftale indgået af danske borgere og virksomheder, der udpeger en domstol i et land uden for EU som kompetent domstol, respekteres af de lande, som har tiltrådt konventionen.

Endvidere vil dansk tiltrædelse give danske borgere og virksomheder sikkerhed for, at en retsafgørelse truffet af en dansk domstol, som er udpeget som kompetent domstol i medfør af en eksklusiv værne-

tingsaftale, som udgangspunkt anerkendes og fuldbyrdes i tredjelande, som er kontraherende parter til konventionen.

Dansk tiltrædelse af konventionen vil endvidere indebære, at danske domstole skal anerkende og fuldbyrde retsafgørelser fra domstole i tredjelande, som er kontraherende parter til konventionen, hvis disse er udpeget som kompetente i medfør af en eksklusiv værnetingsaftale.

Da konventionen som nævnt trådte i kraft for EU den 1. oktober 2015, vil dansk tiltrædelse af konventionen endelig sikre, at danske borgere og virksomheder opnår samme retlige stilling i forhold til konventionen, som borgere og virksomheder i de øvrige EU-medlemsstater.

På den baggrund lægges der med lovforslaget op til at tilvejebringe det lovgivningsmæssige grundlag for, at Danmark kan tiltræde konventionen.

Med vedtagelse af lovforslaget giver Folketinget endvidere i medfør af grundlovens § 19 sit samtykke til, at regeringen på Danmarks vegne tiltræder værnetingsaftalekonventionen, og at regeringen i den forbindelse afgiver erklæringer til en række af konventionens bestemmelser som angivet i afsnit 2.2.4.2 nedenfor.

2.2.4.1.2. Værnetingsaftalekonventionen bør efter Justitsministeriets opfattelse gennemføres i dansk ret ved inkorporering, således at konventionens bestemmelser gælder her i landet, uden at der sker omskrivning af bestemmelserne til dansk lovgivning. Med denne metode sikres det på bedste vis, at bestemmelserne i værnetingsaftalekonventionen kommer til at gælde her i landet på samme måde, som i de øvrige kontraherende stater.

Lovforslaget indeholder herefter alene de gennemførelsesbestemmelser, der vurderes at være nødvendige for, at konventionens bestemmelser kan finde anvendelse her i landet.

Konventionen indeholder som nævnt regler om værneting i sager, der er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale, samt om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, der er truffet af en domstol, som er udpeget i medfør af en sådan værnetingsaftale.

Det er Justitsministeriets vurdering, at konventionen bør gennemføres i dansk ret i Bruxelles I-loven, som allerede indeholder regler, der gennemfører Bruxelles I-forordningen, Luganokonventionen og underholdspligtforordningen i dansk ret. Disse internationale aftaler indeholder ligesom værnetingsaftalekonventionen regler om international kompetence, samt om anerkendelse og fuldbyrdelse. Bruxelles I-loven indeholder desuden særskilte regler om fremgangsmåden ved anerkendelse og fuldbyrdelse efter henholdsvis Bruxelles I-forordningen, Luganokonventionen og underholdspligtforordningen.

Det foreslås på denne baggrund, at der i § 1 i Bruxelles I-loven indsættes en henvisning til værnetingsaftalekonventionen, ligesom konventionen foreslås medtaget som et nyt bilag 5 til loven. Værnetingsaftalekonventionen vil herefter lovteknisk være inkorporeret direkte i Bruxelles I-loven.

Det foreslås endvidere, at titlen på Bruxelles I-loven ændres til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«. Det er Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede ændring af lovens titel sikrer øget klarhed om lovens anvendelsesområde.

Med gennemførelsen af værnetingsaftalekonventionen i Bruxelles I-loven sikres det samtidig, at konventionens regler om værneting fremover vil skulle anvendes i sager, der er omfattet af konventionen, jf. retsplejelovens § 247, stk. 1.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

2.2.4.2. Erklæringer om konventionens anvendelsesområde

Det fremgår af konventionens artikel 21, stk. 1, at når en stat har en stærk interesse i ikke at anvende konventionen på et specifikt område, kan staten erklære, at den ikke vil anvende konventionen på dette område.

Det har efter artikel 21, stk. 2, den betydning for det pågældende område, at konventionen ikke finder anvendelse i den kontraherende stat, der har afgivet erklæringen (litra a) og i de andre kontraherende stater, når domstolene eller en eller flere bestemte domstole i den stat, der har afgivet erklæringen, er valgt i en eksklusiv værnetingsaftale (litra b), jf. stk. 2.

Det fremgår endvidere af konventionens artikel 28, stk. 1, at hvis en stat består af to eller flere territoriale enheder, hvor de forhold, som behandles i værnetingsaftalekonventionen, er underkastet forskellige retssystemer, kan den på undertegnelser-, ratificerings-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsestidspunktet afgive erklæring om, at konventionen finder anvendelse på alle dens territoriale enheder eller kun på en eller flere af dem, og den kan når som helst ændre denne erklæring ved at afgive en ny.

EU afgav ved sin ratifikation af værnetingsaftalekonventionen den 11. juni 2015 følgende erklæring i medfør af konventionens artikel 21:

”Formålet med denne erklæring, som udelukker visse typer af forsikringsaftaler fra konventionens anvendelsesområde, er at beskytte visse forsikringstagere, forsikrede parter og begunstigede, som i henhold til den interne EU-ret nyder særlig beskyttelse.

1. Den Europæiske Union erklærer i henhold til konventionens artikel 21, at den ikke vil anvende konventionen på forsikringskontrakter, jf. dog nedenstående stk. 2.

2. Den Europæiske Union vil anvende konventionen på forsikringskontrakter i følgende tilfælde:

a) Hvis kontrakten er en genforsikringsaftale

b) hvis værnetingsaftalen er indgået, efter tvisten er opstået,

c) hvis der, med forbehold af konventionens artikel 1, stk. 2, er indgået en værnetingsaftale mellem en forsikringstager og en forsikringsgiver, som på tidspunktet for forsikringsaftalens indgåelse havde deres bopæl eller sædvanlige opholdssted på samme kontraherende stats område, og retterne i denne stat i henhold til denne aftale tillægges kompetence også i tilfælde af, at skadetilføjelsen er foregået i udlandet, medmindre en sådan aftale om værneting ikke er tilladt efter lovgivningen i den pågældende stat, eller

d) hvis værnetingsaftalen vedrører en forsikringsaftale, som dækker en eller flere af følgende risici, som betragtes som store risici:

i) alle tab eller skader, der skyldes begivenheder, som indtræffer i forbindelse med deres anvendelse til erhvervsmæssige formål, på:

a) søgående skibe, på offshoreanlæg og anlæg i rum sø eller flod-, kanal- og indsøfartøjer

b) luftfartøjer

c) rullende jernbanemateriel

ii) alle tab af eller skader på varer i transit eller bagage bortset fra passagerers bagage, uanset transportformen

iii) ethvert ansvar, bortset fra ansvar for fysisk skade på passagerer eller for skade på disses bagage som følge af anvendelse eller drift af:

a) skibe, anlæg eller fartøjer i henhold til nr. i), litra a)

b) luftfartøjer, for så vidt lovgivningen i den kontraherende stat, i hvilken luftfartøjerne er registreret, ikke forbyder værnetingsaftaler ved forsikringen af sådanne risici

c) rullende jernbanemateriel

iv) ethvert ansvar, bortset fra ansvar for fysisk skade på passagerer eller for skade på disses bagage, for tab eller skade forårsaget af varer i transit eller bagage som omhandlet i nr. ii)

v) ethvert økonomisk tab i forbindelse med brugen eller driften af skibe, anlæg, fartøjer, luftfartøjer eller rullende jernbanemateriel i henhold til nr. i) navnlig tab af fragt eller befragtningsindtægter

vi) enhver risiko i forbindelse med en af de i nr. i) - v) nævnte risici

vii) alle kreditrisici eller kautionrisici, hvis forsikringstageren i erhvervsmæssigt øjemed udøver industri- eller handelsvirksomhed eller et liberalt erhverv, og risikoen vedrører denne virksomhed eller dette erhverv

viii) alle andre risici, hvis forsikringstager udøver en virksomhed af en vis størrelse, som ligger over den talmæssige grænse for mindst to af nedenstående kriterier:

a) en balancesum på 6,2 mio. EUR

b) en nettoomsætning på 12,8 mio. EUR

c) et gennemsnitligt antal medarbejdere i løbet af regnskabsåret på 250. ”

EU afgav videre en unilateral erklæring, hvorefter EU på et senere tidspunkt i lyset af erfaringerne opnået med anvendelsen af konventionen kan revurdere behovet for at opretholde sin erklæring i medfør af konventionens artikel 21, jf. ovenfor.

Det fremgår af Rådets afgørelse af 4. december 2014 (2014/887/EU), at formålet med erklæringen er at

bevare de beskyttende kompetenceregler for forsikringstageren, den forsikrede part eller en begunstiget i sager, der handler om forsikring i henhold til Bruxelles I-forordningen.

På den baggrund, og idet Danmark ved parallelaftale er tilknyttet Bruxelles I-forordningen på mellemstatsligt grundlag, er det Justitsministeriets vurdering, at Danmark bør afgive en erklæring svarende til EU's erklæring af 11. juni 2015, jf. ovenfor.

Danmark vil på den baggrund ved tiltrædelsen af konventionen afgive en erklæring i medfør af konventionens artikel 21 i overensstemmelse hermed.

Danmark vil endvidere ved tiltrædelsen af konventionen afgive en erklæring i medfør af konventionens artikel 28 om, at konventionen ikke finder anvendelse for Færøerne og Grønland.

2.2.4.3. Forholdet til andre internationale aftaler

Det fremgår af konventionens artikel 26, stk. 1 og 2, at konventionen så vidt muligt skal fortolkes som værende forenelig med andre internationale traktater, der gælder for kontraherende stater. Konventionen berører ikke en kontraherende stats anvendelse af et internationalt instrument i tilfælde, hvor ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende stat, der ikke er part i det internationale instrument.

Det fremgår herudover af konventionens artikel 26, stk. 3, at konventionen ikke berører en kontraherende stats anvendelse af en traktat, der er indgået inden konventionens ikrafttræden for den pågældende stat, hvis anvendelsen af konventionen er uforenelig med den kontraherende stats forpligtelser over for ikke-kontraherende stater.

Konventionens artikel 26, stk. 4, bestemmer desuden, at konventionen ikke berører en kontraherende stats anvendelse af en traktat, uanset om denne er indgået før eller efter konventionen, med henblik på at opnå anerkendelse eller fuldbyrdelse af en dom afsagt af en domstol i en anden kontraherende stat, der også er part i den pågældende traktat. Dommen må dog ikke anerkendes eller fuldbyrdes i mindre omfang, end det ville være tilfældet efter konventionen.

Det fremgår endvidere af konventionens artikel 26, stk. 6, at konventionen ikke berører anvendelsen af regler i en regional organisation for økonomisk integration, der er part i konventionen, uanset om reglerne er vedtaget før eller efter konventionen. Dette gælder, hvis ingen af parterne har hjemsted i en kontraherende stat, der ikke er medlemsstat i den regionale organisation (litra a), og i forhold, der vedrører anerkendelse eller fuldbyrdelse af domme mellem medlemsstater i den regionale organisation (litra b).

Konventionens artikel 26 er uddybet i afsnit 265-310 i den forklarende rapport til konventionen. Heraf fremgår det bl.a., at EU er en organisation for regional økonomisk integration i konventionens forstand.

Konventionens artikel 26, stk. 2, betyder bl.a., at reglerne i Luganokonventionen og den nordiske domskonvention om værneting, anerkendelse og fuldbyrdelse, finder anvendelse frem for værnetingsaftalekonventionens regler, hvis sagens parter har hjemsted i en stat, der har tiltrådt Luganokonventionen eller den nordiske domskonvention.

Konventionens artikel 26, stk. 6, betyder bl.a., at reglerne i Bruxelles I-forordningen kan anvendes frem for konventionens regler om retternes kompetence, hvis sagens parter har hjemsted i EU, eller hvis der er tale om forhold vedrørende anerkendelse eller fuldbyrdelse af retsafgørelser mellem EU-medlemsstater.

2.2.4.4. Konventionens regler om værneting

2.2.4.4.1. Konventionens artikel 5, stk. 1, fastslår, at den eller de domstole i en kontraherende stat, der er udpeget i medfør af en eksklusiv værnetingsaftale, skal have kompetence til at behandle en sag, der er omfattet af værnetingsaftalen, medmindre værnetingsaftalen er ugyldig i medfør af loven i den stat.

Det fremgår af konventionens artikel 5, stk. 2, at en domstol, der har kompetence i henhold til en eksklusiv værnetingsaftale, ikke kan erklære sig inkompetent under henvisning til, at tvisten skal indbringes for en domstol i en anden stat. Dette er dog ikke til hinder for nationale bestemmelser vedrørende en domstols kompetence med hensyn til sagens art eller sagsgenstandens værdi eller den interne kompetencefordeling mellem domstolene, jf. konventionens artikel 5, stk. 3.

Det fremgår desuden af konventionens artikel 6, at en domstol i en anden kontraherende stat end den, i hvilken den udpegede domstol ligger, som udgangspunkt skal udsætte eller afvise behandlingen af en sag, der er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale. Konventionens artikel 6, litra a-e, angiver udtømmende, i hvilke tilfælde den pågældende domstol alligevel ikke skal udsætte eller afvise sagsbehandlingen. Det drejer sig bl.a. om tilfælde, hvor der foreligger ugyldighed mv., når det vil være i modstrid med grundlæggende retsprincipper (ordre public) at efterkomme værnetingsaftalen, eller når den valgte domstol har afvist at behandle sagen. Der henvises til afsnit 2.2.3.2 ovenfor.

2.2.4.4.2. Det fremgår bl.a. af retsplejelovens § 247, stk. 1, at i sager, der er omfattet af en international overenskomst, som er gennemført i dansk ret ved lov om EF-domskonventionen m.v. eller lov om Bruxelles I-forordningen m.v., herunder ved bekendtgørelse i medfør af de nævnte love, anvendes overenskomstens værnetingsregler.

2.2.4.4.3. Som anført ovenfor i afsnit 2.2.4.1.2 foreslås det, at værnetingsaftalekonventionen gennemføres i dansk ret i Bruxelles I-loven. Dette indebærer, at konventionens værnetingsregler i medfør af retsplejelovens § 247, stk. 1, fremover vil skulle anvendes i sager, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen.

Det betyder bl.a., at danske domstole, der er udpeget i medfør af en eksklusiv værnetingsaftale, der ligger inden for konventionens anvendelsesområde, fremover som udgangspunkt vil være rette værneting for sager omfattet heraf. Danske domstolene kan således ikke afslå behandlingen af en sådan sag med henvisning til, at sagen rettelig bør behandles ved en anden stats domstole. Det betyder desuden, at danske domstole vil være forpligtede til at udsætte eller afvise behandlingen af sager, der er omfattet af en eksklusiv værnetingsaftale, hvis et andet lands domstole er udpeget i medfør af værnetingsaftalen.

2.2.4.4.4. På baggrund af den i lovforslagets § 2, nr. 1, foreslåede ændring af titlen til Bruxelles I-loven, jf. afsnit 2.2.4.1.2 ovenfor, foreslås det herudover, at retsplejelovens § 247, stk. 1, konsekvensændres, således at henvisningen i bestemmelsen til »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« ændres til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10, og bemærkningerne hertil.

2.2.4.5. Konventionens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse

2.2.4.5.1. Det fremgår af konventionens artikel 8, stk. 1, at en dom afsagt af en domstol i en kontraherende stat, der er valgt i henhold til en eksklusiv værnetingsaftale, skal anerkendes og fuldbyrdes i de andre kontraherende stater. Anerkendelse eller fuldbyrdelse kan kun afslås med henvisning til de i konventionen opregnede grunde.

Konventionens artikel 9 opregner udtømmende de grunde, som kan føre til, at anerkendelse eller fuldbyrdelse af dommen afvises. For en nærmere gennemgang henvises til afsnit 2.2.3.3 ovenfor.

Det fremgår herudover af konventionens artikel 14, at fremgangsmåden for bl.a. anerkendelse, eksekvatur og fuldbyrdelse af dommen følger reglerne i den stat, hvor anmodningen herom er indgivet, medmindre konventionen bestemmer andet.

2.2.4.5.2. For så vidt angår anerkendelse af udenlandske retsafgørelser fastslår retsplejelovens § 223 a, at justitsministeren kan fastsætte bestemmelser, hvorefter afgørelser af udenlandske domstole og myndigheder om borgerlige krav og udenlandske offentlige forlig om sådanne krav skal have bindende virkning her i riget, når anerkendelsen ikke vil være åbenbart uforenelig med landets retsorden.

Bestemmelsen er alene blevet udnyttet ved udstedelsen af anordning nr. 148 af 13. april 1938 om anerkendelse af domme afsagt i Tyskland, ligesom der er henvist til bestemmelsen ved gennemførelsen af to øvrige internationale aftaler om underholdspligt og konkurs.

Der er således ikke i gældende dansk ret fastsat regler, hvorefter udenlandske retsafgørelser, der er afsagt af domstole, der er kompetente i medfør af en værnetingsaftale, skal anerkendes her i landet.

Med den foreslåede henvisning til værnetingsaftalekonventionen i § 1 i Bruxelles I-loven, jf. afsnit 2.2.4.1.2 ovenfor, sikres det, at konventionens regler gælder her i landet. Det betyder, at anerkendelse af retsafgørelser, der er omfattet af konventionen, vil kunne ske uden videre i medfør af konventionens artikel 8, og at anerkendelsen alene vil kunne afslås i medfør af de grunde, der er opregnet i konventionen.

Det fremgår i den forbindelse af konventionens artikel 8, stk. 2, at den domstol, som en anmodning om anerkendelse eller fuldbyrdelse forelægges, ikke foretager en prøvelse af sagens realitet. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at samme domstol er bundet af de faktiske omstændigheder, som oprindelsesdomstolen lagde til grund for sin kompetence. Det betyder eksempelvis, at en dansk ret kan foretage en prøvelse af den juridiske vurdering, som oprindelsesdomstolen lagde til grund for sin kompetence, men at retten i denne forbindelse er bundet af de faktiske omstændigheder, som oprindelsesdomstolen lagde til grund for sin vurdering. Det samme gør sig gældende i relation til de i konventionen opregnede grunde til afvisning af anerkendelse og fuldbyrdelse, der vedrører spørgsmålet om kompetence, herunder artikel 9, litra b, om manglende rets- og handleevne. Artikel 9, litra a, om ugyldige værnetingsaftaler angår for så vidt ligeledes spørgsmålet om kompetence, men det fremgår direkte af bestemmelsen, at oprindelsesdomstolens vurdering af gyldigheden er bindende. Indsigelsesgrundene i konventionens artikel 9, litra c, d og e, angår spørgsmål om retspleje og grundlæggende retsprincipper (ordre public), hvorfor en dansk ret i disse tilfælde hverken vil være bundet af oprindelsesdomstolens retlige vurdering af sin kompetence,

eller de faktiske omstændigheder, som domstolen lagde til grund for denne vurdering. Spørgsmålet er bl.a. omtalt i afsnit 164-173 i den forklarende rapport til konventionen.

En dom skal kun anerkendes, hvis den har retskraft i oprindelsesstaten, jf. konventionens artikel 8, stk. 3.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

2.2.4.5.3. For så vidt angår fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser fremgår af det retsplejelovens § 479, at justitsministeren kan fastsætte bestemmelser, hvorefter afgørelser af udenlandske domstole og myndigheder om borgerlige krav og vedtagelser om sådanne krav kan fuldbyrdes her i riget, såfremt de kan fuldbyrdes i den stat, hvor afgørelsen er truffet, eller efter hvis ret vedtagelsen skal bedømmes, og såfremt fuldbyrdelsen ikke vil være åbenbart uforenelig med landets retsorden. Justitsministeren kan efter § 479, stk. 2, fastsætte regler om fuldbyrdelse af de i stk. 1 nævnte afgørelser og vedtagelser, herunder om behandlingen af indsigelser.

Bestemmelsen er alene blevet udnyttet ved gennemførelsen af to internationale aftaler om underholdspligt og om konkurs. Der er ikke i gældende ret fastsat regler, hvorefter udenlandske retsafgørelser, der er afsagt af en domstol, der er kompetent i medfør af en værnetingsaftale, kan fuldbyrdes her i landet.

Med den foreslåede gennemførelse i § 1 i Bruxelles I-loven, jf. afsnit 2.2.4.1.2 ovenfor, sikres det, at konventionens regler gælder her i landet, og at domme, der er omfattet af konventionen kan fuldbyrdes her i landet. Selve fuldbyrdelsen følger reglerne i retsplejeloven om tvangsfuldbyrdelse af domme.

Det fremgår i denne forbindelse af konventionens artikel 8, stk. 2, at den domstol, som en anmodning om anerkendelse eller fuldbyrdelse forelægges, ikke må foretage en prøvelse af sagens realitet. Der henvises til afsnit 2.2.4.3.2 ovenfor.

Efter konventionens artikel 8, stk. 3, vil en dom kun skulle fuldbyrdes, hvis den kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten.

2.2.4.5.4. Justitsministeriet har i denne forbindelse overvejet, om der bør indføres en såkaldt eksekvaturprocedure ved fuldbyrdelse her i landet af retsafgørelser, der er omfattet af konventionen. En sådan procedure vil sikre, at retsafgørelser, der skal fuldbyrdes i Danmark, gennemgår en særskilt procedure for at blive erklæret eksigible, før de kan fuldbyrdes ved danske domstole.

Eksekvaturproceduren kendes navnlig fra EF-domskonventionen, Bruxelles I-forordningen og Lugano-konventionen, hvis indhold i vidt omfang svarer til Bruxelles I-forordningen. Med den omarbejdede udgave af Bruxelles I-forordningen i 2012 afskaffede man eksekvaturproceduren, idet man fremhævede, at det juridiske samarbejde og graden af tillid blandt medlemsstater havde nået en grad af modenhed, som tillod en bevægelse mod et mere simpelt, mindre udgiftstungt og mere automatisk system for den frie bevægelighed af retsafgørelser, jf. Kommissionens forslag til en omarbejdet Bruxelles I-forordning (KOM(2010) 748). Man opretholdt imidlertid eksekvaturproceduren i forholdet til tredjelande, idet man efter Lugano-konventionen, som regulerer forhold til Island, Norge og Schweiz, fortsat skal have en retsafgørelse erklæret eksigibel, før den kan fuldbyrdes. Justitsministeriet finder, at det er mest hensigtsmæssigt, at en sådan ordning tillige anvendes i forhold til tredjelande i sager, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen.

Værnetingsaftalekonventionen indeholder dog til forskel fra Luganokonventionen ingen regler om fremgangsmåden ved eksekvtur. Det fremgår således af værnetingsaftalekonventionens artikel 14, at proceduren for bl.a. eksekvtur følger lovgivningen i den stat, hvor anmodningen indgives, medmindre andet er fastsat i konventionen. Det betyder, at de kontraherende stater ikke er bundet af en særlig form, når de skal etablere en eksekvturprocedure for sager, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen. Det betyder endvidere, at fremgangsmåden for eksekvtur for så vidt angår udenlandske retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal fastlægges direkte i Bruxelles I-loven.

For at sikre den klarest mulige retstilstand vurderes det at være mest hensigtsmæssigt at benytte en ordning for eksekvturproceduren, der med enkelte forskelle svarer til ordningen efter Luganokonventionen.

2.2.4.5.5. På den baggrund foreslås det, at der i Bruxelles I-loven indsættes et nyt kapitel 2 c (§§ 8 i – 8 l), der fastlægger fremgangsmåden ved eksekvtur og fuldbyrdelse af retsafgørelser efter værnetingsaftalekonventionen, og tilfælde, hvor anerkendelsen af udenlandske retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen bestrides. Reglerne svarer med enkelte ændringer til de gældende bestemmelser i lovens kapitel 2 a om anerkendelse og fuldbyrdelse efter Luganokonventionen.

Som en del af den foreslåede eksekvturprocedure foreslås det, at anmodningen om, at en udenlandsk dom, som er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, erklæres eksigibel, indgives til fogedretten. Efter lovforslaget kan fordringshaveren samtidig anmode om, at fogedretten – såfremt dommen findes eksigibel – tvangsfuldbyrder dommen efter retsplejelovens regler, og fordringshaveren kan således nøjes med at indgive én anmodning til fogedretten. Det foreslås, at den, der fremsætter anmodning om, at en udenlandsk retsafgørelse erklæres eksigibel, samtidig skal udpege en procesfuldmægtig her i landet, hvortil meddelelser vedrørende sagen kan sendes. Det gælder dog ikke, hvis vedkommende selv har bopæl her i landet. Det foreslås endelig, at anmodningen skal være skriftlig, hvilket er en mindre fravigelse i forhold til retsplejelovens § 488, stk. 1, sidste pkt. Det svarer til, hvad der gælder efter lovens kapitel 2 a om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i henhold til Luganokonventionen.

Det foreslås herudover, at en afgørelse erklæres eksigibel, når kravene i værnetingsaftalekonventionens artikel 13 er opfyldt, uden prøvelse af de i konventionen opregnede grunde til, at anerkendelse og fuldbyrdelse afvises. Fogedretten foretager således en begrænset formel prøvelse, hvor retten alene skal tage stilling til, hvorvidt kravene til dokumentation i konventionens artikel 13 er opfyldt. Det drejer sig bl.a. om, at en anmodning om fuldbyrdelse skal være vedlagt en fuldstændig bekræftet kopi af dommen og en kopi af værnetingsaftalen, eller et andet bevis på, at der er indgået en sådan aftale. Fogedretten kan kræve yderligere dokumentation, hvis den ikke på baggrund af det til anmodningen vedlagte materiale kan afgøre om dommen kan erklæres eksigibel, og dokumentationen skal være affattet på dansk eller være vedlagt en autoriseret oversættelse hertil. I den forbindelse foreslås det, at retsplejelovens § 149, stk. 2, finder anvendelse på den dokumentation, der er nævnt i konventionens artikel 13.

Som det fremgår af konventionens artikel 13, stk. 3, kan der ved anmodningen om eksigibilitet efter den foreslåede § 8 i, stk. 1, vedlægges en formular i den udformning, som Haagerkonferencen om International Privatre har anbefalet og offentliggjort. Formularen er tilgængelig på Haagerkonferencens hjemmeside. Det er ikke obligatorisk at anvende formularen, og det vil således være fogedrettens vurdering på baggrund af alle de fremlagte beviser, om en retsafgørelse kan erklæres eksigibel. Det er ikke i sig selv afgørende, om der er gjort indsigelse mod de oplysninger, der er anført i formularen. Konventionens artikel 13 er omtalt i afsnit 210-215 i den forklarende rapport til konventionen.

Det foreslås, at fogedretten træffer afgørelse om eksigibilitet ved kendelse. Efter lovforslaget kan kendelsen kæres til landsretten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37. Landsrettens afgørelse kan med Procesbevillingsnævnets tilladelse kæres til Højesteret efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37.

Det foreslås endvidere, at fogedrettens afgørelse om, at en retsafgørelse erklæres eksigibel, skal forkyndes for den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse. Forkyndelsen sker efter reglerne i retsplejelovens kapitel 17, og den udenlandske retsafgørelse, der er erklæret eksigibel, skal vedlægges forkyndelsen. Det svarer til ordningen efter Luganokonventionens artikel 42, stk. 2.

Til forskel fra Luganokonventionen indeholder værnetingsaftalekonventionen ingen regler om frister for kære af en afgørelse om en udenlandsk retsafgørelses eksigibilitet. Det foreslås derfor, at fristen for kære af en afgørelse om, at en udenlandsk retsafgørelse erklæres eksigibel, er 1 måned fra retsafgørelsen blev forkyndt, jf. ovenfor, hvilket svarer til ordningen efter Luganokonventionens artikel 43, stk. 5. For så vidt angår afgørelser om, at en udenlandsk retsafgørelse ikke erklæres eksigibel finder retsplejelovens almindelige frister for kære anvendelse. Det svarer til ordningen efter Luganokonventionen.

Det foreslås endvidere, at kære sker ved indlevering af kæreskrift til den ret, hvortil afgørelsen kæres, hvilket er en fravigelse af retsplejelovens § 393, stk. 3, hvorefter kære sker ved indlevering af kæreskrift til den ret, hvis afgørelse kæres. Den foreslåede ordning svarer til, hvad der gælder efter Luganokonventionen.

Som anført ovenfor træffer fogedretten afgørelse om eksigibilitet efter en begrænset formel prøvelse. Det er således først i forbindelse med en eventuel kære af fogedrettens kendelse, at den forpligtede får adgang til at udtale sig og eksempelvis komme med indsigelser mod anmodningen om eksigibilitet. Det foreslås i den forbindelse, at den ret, hvortil afgørelsen kæres, giver parterne adgang til at udtale sig. Retten kan bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling. Det svarer til, hvad der gælder efter Luganokonventionen.

Den ret, hvortil afgørelsen er kæret kan kun afslå at erklære den udenlandske dom eksigibel med henvisning til de grunde, der er opregnet i værnetingsaftalekonventionen, hvilket følger af forpligtelsen i konventionens artikel 8, stk. 1. Disse grunde fremgår navnlig af konventionens artikel 9.

Det foreslås endvidere, at en dom, der erklæres eksigibel, kan fuldbyrdes efter retsplejelovens regler med de ændringer, der er angivet i loven. Det er således foreslået, at der er adgang til at foretage udlæg eller andre fuldbyrdelsesskridt når dommen er erklæret eksigibel, uanset om kærefristen for afgørelsen om eksigibilitet ikke er udløbet eller en eventuel kære ikke er afgjort. Udlægget har dog alene karakter af en sikrende foranstaltning. Det svarer til ordningen efter Luganokonventionen. Der henvises i den forbindelse til forarbejderne til Bruxelles I-loven, jf. afsnit 5.4 i lovforslag L 46 af 25. oktober 2006 (Folketingstidende 2006-2007, tillæg A, side 1547), og til lov om ændring af Bruxelles I-loven, jf. afsnit 4.2 i lovforslag L 202 af 3. april 2013 (Folketingstidende 2012-2013, A, L 202 som fremsat).

Som anført i afsnit 3.3.3 fremgår det af konventionens artikel 8, at udenlandske retsafgørelser, der er omfattet af konventionen, skal anerkendes og fuldbyrdes. Det fremgår endvidere, at anerkendelse og fuldbyrdelse kun kan afvises med henvisning til de grunde, der er nævnt i konventionen.

Det foreslås, at hvis anerkendelsen af en udenlandsk retsafgørelse bestrides, kan en berettiget part, der som det væsentligste påberåber sig anerkendelsen, gennem en eksekvaturprocedure få rettens afgørelse

af, om retsafgørelsen skal anerkendes. Det foreslås endvidere, at hvis spørgsmålet om anerkendelse gøres gældende under en verserende sag, kan retten behandle spørgsmålet om anerkendelse, hvis det har betydning for sagens afgørelse. Bestemmelsen svarer efter sit indhold til Luganokonventionens artikel 33, stk. 2 og 3, og § 8 g, nr. 2, i Bruxelles I-loven.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

2.2.4.6. Fremtidige ændringer og gennemførelsesforanstaltninger

Bruxelles I-loven indeholder i § 9 bl.a. en bemyndigelse til justitsministeren til at fastsætte nærmere bestemmelser om gennemførelsen af § 1, samt til at bestemme, at loven med de nødvendige ændringer finder anvendelse på ændringer af og gennemførelsesforanstaltninger til Bruxelles I-forordningen eller Luganokonventionen.

Som følge af forslaget om at indarbejde værnetingsaftalekonventionen direkte i loven, foreslås det, at bemyndigelsesbestemmelsen i lovens § 9, stk. 2, tillige kommer til at gælde i forhold til værnetingsaftalekonventionen.

Den foreslåede ændring af § 9, stk. 2, vil indebære, at justitsministeren kan bestemme, at loven med de nødvendige ændringer finder tilsvarende anvendelse på ændringer af og gennemførelsesforanstaltninger til værnetingsaftalekonventionen, således at disse også gælder her i landet. Fra dansk side vil man således som udgangspunkt administrativt kunne tiltræde og gennemføre kommende ændringer af og gennemførelsesforanstaltninger til konventionen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

2.3. Anvendelse af telekommunikation i auktionssager

2.3.1. Gældende ret

Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev i retsplejeloven indsat en række bestemmelser om anvendelse af telekommunikation i retssager.

For fogedsager blev indsat en ny bestemmelse om anvendelse af telekommunikation i retsplejelovens § 506. Bestemmelsen finder anvendelse for telekommunikation både med og uden billede, jf. hertil § 106, stk. 3, 2. pkt., i den ovennævnte ændringslov samt § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 980 af 25. september 2009 om ikrafttræden af reglerne om videokommunikation.

Retsplejelovens § 506 findes i lovens kapitel 46 om fremgangsmåden ved udlæg og tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav. Bestemmelsen gælder desuden ved henvisning for en række andre sagstyper, der behandles af fogedretten, herunder umiddelbare fogedforretninger (§ 598, stk. 2), sager om arrest (§ 631, stk. 2), fogedrettens bistand til opretholdelse af forbud og påbud (§ 642, stk. 2) m.fl.

Det fremgår af retsplejelovens § 506, stk. 1, at retten – for retsmøder, hvor der ikke skal være mundtlig

forhandling om et omtvistet spørgsmål – kan tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.

For retsmøder, hvor der skal være mundtlig forhandling om et omtvistet spørgsmål, kan retten tillade, at en part, der er repræsenteret i retten, deltager ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig, jf. § 506, stk. 2. Er parten ikke repræsenteret i retten – eller er der tale om en rettergangsfuldmægtig – kan retten tillade deltagelse i et sådant retsmøde ved anvendelse af telekommunikation, hvis sådan deltagelse af særlige grunde er hensigtsmæssig, jf. stk. 3.

Retsplejeloven indeholder herudover forskellige generelle bestemmelser, der – alt efter omstændighederne – regulerer anvendelse af telekommunikation i retssager. Det drejer sig bl.a. om retsplejelovens § 32 d (anvendelse af telekommunikation med billede, når der i retsmødet skal afgives forklaring af en anden part e.l.) og § 174, stk. 2 og 3 (betingelser for afgivelse af forklaring ved anvendelse af telekommunikation).

Der er ikke i dag hjemmel til at anvende telekommunikation i forbindelse med tvangsauktioner, jf. retsplejelovens kapitel 49-52.

Regler herom blev overvejet ved udarbejdelsen af retsplejelovens § 506, jf. bemærkningerne til § 1, nr. 107, i lovforslag nr. L 168 af 1. marts 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform), jf. Folketingstidende 2005-06 tillæg A, side 5404-5405. Her anføres det, at en stillingtagen til sådanne regler bør afvente de erfaringer, der eventuelt indhøstes med anvendelse af telekommunikation i andre fogsager. Det anføres endvidere, at en anvendelse af telekommunikation i forbindelse med tvangsauktioner – afhængig af antallet af bydende – bl.a. vil kunne stille væsentligt anderledes krav til de tekniske løsninger end telekommunikation i forbindelse med fogsager i øvrigt eller i forbindelse med retssager.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Domstolsstyrelsen har foreslået, at det i videre omfang end i dag gøres muligt for parter og rettergangsfuldmægtige at deltage i møder i auktionssager, jf. retsplejelovens kapitel 49-52, ved anvendelse af telekommunikation. Styrelsen har peget på, at sådanne regler kan bidrage til at gøre fogedretternes behandling af auktionssager mere fleksibel og smidig.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør alle rimelige midler tages i anvendelse for at smidiggøre og effektivisere processen for fogsager, herunder auktionssager, samt øge tilgængeligheden for brugerne. Hertil kommer, at karakteren af en række af de møder, som afholdes i forbindelse med auktionssagers behandling, ikke adskiller sig fra karakteren af møder i de sagstyper, for hvilke fogedretten allerede i dag har mulighed for at anvende telekommunikation, jf. nærmere herom ovenfor under pkt. 2.3.1 Det er således Justitsministeriets opfattelse, at det efter omstændighederne bør være muligt for parter eller rettergangsfuldmægtige – med fogedrettens tilladelse – at deltage i møder i auktionssager ved anvendelse af telekommunikation, jf. nærmere om den foreslåede ordning nedenfor under pkt. 2.3.3.

Domstolsstyrelsen har dog peget på, at de nuværende tekniske løsninger med hensyn til domstolens anvendelse af telekommunikation i retssager fortsat ikke muliggør afvikling af selve auktionen ved anvendelse af telekommunikation. Som det også er anført i forarbejderne til politi- og domstolsreformen, jf. ovenfor under pkt. 2.3.1, vil en sådan anvendelse af telekommunikation således – afhængig af antallet

af bydende mv. – kunne stille væsentligt anderledes krav til de tekniske løsninger end telekommunikation i forbindelse med fogedsager i øvrigt eller i forbindelse med retssager. Der foreslås derfor ikke regler herom på nuværende tidspunkt.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Med henblik på at gøre behandlingen af auktionssager – jf. retsplejelovens kapitel 49-52 – mere effektiv og smidig foreslås det, at den almindelige bestemmelse i retsplejelovens § 506 om telekommunikation i fogedsager gøres tilsvarende anvendelig for fogedrettens behandling af auktionssager, dog undtagen ved afholdelse af auktion, jf. lovforslagets § 1, nr. 14.

Retten vil herefter kunne tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager ved anvendelse af telekommunikation i de vejledningsmøder, som fogedretten afholder med skyldneren forud for visse tvangsauktioner mv., jf. retsplejelovens § 561 (fast ejendom) og § 559 a, stk. 2 (andele i andelsboligforeninger mv.). Det vil også være muligt at anvende telekommunikation i forbindelse med de forberedende møder, der efter retsplejelovens § 563 kan afholdes forud for tvangsauktion over fast ejendom.

Med forslaget får fogedretten således – ligesom i andre fogedsager – mulighed for konkret at vurdere, om anvendelse af telekommunikation er hensigtsmæssig i det enkelte tilfælde, jf. nærmere om § 506 ovenfor under pkt. 2.3.1.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 14, og bemærkningerne hertil.

2.4. Foretagelse af udlæg på fogedrettens kontor, hvis skyldner ikke er mødt

2.4.1. Gældende ret

Det fremgår af retsplejelovens § 495, stk. 1, 1. pkt., at en fogedforretning kan foretages, selv om skyldneren ikke giver møde eller træffes. Ifølge bestemmelsens 2. pkt. kan der dog på fogedrettens kontor – hvis skyldneren ikke er mødt – ikke foretages udlæg i andet end fast ejendom eller andele i andelsboligforeninger eller aktier eller anparter i boligaktieselskaber eller boliganpartsselskaber omfattet af kapitel III i lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber i henhold til pantebrev, jf. § 478, stk. 1, nr. 6. Finder fogedretten det ønskeligt, at skyldneren er til stede, kan forretningen udsættes, jf. § 495, stk. 3.

For skatter, afgifter, bøder og andre ydelser, som opkræves eller inddrives af det offentlige, og som i lovgivningen er tillagt udpantningsret, gælder reglerne i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 572 af 20. juni 2001 med senere ændringer. Efter reglerne i denne lov kan restanceinddrivelsesmyndighedens og kommunernes pantefogeder foretage udlæg for ydelser, der inddrives efter loven, jf. § 3, stk. 1. Det følger af lovens § 5, stk. 1, at udlæg – hvis ikke andet er bestemt i loven – foretages efter de almindelige regler herom i retsplejeloven.

Lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. indeholder i den forbindelse en særlig regel om udlæg på pantefogedens kontor. Det fremgår således af lovens § 7, stk. 4, at der på pantefogedens kontor – hvis skyldneren ikke er mødt – ikke kan foretages udlæg i andet end fast ejendom

for krav, der er sikret ved lovbestemt pant i ejendommen. I sådanne sager har fogedretterne derimod ikke i dag adgang til at foretage udlæg på kontoret, hvis skyldner ikke er mødt.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser

En rekvirent (fordringshaver) er ikke forpligtet til at give møde ved en anmodning om udlæg for krav, som i lovgivningen er tillagt udpantningsret, jf. retsplejelovens § 492, stk. 2. Hvis skyldner heller ikke møder, forekommer det derfor i praksis, at sådanne sager søges gennemført ved en udkørende fogedforretning, hvor fogeden er alene. Domstolsstyrelsen har peget på, at denne praksis indebærer en sikkerhedsmæssig risiko for fogederne. Hvis skyldneren træffes i forbindelse med en udkørende fogedforretning – og eventuelt er truende eller voldelig – har fogeden således ikke umiddelbart nogen assistance.

Domstolsstyrelsen har på denne baggrund anmodet om en udvidelse af fogedrettens adgang til at foretage udlæg på kontoret, således at fogedretterne får samme muligheder som pantefogederne, jf. hertil § 7, stk. 4, i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. Den nævnte bestemmelse omfatter – som beskrevet ovenfor under pkt. 5.1 – krav tillagt udpantningsret, som er sikret ved lovbestemt pant i en fast ejendom.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det ubetænkeligt, at fogedretterne får samme adgang som pantefogederne til at foretage udlæg på kontoret, hvis skyldneren ikke er mødt.

Det skyldes bl.a., at det fremgår af tingbogen, hvor udlægsgenstanden – den faste ejendom – befinder sig, ligesom sikkerheden for kravet i øvrigt er særligt hjemlet ved lov. Hertil kommer, at skyldneren i de nævnte tilfælde ikke gennem sin almindelige ret til at påvise, hvilke aktiver der skal foretages udlæg i, har mulighed for at afværge udlægget, idet udlæg for krav, der er sikret ved pant, altid kan foretages i det pantsatte aktiv, jf. retsplejelovens § 517, stk. 2, 2. pkt. Lovbestemt pant må anses for omfattet af bestemmelsen, jf. Østre Landsrets kendelse af 27. november 2006, gengivet i Fuldmægtigen 1-2006-803970, Vestre Landsrets kendelse af 18. oktober 2013, gengivet i Fuldmægtigen 2014, nr. 4, samt Vestre Landsrets kendelse af 4. april 2014, gengivet i Fuldmægtigen 2014, nr. 105.

Det er således normalt ikke påkrævet at foretage en omkostningstung udkørende fogedforretning ved udlæg for krav tillagt udpantningsret, som er sikret ved lovbestemt pant i en fast ejendom. Det bemærkes i den forbindelse, at rekvirenten skal betale en tillægsafgift på 400 kr. for en udkørende fogedforretning, jf. retsafgiftslovens § 17 a, stk. 1. Afgiften indgår som en omkostning i sagen, som i sidste ende kan pålægges skyldneren, jf. retsplejelovens § 503.

Det bemærkes i øvrigt, at fogedretterne som nævnt allerede i dag har mulighed for på kontoret – hvis skyldneren ikke er mødt – at foretage udlæg i bl.a. fast ejendom i henhold til pantebrev, jf. retsplejelovens § 495, stk. 1, 2. pkt.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Med henblik på at imødegå den sikkerhedsrisiko, der efter det oplyste er forbundet med udkørende fogedforretninger i forbindelse med krav, som er tillagt udpantningsret – jf. ovenfor under pkt. 5.2 – foreslås det, at fogedretten, hvis skyldneren ikke er mødt, som noget nyt skal have mulighed for at foretage

udlæg på rettens kontor i fast ejendom eller andele i andelsboligforeninger eller aktier eller anparter i boligaktieselskaber eller boliganpartsselskaber omfattet af kapitel III i lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber for krav, som i lovgivningen er tillagt udpantningsret, jf. retsplejelovens § 478, stk. 2, og som er sikret ved lovbestemt pant i det udlagte, jf. lovforslagets § 1, nr. 13.

Samtidig indebærer forslaget en ressourcemæssig besparelse for såvel domstolene som sagens parter.

Fogedretten vil fortsat kunne udsætte fogedforretningen, hvis retten finder det ønskeligt, at skyldneren er til stede, jf. § 495, stk. 3, der ikke foreslås ændret. Hvis skyldneren ikke har været til stede under udlægsforretningen, skal fogedretten desuden efterfølgende gøre skyldneren bekendt med udlæggets retsvirkning ved f.eks. en skriftlig meddelelse, jf. § 519, stk. 2.

Den foreslåede ordning om mulighed for udlæg på kontoret vil også gælde for udlæg foretaget af pantefogeder, jf. henvisningen til retsplejelovens regler i § 5, stk. 1, i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. Den foreslåede tilføjelse i retsplejelovens § 495, stk. 1, 2. pkt., indebærer således bl.a. – ligesom den gældende bestemmelse i § 7, stk. 4, i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. – at pantefogederne, hvis skyldneren ikke er mødt, kan foretage udlæg på kontoret i fast ejendom for krav, som i lovgivningen er tillagt udpantningsret, og som er sikret ved lovbestemt pant i ejendommen. Det foreslås på den baggrund at ophæve særreglen om pantefogedernes udlæg i § 7, stk. 4, i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v., jf. lovforslagets § 5, nr. 1.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 13, og § 5, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.5. Adgangen til tolkning i retssager

2.5.1. Gældende ret

Det fremgår af retsplejelovens § 149, stk. 1, at retssproget er dansk, og at afhøring af personer, der ikke er det danske sprog mægtig, så vidt muligt skal ske ved hjælp af en uddannet translatør el.lign. Dog kan tilkaldelse af tolk undlades i borgerlige sager, når ingen af parterne gør krav herpå, og retten vurderer at have fornødent kendskab til det fremmede sprog. Det samme kan under sidstnævnte forudsætning finde sted i straffesager uden for hovedforhandling for landsret.

Retsplejelovens regler om tolkning anvendes imidlertid i lyset af de forpligtelser, som følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK). Det indebærer, at anvendelsen af tolkning i praksis ikke er begrænset til den del af retsmødet, som vedrører afhøring af personer, der ikke forstår dansk. I de sager, hvor retten og sagens andre aktører ikke har det fornødne kendskab til det fremmede sprog, vil der således blive anvendt tolk under hele retsmødet.

Det fremgår af EMRK artikel 6, stk. 3, litra e, at "enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, har ret til at få vederlagsfri bistand af en tolk, hvis han ikke forstår eller taler det sprog, der anvendes i retten".

I forhold til omfanget af adgangen til tolkning under en straffesag, fremgår det af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at artikel 6, stk. 3, litra e, ikke giver den anklagede krav på en fuldstændig oversættelse af alle udtalelser, bemærkninger mv., der fremkommer under retsmøder. I dom af 19. december 1989 (i sagen Kamasinski mod Østrig, sagsnr. 9783/82) fandt Menneskerettighedsdoms-

tolen således, at det i det konkrete tilfælde ikke udgjorde en overtrædelse af artikel 6, stk. 3, litra e, at den anklagede alene havde fået en efterfølgende, summarisk tolkning af det, der var foregået under retsmødet. Domstolen tillagde det i den forbindelse betydning, at tolkningen konkret var tilstrækkelig til, at den anklagede kunne forstå bevisførelsen og varetage sit forsvar.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser

Institut for Menneskerettigheder afgav i november 2015 en rapport om tolkning i retsvæsenet. Det fremgår af rapporten, at der efter ordlyden af retsplejelovens § 149, stk. 1, 2. pkt., alene består et krav om, at afhøringer oversættes, men ikke, at andre aktørers udtalelser, herunder anklagerens og forsvarerens udtalelser mv., skal oversættes. Dette er efter instituttets vurdering i strid med EMRK, der generelt fastslår, at den anklagede har krav på tolkebistand, hvis han ikke forstår eller taler det sprog, der anvendes i retten. Den anklagede må således efter konventionens regler antages ud over afhøringen at have krav på, at alle yderligere oplysninger, der fremkommer under retsmødet, og som er nødvendige for, at han kan varetage sit forsvar, oversættes. Det vil derfor efter instituttets opfattelse udgøre en krænkelse af artikel 6, stk. 3, litra e, hvis tiltalte alene får tolkebistand under sin egen afhøring, men ikke under øvrige vidner og aktørers udtalelser i retten. Det er imidlertid instituttets vurdering, at problemstillingen formentlig ikke er så stor i praksis, idet tiltalte i straffesager antages at være bistået af en tolk under hele sagsforløbet, og derfor i hvert fald summarisk vil få oversat alle parter indlæg under sagen.

Det fremgår endvidere af rapporten, at efter ordlyden af retsplejelovens § 149, stk. 1, 4. pkt., kan tolkning i straffesager, bortset fra hovedforhandlinger i landsretten, undlades, såfremt retten mener at have fornødent kendskab til det fremmede sprog. Det er instituttets vurdering, at også denne del af bestemmelsen formelt set må antages at være i strid med EMRK, men at denne uoverensstemmelse mellem reglerne i praksis formentlig ikke udgør et stort problem, idet retten næppe tiltror sig fornødent kendskab til andre sprog end engelsk, norsk og svensk og måske tysk, ligesom det formentlig vil være nødvendigt at sikre sig, at de øvrige aktører ligeledes behersker det sprog, som retten mener at have det fornødne kendskab til.

Instituttet anbefaler på den baggrund i rapporten, at der sikres en formel overensstemmelse mellem retsplejelovens § 149, stk. 1, og EMRK artikel 6, stk. 3, litra e.

Justitsministeriet er enig med Institut for Menneskerettigheder i, at der formelt set ikke er overensstemmelse mellem ordlyden af retsplejelovens § 149, stk. 1, om ret til tolkning i retssager og de krav på tolkning i straffesager, som følger af EMRK artikel 6, stk. 3, litra e.

Som det fremgår under pkt. 6.1 ovenfor, anvendes retsplejelovens regler om tolkning i lyset af de forpligtelser, som følger af EMRK. Det betyder, at der uanset den formelle uoverensstemmelse mellem retsplejelovens § 149, stk. 1 og EMRK artikel 6, stk. 3, litra e, allerede i dag sker overholdelse af konventionens regler om adgang til tolkning i retssager, som disse er fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Det er imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at det er mest hensigtsmæssigt, at ordlyden af retsplejelovens § 149, stk. 1, om tolkning bringes i overensstemmelse med indholdet af EMRK artikel 6, stk. 3, litra e, og Menneskerettighedsdomstolens fortolkning heraf.

2.5.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås på den baggrund, at retsplejelovens § 149, stk. 1, 2. pkt., ændres, således at det fremgår af bestemmelsen, at der skal anvendes tolk under hele retsmødet, og at dette så vidt muligt skal ske ved hjælp af en uddannet translatør eller lignende.

Det foreslås endvidere, at retsplejelovens § 149, stk. 1, 4. pkt., nyaffattes, således at det fremgår af bestemmelsen, at tilkaldelse af tolk kan undlades i tilståelsessager og i sager, der behandles uden domsmænd, såfremt retten og sagens andre aktører har det fornødne kendskab til det fremmede sprog, og hvis det i øvrigt findes ubetænkeligt. Det sikres herved, at alle de retter, som behandler straffesager, får mulighed for at gennemføre et retsmøde om f.eks. en bødesag uden anvendelse af tolk i situationer, hvor retten og sagens andre aktører, dvs. typisk anklageren og sigtede, forstår det fremmede sprog. En sådan ordning er efter Justitsministeriets opfattelse i overensstemmelse med den ovennævnte praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 8 og 9, og bemærkningerne hertil.

2.6. Udnævnelse af en ekstra landsdommer i forbindelse med en landsdommers varetagelse af hvervet som formand for en undersøgelseskommission

2.6.1. Gældende ret

Antallet af dommere ved landsretterne er fastsat i retsplejelovens § 5, stk. 2. Det følger heraf, at Østre Landsret, der har sit sæde i København, består af en præsident og mindst 56 andre landsdommere. Vestre Landsret, der har sit sæde i Viborg, består af en præsident og mindst 36 andre landsdommere.

For at give mulighed for, at landsdommere kan overgå til ansættelse på deltid, jf. retsplejelovens § 51 a, kan der udnævnes yderligere op til 4 landsdommere, jf. retsplejelovens § 5, stk. 3. Ved ledighed i en dommerstilling ved en landsret, hvor der er udnævnt en eller flere yderligere dommere efter denne bestemmelse, bestemmer Domstolsstyrelsen, om stillingen skal søges besat, og i givet fald ved hvilken landsret stillingen skal placeres.

Ud over det antal dommere ved landsretterne, der er fastsat i retsplejeloven, er der praksis for, at der ved tekstanmærkninger på finansloven kan gives hjemmel til udnævnelse af yderligere landsdommere i forbindelse med andre landsdommers varetagelse af opgaven som formand for undersøgelseskommissioner. Disse stillinger bortfalder ved den første ledighed i en fast stilling, efter at de pågældende er vendt tilbage til deres stilling ved den pågældende landsret.

I enkelte tilfælde er hjemmel til udnævnelse af en yderligere landsdommer i forbindelse med en landsdommers varetagelse af hvervet som formand for en undersøgelseskommission givet ved lov. Det seneste eksempel herpå er § 5 i lov nr. 377 af 27. april 2016 om ændring af lov om udlevering af lovovertrædere, lov om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union, lov om international fuldbyrdelse af straf m.v. og retsplejeloven (Overførsel af kompetence fra Justitsministeriets departement til anklagemyndigheden i visse sager om udlevering og fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser m.v.), hvor der blev givet mulighed for ansættelse af en yderligere landsdommer i forbindelse med en landsdommers varetagelse af hvervet som formand for Undersøgelseskommissionen i sagen om

politiets indgriben over for demonstrationer i forbindelse med kinesiske statsbesøg mv. Det fremgår af forarbejderne til loven, at udnævnelse af en yderligere landsdommer ikke kunne afvente vedtagelsen af det kommende års finanslov, jf. Folketingstidende 2015/2016, tillæg B, L 108 som fremsat, side 2.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår under pkt. 2.6.1 ovenfor, fastsætter retsplejeloven et minimumstal for antallet af dommere ved landsretterne, idet der herudover er en form for puljeordning for landsretterne, hvorefter der kan udnævnes yderligere op til fire landsdommere med henblik på at give mulighed for, at landsdommere kan overgå til ansættelse på deltid, jf. retsplejelovens § 51 a.

I de tilfælde, hvor en landsret har afgivet en landsdommer med henblik på at varetage hvervet som formand for en undersøgelseskommission, og hvor det på grund af kommissionens forventede varighed og antallet af konstituerede dommere i landsretten har været nødvendigt at udnævne en yderligere landsdommer ved den pågældende landsret, har der været givet hjemmel hertil ved tekstanmærkninger på finansloven og i enkelte tilfælde ved konkret lovhjemmel til udnævnelse af en yderligere landsdommer, hvis udnævnelsen af en yderligere landsdommer ikke har kunnet afvente vedtagelsen af finansloven for det kommende år.

2.6.3. Den foreslåede ordning

For at forenkle og smidiggøre processen foreslås det, at der indsættes en hjemmel i retsplejeloven, der giver mulighed for at udnævne en yderligere landsdommer i de tilfælde, hvor en landsdommer ved den pågældende landsret varetager hvervet som formand for en undersøgelseskommission. Domstolsstyrelsen har over for Justitsministeriet oplyst, at en sådan ordning samtidig vil gøre det lettere for landsretterne at afgive en landsdommer til en undersøgelseskommission med kort frist.

Den foreslåede ordning indebærer, at der kan udnævnes en yderligere landsdommer ved en landsret, der afgiver en landsdommer til varetagelse af hvervet som formand for en undersøgelseskommission. Det vil i praksis være Domstolsstyrelsen, der træffer beslutning herom efter drøftelse med den relevante landsretspræsident.

Udnævnelse af den yderligere landsdommer ved det pågældende embede vil skulle ske efter sædvanlig procedure.

En landsdommer, som udnævnes som yderligere dommer i medfør af den foreslåede bestemmelse, vil være ansat på fuldstændig samme vilkår som de øvrige landsdommere ved embedet, herunder således at afskedigelse kun kan ske efter de almindelige regler om afskedigelse af dommere.

Det foreslås som følge heraf, at den første faste stilling ved den pågældende landsret, som bliver ledig, efter at den pågældende landsdommer er vendt tilbage, bortfalder.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.7. Forbrugerombudsmandens adgang til at anvende mandatarsager i henhold til retsplejelovens § 260, stk. 7, som prøvesager

2.7.1. Gældende ret

Forbrugerombudsmanden har i dag en række beføjelser i lovgivningen til at anlægge retssager. I retssager, hvor Forbrugerombudsmanden selv er part, møder ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat i retten. Ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat har derudover mulighed for at møde i retssager som mandatar.

Det følger således af retsplejelovens § 260, stk. 7, at justitsministeren kan tillade, at forbrugerombudsmanden og ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat kan møde for en part i byretten, landsretten samt Sø- og Handelsretten i retssager inden for Forbrugerombudsmandens virksomhed, hvor Forbrugerombudsmanden optræder som mandatar. Det er dog en betingelse, at den ansatte har en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse, jf. dog § 135 a, stk. 2, og at den ansatte for at møde i landsretten og Sø- og Handelsretten i andre sager end sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 4, har opnået møderet for landsretten og for Sø- og Handelsretten efter bestemmelsen i retsplejelovens § 133.

En advokat har i henhold til retsplejelovens § 133, stk. 1, møderet for landsret og i alle sager for Sø- og Handelsretten, når advokaten har bestået en prøve i procedure. Prøven kan foruden af advokater aflægges af autoriserede advokatfuldmægtige, der i medfør af retsplejelovens § 136, stk. 4, kan give møde for landsretten.

Prøven består i, at den pågældende udfører to retssager, der afsluttes med mundtlig hovedforhandling, jf. retsplejelovens § 133, stk. 3. Den ene retssag kan være en byretssag. I så fald skal det være en sag med kollegial behandling eller en sag, hvori der medvirker sagkyndige dommere. Den anden retssag skal aflægges for en af landsretterne, for Grønlands Landsret som kollegial ret eller for Sø- og Handelsretten. En sag kan kun danne grundlag for prøven, hvis vedkommende ret finder sagen egnet hertil, jf. retsplejelovens § 133, stk. 4.

Reglen i § 260, stk. 7, blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 378 af 17. april 2013 om ændring af markedsføringsloven, retsplejeloven, lov om finansiell virksomhed og lov om betalingstjenester og elektroniske penge (Styrkelse af Forbrugerombudsmandens processuelle beføjelser og håndhævelsesbeføjelser i forhold til finansielle virksomheder m.v. samt styrkelse af beskyttelsen af børn og unge i forbindelse med markedsføring af alkohol). Loven trådte i kraft den 1. maj 2013.

Det fremgår af forarbejderne til loven, at bestemmelsen indebærer en lempelse af advokaternes møderetsmonopol, og at det er en betingelse for, at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat kan møde i landsretten eller i Sø- og Handelsretten i andre sager end sager omfattet af retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 4, at de pågældende har opnået møderet for landsretten eller Sø- og Handelsretten. Det fremgår endvidere, at bestemmelsen vurderes i fornøden grad at tilgodese hensynet til kvalificeret bistand i retssager, idet der herved er lagt vægt på, at der stilles krav om, at den ansatte har en juridisk bachelor- og kandidatuddannelse, og at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat i forvejen kan møde i såvel straffesager som civile sager inden for Forbrugerombudsmandens virksomhed, jf. Folketingstidende 2012-2013, tillæg A, L 101 som fremsat, side 11.

Ved lov nr. 1387 af 23. december 2012 om ændring af retsplejeloven, lov om retsafgifter, designloven,

varemærkeloven og lov om forbud til beskyttelse af forbrugernes interesser (Midlertidige afgørelser om forbud og påbud) blev der indsat et nyt nr. 1 i retsplejelovens § 15, stk. 2, og nr. 1-4 blev herefter til nr. 2-5. Loven trådte i kraft den 1. juni 2013.

Der blev ikke i forbindelse med lovens vedtagelse foretaget en konsekvensrettelse af retsplejelovens § 260, stk. 7, således at henvisningen i bestemmelsen blev ændret til retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 5. Det følger af denne bestemmelse, at Sø- og Handelsretten varetager behandlingen af begæringer om rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering i de områder, der er henlagt under Københavns Byret, retten på Frederiksberg og retterne i Glostrup og Lyngby, jf. konkurslovens § 4.

Det følger af retsplejelovens § 122, stk. 2, at udøvelse af advokatvirksomhed ikke kan forenes med nogen stilling i det offentlige tjeneste, medmindre justitsministeren i særlige tilfælde gør undtagelse herfra. Ved afgørelser om dispensation skal der navnlig lægges vægt på, at en advokat skal være uafhængig af det offentlige, således at der ikke kan opstå interessekonflikter mellem en offentlig ansættelse og den pågældendes udøvelse af advokatvirksomhed.

Justitsministeren kan dog tillade, at en advokat, der efter retsplejelovens § 122, stk. 2, ikke kan udøve advokatvirksomhed, udfører retssager, jf. retsplejelovens § 122, stk. 3.

Retsplejelovens § 122 indebærer, at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat, der er advokater, ikke alene skal have tilladelse fra justitsministeren til at give møde i mandatarsager omfattet af retsplejelovens § 260, stk. 7, men tillige tilladelse efter retsplejelovens § 122, stk. 3, til at udføre en retssag.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser

Forbrugerombudsmanden har i en henvendelse til Justitsministeriet anført, at retsplejelovens § 260, stk. 7, indebærer, at der kun er et begrænset antal retssager, som kan anvendes af ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat som prøvesager med henblik på at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten. Forbrugerombudsmanden har derfor anbefalet, at bestemmelsen ændres, således at der indføres hjemmel til, at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat får mulighed for at anvende de sager ved landsretten og Sø- og Handelsretten, hvor Forbrugerombudsmanden møder som mandatar, som prøvesager i henhold til retsplejelovens § 133.

Som det fremgår under pkt. 8.1 ovenfor, er det en betingelse for, at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat kan møde som mandatar i landsretten eller i Sø- og Handelsretten i andre sager end sager omfattet af retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 4, at den ansatte har opnået møderet for landsretten eller for Sø- og Handelsretten efter retsplejelovens § 133.

Bestemmelsen har bl.a. til formål at sikre, at hensynet til kvalificeret bistand i retssager tilgodeses. Det bemærkes i den forbindelse, at behandlingen af sager ved landsretterne og Sø- og Handelsretten stiller særlige krav til en høj og kvalificeret bistand fra partsrepræsentanterne.

En imødekommelse af Forbrugerombudsmandens forslag vil indebære, at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat kan møde som mandatar i sager ved landsretten og Sø- og Handelsretten, selv om de pågældende endnu ikke har opnået møderet efter retsplejelovens § 133.

Justitsministeriet finder det imidlertid ubetænkeligt, at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat får mulighed for at møde i de sager ved landsretten og Sø- og Handelsretten, hvori Forbrugerombudsmanden i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 7, kan optræde som mandatar, hvis dette sker med henblik på at opnå møderet for landsretten eller Sø- og Handelsretten efter retsplejelovens § 133.

Justitsministeriet har i den forbindelse navnlig lagt vægt på, at alene advokater kan aflægge prøve med henblik på at opnå møderet efter retsplejelovens § 133, og at det således alene er ansatte, der har opnået beskikkelse som advokat, og som dermed bl.a. har bestået grunduddannelsen for advokater, herunder den praktiske prøve i retssagsbehandling, der vil kunne anvende de pågældende sager som prøvesager.

For så vidt angår undtagelsen af sager omfattet af retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 4, er der, som ligeledes anført i punkt, 8.1 ovenfor, rettelig tale om sager omfattet af retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 5, der vedrører begæringer om rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering. Forbrugerombudsmanden har over for Justitsministeriet oplyst, at Forbrugerombudsmanden ikke har kompetence i sådanne sager, og at den gældende adgang for ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat til at møde i sådanne sager uden at have opnået møderet efter retsplejelovens § 133, således ikke har nogen reel betydning.

2.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås på baggrund heraf, at retsplejelovens § 260, stk. 7, ændres, således at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat også kan møde som mandatar i sager omfattet af retsplejelovens § 260, stk. 7, hvis dette sker med henblik på at opnå møderet for landsretten eller Sø- og Handelsretten efter bestemmelsen i retsplejelovens § 133.

Forslaget indebærer, at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat, der har opnået beskikkelse som advokat, vil kunne møde som mandatar for en part i landsretten eller i Sø- og Handelsretten, selv om den pågældende endnu ikke har opnået møderet for landsret og Sø- og Handelsretten. Det er dog en forudsætning, at dette sker med henblik på at opnå møderet, dvs. at de pågældende sager anvendes som prøvesager i henhold til retsplejelovens § 133.

Adgangen til, at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat kan møde i retten for en part som mandatar, vil som hidtil være begrænset til retssager inden for Forbrugerombudsmandens virksomhed. Der stilles endvidere fortsat krav om, at justitsministeren skal meddele tilladelse til at give møde i de pågældende sager efter retsplejelovens § 122, stk. 3.

Det vil være overladt til vedkommende ret at vurdere, om en sag er egnet som prøvesag, jf. retsplejelovens § 133, stk. 4, som ikke foreslås ændret.

Det foreslås desuden, at henvisningen til retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 4, udgår.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 11, samt bemærkningerne hertil.

2.8. Kære af afslag på fri proces

2.8.1. Gældende ret

Det følger af retsplejelovens § 327, stk. 1, at fri proces kan meddeles til en sag i 1. instans i de i bestemmelsen opregnede sager, såfremt de økonomiske betingelser i retsplejelovens § 325 er opfyldt. Omfattet af bestemmelsen er nogle konkrete sagstyper, der har særlig stor betydning for ansøgeren, eller hvor der i kraft af en tidligere afgørelse klart er rimelig grund til at føre proces.

Fri proces efter retsplejelovens § 327, stk. 1, meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse.

For så vidt angår adgangen til kære af afslag på fri proces, følger det af retsplejelovens § 327, stk. 5, at afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, på trods af kærebeogrænsningerne i § 392, stk. 3, og § 392 a, stk. 2, kan kæres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

For så vidt angår kære af kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, følger det af retsplejelovens § 389 a, stk. 1, at sådanne kendelser ikke kan kæres, medmindre Procesbevillingsnævnet har meddelt tilladelse hertil. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans. Ansøgning om kærertiladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet, jf. retsplejelovens § 389 a, stk. 2.

Retsplejelovens § 389 a blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Revision af reglerne om behandling af civile sager mv.). Forud for bestemmelsens indførelse kunne kendelser og beslutninger afsagt af en byret under en sag, herunder kendelser om afslag på fri proces, frit appelleres ved kære, så længe dom ikke var afsagt.

Højesteret har i afgørelsen refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2016.1966H tiltrådt, at landsretten havde afvist kære af en kendelse om afslag på fri proces truffet af byretten under en sag om forældremyndighed mv., da der ikke forelå en tilladelse til kære af dette spørgsmål fra Procesbevillingsnævnet, idet den pågældende afgørelse var truffet under forberedelsen af en civil sag. Højesteret tilkendegav i den forbindelse, at det forhold, at et afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kan kæres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 327, stk. 5, 3. pkt., ikke kunne føre til et andet resultat.

2.8.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår af pkt. 2.8.1 ovenfor, kunne kendelser om afslag på fri proces afsagt af en byret kæres uden særlig tilladelse, indtil det tidspunkt, hvor kærebeogrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a blev indsat i retsplejeloven.

Det følger af retsplejelovens § 327, stk. 5, at kendelser om afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, på trods af kærebeogrænsningerne i § 392, stk. 3, og § 392 a, stk. 2, kan kæres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Der er ikke i forarbejderne til retsplejelovens § 389 a taget stilling til, om det har været hensigten med bestemmelsen at afskære den fri adgang til kære af kendelser om afslag på fri proces afsagt af en byret.

Der bør efter Justitsministeriets opfattelse være samme adgang til at kære afslag på fri proces, uanset om der er tale om en afgørelse, som er truffet af en byret eller af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans.

2.8.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås derfor, at retsplejelovens § 327, stk. 5, 3. pkt., ændres således, at kendelser om afslag på fri proces afsagt af en byret uanset kærebeegrænsningen i retsplejelovens § 389 a skal kunne kæres uden særlig tilladelse i lighed med, hvad der gælder for sager, der behandles af Sø- og Handelsretten og af landsretten som 1. instans.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 12, og bemærkningerne hertil.

2.9. Anke af sager om EU-varemærker og EF-design

2.9.1. Gældende ret

Ved Sø- og Handelsretten behandles ifølge retsplejelovens § 225, stk. 1, sager om EF-varemærker, jf. varemærkelovens § 43 a, og sager om EF-design, jf. designlovens § 42.

EF-varemærker og EF-design er varemærke- og designrettigheder, som omfatter hele Den Europæiske Unions område. EF-varemærker og EF-design er reguleret i henholdsvis Rådets forordning (EF) nr. 207/2009 af 26. februar 2009 om EF-varemærker (varemærkeforordningen) og Rådets forordning (EF) nr. 6/2002 af 12. december 2001 om EF-design (designforordningen).

Domme, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, kan ifølge retsplejelovens § 368, stk. 4, af parterne ankes til Højesteret eller landsret. Anke til Højesteret kan ske, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans. I alle andre tilfælde sker anke til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i retsplejelovens kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Når en part anker en dom afsagt af Sø- og Handelsretten til landsret, har andre parter i sagen, også selv om der alene påstås stadfæstelse, krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne i stk. 4, 2. pkt., er opfyldt. Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at afgive et svarskift til Højesteret med kopi til landsretten inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5.

Det følger af retsplejelovens § 368, stk. 6, at Højesteret af egen drift påser, at betingelserne i stk. 4, jf. stk. 5, for anke til Højesteret er opfyldt. Er betingelserne for anke til Højesteret ikke opfyldt, afviser Højesteret anken ved kendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 4, kan sagen herefter inden den ordinære ankefrists udløb eller, hvis den ordinære ankefrist udløber inden 2 uger, inden 2 uger efter afsigelsen af Højesterets kendelse om ankens afvisning indbringes for landsretten.

Retsplejelovens § 368, stk. 4-6, blev indsat ved lov nr. 84 af 28. januar 2014 om ændring af blandt andet

retsplejeloven (Sagstilgangen til Højesteret mv.) og trådte i kraft den 1. februar 2014. Inden bestemmelsen blev indført, kunne domme afsagt af Sø- og Handelsretten frit ankes til Højesteret uanset sagens karakter. Det fremgår af forarbejderne til loven, jf. Folketingstidende 2013-14, A, L 96 som fremsat, side 9, at formålet med bestemmelsen var at sikre, at Højesteret i overensstemmelse med forudsætningerne bag domstolsreformen kan koncentrere ressourcerne om behandlingen af principielle sager, som har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen, eller som i øvrigt har en væsentlig samfundsmæssig betydning, og at sagsbehandlingstiden ved Højesteret kan nedbringes.

Der er i henhold til design- og varemærkeforordningen i hver medlemsstat oprettet særlige domstole med kompetence til at behandle krænkelser- og gyldighedssager vedrørende EF-design og EF-varemærker.

Det følger således af designlovens § 42, at Sø- og Handelsretten er EF-designdomstol i første instans, og at Højesteret er EF-designdomstol i anden instans i henhold til EF-designforordningen.

Det følger desuden af varemærkelovens § 43 a, at Sø- og Handelsretten er EF-vare-mærkedomstol i første instans, og at Højesteret er EF-varemærkedomstol i anden instans i henhold til EF-varemærkeforordningen.

2.9.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår af pkt. 2.9.1 ovenfor, følger det af retsplejelovens § 368, stk. 4, at sager behandlet af Sø- og Handelsretten alene kan ankes til Højesteret, hvis visse betingelser er opfyldt. Er disse betingelser ikke opfyldt, eller hvis parterne foretrækker det, kan anke ske til landsretten.

For så vidt angår sager om EF-varemærker og EF-design, følger det imidlertid af varemærkelovens § 43 a og designlovens § 42, at Højesteret er henholdsvis EF-varemærke- og EF-designdomstol i anden instans, uanset om betingelserne i retsplejelovens § 368, stk. 4, for anke til Højesteret er opfyldt.

Det er efter Justitsministeriets opfattelse ikke hensigtsmæssigt, at der i sager om EF-varemærker og EF-design – i modsætning til, hvad der i øvrigt gælder for sager, der behandles af Sø- og Handelsretten fortsat er fri adgang til anke til Højesteret uanset sagens karakter. En sådan ordning synes således at stride mod formålet bag retsplejelovens § 368, stk. 4. Justitsministeriet finder derfor, at det ikke har været hensigten, at der ikke i forbindelse med indførelsen af retsplejelovens § 368, stk. 4, blev foretaget en konsekvensændring af de relevante bestemmelser i varemærke- og designloven.

2.9.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås på den baggrund, at designlovens § 42 og varemærkelovens § 43 a, ændres således, at det fremgår af bestemmelserne, at både Højesteret og landsretterne er EF-design- og EU-varemærkedomstole i anden instans, og at afgørelsen af, om en dom afsagt af Sø- og Handelsretten i henhold til disse love kan ankes til Højesteret eller landsret, træffes efter bestemmelserne i retsplejelovens § 368, stk. 4-6.

Rådets forordning (EF) nr. 207/2009 af 26. februar 2009 om EF-varemærker (varemærkeforordningen) blev ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/2424 af 16. december 2015 med ikrafttræden den 23. marts 2016. Betegnelsen "EF-varemærkedomstol" blev i den forbindelse ændret til

betegnelsen ”EU-varemærkedomstol”. Terminologien i den foreslåede affattelse af varemærkelovens § 43 a afspejler derfor denne ændring i varemærkeforordningen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 1, og § 4, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.10. Bestemmelser om territorial gyldighed for Færøerne og Grønland.

2.10.1. Ved kongelig anordning nr. 482 og 483 af 18. juni 1999 blev lov nr. 401 af 26. juni 1998 om Domstolsstyrelsen sat i kraft for henholdsvis Grønland og Færøerne uden ændringer. Loven er siden dette tidspunkt blevet ændret flere gange.

I to af de love, der indeholder ændringer af lov om Domstolsstyrelsen, er der ikke indsat bestemmelser om den territoriale gyldighed af de pågældende ændringslove. Det drejer sig om lov nr. 1156 af 19. december 2003 om ændring af forskellige bestemmelser om medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer (Afskedigelsesbeskyttelse) og lov nr. 552 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ændringer som følge af kommunalreformen). Ud over ændringer i lov om Domstolsstyrelsen indeholder de nævnte to love også ændringer i anden lovgivning.

2.10.2. Ved lov nr. 1156 af 19. december 2003 blev medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer (og eventuelle suppleanter herfor) af nærmere afgrænsede bestyrelser givet beskyttelse mod afskedigelse og anden forringelse af forholdene på samme måde som tillidsrepræsentanter inden for vedkommende eller tilsvarende område.

Ved § 1 i lov nr. 1156 af 19. december 2003 blev der indsat en ny bestemmelse i lov om Domstolsstyrelsen. Lov om Domstolsstyrelsen er som nævnt sat i kraft for henholdsvis Færøerne og Grønland ved anordning. Lov nr. 1156 af 19. december 2003 indeholder ikke en territorialbestemmelse om lovens gyldighed for Færøerne og er derfor som udgangspunkt gældende for Færøerne. Loven er imidlertid ikke kundgjort i landsstyrets kundgørelsestidende for Færøerne og er derfor ikke trådt i kraft for Færøerne. Loven indeholder heller ikke en territorialbestemmelse om lovens gyldighed for Grønland og er derfor som udgangspunkt gældende for Grønland.

Ved §§ 2-8 i lov nr. 1156 af 19. december 2003 blev der endvidere foretaget ændringer i en række andre love. Der er tale om love, som ikke gælder for Grønland og Færøerne. Ændringerne gælder derfor heller ikke for Færøerne og Grønland.

Det er Justitsministeriets vurdering, at der af lovtekniske årsager er behov for at foretage en ændring af lov nr. 1156 af 19. december 2003, således at der indsættes en territorialbestemmelse, som fastsætter, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, samt en anordningshjemmel, som gør det muligt ved kongelig anordning at sætte § 1 helt eller delvis i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 7, nr. 1, samt bemærkningerne hertil.

2.10.3. Ved lov nr. 552 af 24. juni 2005 blev der gennemført en række ændringer i lovgivningen på Justitsministeriets område, der fulgte af nedlæggelsen af amtskommunerne og oprettelsen af regionerne (kommunalreformen).

For så vidt angår §§ 1, 3 og 9, i lov nr. 552 af 24. juni 2005 er der tale om ændringer af love, der ikke gælder for Færøerne og Grønland. Ændringerne gælder derfor heller ikke for Færøerne og Grønland.

For så vidt angår §§ 2 og 4, i lov nr. 552 af 24. juni 2005 er der tale om ændringer af henholdsvis forvaltningsloven og lov om Domstolsstyrelsen. Forvaltningsloven er ved anordning sat i kraft for sager om færøske og grønlandske anliggender, der er eller har været under behandling af rigsmyndighederne. Lov om Domstolsstyrelsen er som nævnt sat i kraft for henholdsvis Færøerne og Grønland ved anordning. Lov nr. 552 af 24. juni 2005 indeholder ikke en territorialbestemmelse om lovens territoriale gyldighed. Loven er derfor som udgangspunkt gældende for henholdsvis sager om færøske og grønlandske anliggender, der er eller har været under behandling af rigsmyndighederne, og for Færøerne og Grønland. Loven er imidlertid ikke kundgjort i landsstyrets kundgørelsestidende for Færøerne og er derfor ikke trådt i kraft for henholdsvis sager om færøske, der er eller har været under behandling af rigsmyndighederne på Færøerne, og Færøerne.

For så vidt angår § 5, i lov nr. 552 af 24. juni 2005 er der tale om en ændring i offentlighedsloven af 19. december 1985, der er ophævet. Justitsministeriet har foreslået at sætte den nye offentlighedslov, jf. lov nr. 606 af 12. juni 2013, i kraft for sager om færøske og grønlandske anliggender, der er eller har været under behandling af rigsmyndigheder, og udkast til anordninger herom er forelagt for henholdsvis Færøernes og Grønlands landsstyre.

For så vidt angår § 6, i lov nr. 552 af 24. juni 2005 er der tale om en ændring i persondataloven. Persondataloven er efterfølgende sat i kraft ved anordning for Grønland. Justitsministeriet har foreslået, at persondataloven sættes i kraft for Færøerne, for så vidt angår rigsmyndighedernes behandling af oplysninger, og udkast til anordning herom er forelagt for Færøernes landsstyre.

For så vidt angår § 7, i lov nr. 552 af 24. juni 2005 er der tale om en ændring af § 2, stk. 2, i lov om udgivelsen af en Lovtidende og en Ministerialtidende (titlen er senere ændret til lov om udgivelsen af en Lovtidende). Det bemærkes, at § 2, stk. 2, efterfølgende er blevet ændret, jf. § 1, nr. 2, i lov nr. 305 af 19. april 2006 om ændring af lov om udgivelsen af en Lovtidende og en Ministerialtidende. Ændringen ved lov nr. 552 af 24. juni 2005 gælder for Grønland, da hovedloven gælder direkte for Grønland. Hovedloven gælder derimod ikke for Færøerne. Ændringen gælder derfor heller ikke for Færøerne.

Ved § 8 lov nr. 552 af 24. juni 2005 er der foretaget en ændring i værgemålsloven. Værgemålsloven er efterfølgende sat i kraft ved anordning for Færøerne. Værgemålsloven kan sættes i kraft for Grønland ved anordning og de ændringer, der følger af lovens § 8, vil også kunne sættes i kraft ved anordning.

For så vidt angår lovens §§ 10 og 11, er der tale om ændringer i henholdsvis lov om fonde og visse foreninger og lov om erstatning for miljøskader, som vedrører sagsområder, som efterfølgende er overtaget af Færøerne. I forhold til Grønland er lov om fonde og visse foreninger sat i kraft ved anordning. Da ændringen i § 10 vedrører en bestemmelse, som er sat i kraft for Grønland med ændringer begrundet i de grønlandske forhold, gælder lovens § 10 ikke for Grønland. Lov om erstatning for miljøskader kan sættes i kraft for Grønland ved anordning og de ændringer, der følger af lovens § 11, vil også kunne sættes i kraft ved anordning.

Det er Justitsministeriets vurdering, at der af lovtekniske årsager er behov for at foretage en ændring af lov nr. 552 af 24. juni 2005, således at der indsættes en territorialbestemmelse, som fastsætter, at §§ 1-3

og 6-11 ikke gælder for Færøerne, at §§ 1-3, 6 og 8-11 ikke gælder for Grønland, og at § 4 ikke gælder for sager om færøske og grønlandske anliggender. Derudover skal der indsættes en anordningshjemmel, som gør det muligt ved kongelig anordning at sætte § 2 helt eller delvis i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger, at sætte § 4 i kraft for sager om færøske og grønlandske anliggender, der er eller har været under behandling af rigsmyndighederne, og at sætte §§ 8 og 11 i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 8, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.11. Konsekvensændringer mv.

Ved lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, lov om skifte af dødsboer og lov om skifte af fællesbo m.v. (Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænset sagsfremstilling, regler om vidneforvarede m.v.), blev indsat et nyt stk. 2 i retsplejelovens § 154, jf. lovens § 1, nr. 4. Bestemmelsen skulle efter lovens § 5 træde i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse.

Ved lov nr. 1242 af 18. december 2012 om ændring af retsplejeloven m.v. (Revision af reglerne om forkyndelse m.v.) blev § 154, stk. 2, ophævet, jf. lovens § 1, nr. 4.

Bestemmelsen var imidlertid ikke sat i kraft på dette tidspunkt og ophævelsen af bestemmelsen skete derfor ikke korrekt, da bestemmelsen rettelig skulle have været ophævet ved en ændring af lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven mv. (Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænset sagsfremstilling, regler om vidneforvarede mv.), hvori bestemmelsen blev indsat.

Det foreslås derfor at ophæve § 1, nr. 4, i lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven m.v. (Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænset sagsfremstilling, regler om vidneforvarede mv.). Forslaget har ingen materiel betydning.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Den foreslåede ændring af retsplejelovens regler om lægdommere indebærer bl.a., at kommunalbestyrelserne får mulighed for at udpege mere end fem medlemmer til grundlisteudvalgene. Lovforslaget indebærer dog ingen pligt for kommunerne til at udpege flere medlemmer, end hvad der følger af de gældende regler. Denne del af forslaget vurderes derfor ikke på det foreliggende grundlag at medføre økonomiske eller administrative omkostninger for det offentlige af betydning.

En tiltrædelse af værnetingsaftalekonventionen vil medføre en stigning i antallet af sager, hvor der skal ske anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser ved de danske domstole. Det vurderes dog, at der vil være tale om et meget begrænset antal sager, og at domstolenes behandling heraf ikke vil medføre økonomiske eller administrative omkostninger for det offentlige af betydning.

Forslaget om, at kendelser om afslag på fri proces, der er afsagt af en byret, fremover frit vil kunne kæres til landsretten uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, vil kunne medføre en stigning i antallet af kæremål ved landsretterne, idet Procesbevillingsnævnet dog samtidig vil blive fritaget for at behandle ansøgninger om tilladelse til kære. Denne del af forslaget vurderes samlet set ikke at medføre økonomiske eller administrative omkostninger for det offentlige af betydning.

De øvrige ændringer i lovforslaget vurderes ligeledes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget indebærer, at reglerne for, hvornår man kan fritages for hvervet som lægdommer, lempes, således at personer kan begære sig fritaget fra lægdommerhvervet, hvis dette medfører uforholdsmæssig ulempe for de pågældende, eller hvis de pågældende tidligere har været lægdommere i mindst to perioder. Flere borgere, som efter de gældende regler ikke har mulighed for at blive fritaget for lægdommerhvervet, vil således fremover kunne blive fritaget.

Forslaget indebærer endvidere, at borgerne får adgang til at kære kendelser om afslag på fri proces afsagt af byretten i lighed med, hvad der gælder for kendelser om afslag, der er afsagt af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 21. december 2016 til den 18. januar 2017 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Højesteret, Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, Tinglysningssretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Aalborg Universitet, Aarhus Retshjælp, Aarhus Universitet, ADIPA, Advokatrådet, Akademikerne Centralorganisation, Awapatent A/S, Bech-Bruun Advokatfirma, Budde Schou A/S, Chas. Hude A/S, Copenhagen Business School (CBS), Danmarks Jurist- og Økonomforbund, Danmarks Rederiforening, Danmarks Tekniske Universitet, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Forening for Industriens Patent- og Varemærkespecialister (DIP), Dansk Forening til Bekæmpelse af Produktpirateri, Dansk Industri, Dansk Inkassobrancheorganisation, Dansk Journalistforbund, Dansk Kredit Råd, Dansk Opfinderforening, Dansk Ældregeråd, Danske Advokater, Danske Handicaporganisationer, Danske Insolvensadvokater, Danske Regioner, Danske Seniorer, Danske Udlejere, Det Centrale Handicapråd, Det Danske Voldgiftsinstitut, Domstolenes Tjenestemandsförening, Ejendomsforeningen Danmark, Fagligt Fælles Forbund – 3F, Ferring, Lægemedler A/S, Ferrosan A/S, Finans og

Leasing, Finansrådet, FLSmidt, FOA – Fag og Arbejde, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Foreningen Industriel Retsbeskyttelse, Forsikring og Pension, Færøernes Landsstyre, GN Store Nord A/S, Gorrisen Federspiel, Grønlands Selvstyre, H. Lundbeck A/S, Haldor Topsøe A/S, Handelshøjskolen - Århus Universitet, HK-Landsklubben Danmarks Domstole, Horten Advokataktieselskab, Høiberg A/S, Håndværksrådet, Ingeniørforeningen i Danmark, Inspicos A/S, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, KL, Kromann Reumert, Københavns Rets hjælp, Københavns Universitet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsorganisationen i Danmark (LO), Larsen & Birkeholm A/S, LEO Pharma Nordic, LETT Advokatpartnerselskab, Liberale Erhvervs Råd, Lind Cadovius Advokataktieselskab, Lægemiddelindustriforeningen (LIF), Løje, Arnesen & Meedom Advokatpartnerselskab, NJORD, Novo Nordisk A/S, Novozymes A/S, Opfinderforeningen.dk, Patent Nord ApS, Patentgruppen A/S, Plesner, Plougmann Vingtoft A/S, Politidirektørforeningen, Politiforbundet, Procesbevillingsnævnet, Realkreditforeningen, Realkreditrådet, Retspolitisk Forening, Rådet for Etniske Minoriteter, Syddansk Universitet, Teknologisk Institut, Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde, Zacco Danmark A/S, Ældre Forum og Ældre Sagen.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen

Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Antallet af dommere ved landsretterne er fastsat i retsplejelovens § 5, stk. 2. Det følger heraf, at Østre Landsret, der har sit sæde i København, består af en præsident og mindst 56 andre landsdommere. Vestre Landsret, der har sit sæde i Viborg, består af en præsident og mindst 36 andre landsdommere.

For at give mulighed for, at landsdommere kan overgå til ansættelse på deltid, jf. retsplejelovens § 51 a, kan der udnævnes yderligere op til 4 landsdommere. Ved ledighed i en dommerstilling ved en landsret, hvor der er udnævnt en eller flere yderligere dommere efter denne bestemmelse, bestemmer Domstolsstyrelsen, om stillingen skal søges besat, og i givet fald ved hvilken landsret stillingen skal placeres, jf. retsplejelovens § 5, stk. 3.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 5 indsættes et nyt stykke, hvorefter der i tilfælde, hvor en landsret har afgivet en landsdommer med henblik på at varetage hvervet som formand for en undersøgelseskommission, kan udnævnes en yderligere landsdommer ved den pågældende landsret, hvis det på grund af kommissionens forventede varighed og antallet af konstituerede dommere i landsretten skønnes at være nødvendigt.

Udnævnelse af den yderligere landsdommer ved det pågældende embede vil skulle ske efter sædvanlig procedure.

Det vil i praksis være Domstolsstyrelsen, der træffer beslutning om, hvorvidt der skal udnævnes en yderligere landsdommer ved en landsret, der afgiver en landsdommer til varetagelse af hvervet som formand for en undersøgelseskommission. Domstolsstyrelsens beslutning herom træffes efter drøftelse med den relevante landsretspræsident.

En landsdommer, der udnævnes som yderligere dommer i medfør af den foreslåede bestemmelse, vil være fuldstændig ligestillet med de øvrige landsdommere ved embedet. Dette indebærer bl.a., at den pågældende landsdommer kun kan afskediges efter de almindelige regler om afskedigelse af dommere.

Det foreslås som følge heraf, at stillingen bortfalder ved første ledighed i en fast landsdommerstilling ved den pågældende landsret, efter at den pågældende landsdommer er vendt tilbage til retten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af § 69, at der til nævning og domsmand kan udtages enhver uberygtet mand eller kvinde, der har valgt til Folketinget, medmindre den pågældende fylder 70 år inden udløbet af det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, eller på grund af åndelig eller legemlig svaghed eller utilstrækkeligt kendskab til det danske sprog er ude af stand til at fyldestgøre en nævning eller domsmands pligter.

Det foreslås at hæve aldersgrænsen for lægdommere fra 70 år til 75 år.

De gældende regler indebærer, at en person ikke kan optages på grundlisten, hvis den pågældende er fyldt 66 år ved grundlisteperiodens begyndelse. Hvis lovforslaget vedtages betyder det, at en person ikke vil kunne optages på grundlisten, hvis den pågældende er fyldt 71 år ved begyndelsen af en grundlisteperiode.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af retsplejelovens § 70, at ministre, advokater, advokatfuldmægtige, centraladministrationens, domstolenes, anklagemyndighedens, overøvrighedens, politiets og fængselsvæsenets tjenestemænd og øvrige personale samt sognefogeder og folkekirkens og de anerkendte trossamfunds gejstlige er udelukket fra at være nævning og domsmand.

Det foreslås, at retsplejelovens § 70 nyaffattes, således at den fremover opbygges punktvis for at øge overskueligheden. Endvidere foreslås ordlyden moderniseret.

Bestemmelsens *nr. 1* svarer til den gældende regel, hvorefter ministre er udelukket fra lægdommerhvervet som følge af adskillelsen mellem domstolene og regeringen, som ministre er en del af.

Som *nr. 2* foreslås at udelukke ansatte i ministeriers departementer og ansatte i chefstillinger i de under departementerne hørende underordnede myndigheder. Formålet er fremover alene at udelukke ansatte, som kan antages at have sådan kontakt med en minister, at det kan skabe tvivl om domstolenes uafhængighed.

Ansatte i et ministeriums departement er således udelukket fra at være lægdommere, uanset hvilken stilling i departementet den pågældende bestrider.

Det er en konkret vurdering, om en person kan siges at være ansat i et departement. Det afgørende i forhold til denne vurdering er, om den pågældende udfører sit almindelige arbejde eller gør tjeneste i og for departementet.

Endvidere foreslås udelukket de personer, som bestrider chefstillinger i de underordnede myndigheder,

som hører under et ministeriums departement, dvs. myndigheder, som hører under et ministeriums ressort, og hvor der består et sædvanligt over-/underordningsforhold mellem departementet og de pågældende myndigheder. Et sådant over-/underordningsforhold vil som oftest foreligge i forhold til styrelser, direktorater og lignende underordnede forvaltningsmyndigheder, som f.eks. tilsyn.

Derimod er en myndighed ikke underordnet, hvis den står uden for det almindelige administrative myndighedshierarki. Dette gælder navnlig for forskellige nævn, udvalg, råd osv., som i henhold til lovgivningen er uafhængige. Ministeriers departementer og deres underordnede myndigheder kan i forhold til disse nævn mv. have en administrativ funktion, men der består almindeligvis ikke et over-/underordningsforhold mellem de pågældende myndigheder.

For så vidt angår underordnede myndigheder, der har direkte referat til ministeren, har disse principielt set status af et departement.

Chefstillinger i underordnede myndigheder har stillingsbetegnelser som direktør, vicedirektør, afdelingschef, kommitteret, kontorchef eller enhedschef. Betegnelsen er ofte vejledende, men ikke afgørende. Ved vurderingen af, om en stilling i denne henseende må anses som en chefstilling, skal der lægges vægt på, om stillingen i forhold til bl.a. ledelsesbeføjelser og placering i det administrative regi (herunder omfanget af den pågældendes kontakt med ministeren) i det mindste svarer til, hvad en kontorchef almindeligvis må forventes at kunne have. Ligeledes kan lønforhold inddrages som et vejledende moment.

Det er uden betydning, hvilket fagområde i en underordnet myndighed, den pågældende chefstilling dækker.

Som *nr. 3* foreslås udelukket ansatte ved domstolene og i politi, anklagemyndighed, kriminalforsorgen og andre myndigheder på Justitsministeriets område. Der er herved til dels tale om en videreførelse af de gældende regler om udelukkelse.

Det foreslås, at udelukkelsen skal omfatte samtlige ansatte i myndigheder på Justitsministeriets område, uanset om den pågældende er ansat i en underordnet myndighed under Justitsministeriet eller en myndighed, som varetager opgaver uafhængigt af ministeriet eller justitsministeren.

Den foreslåede regel supplerer til dels forslaget til *nr. 2*, idet udelukkelsen i forhold til myndigheder på Justitsministeriets område skal omfatte alle ansatte og dermed ikke kun dem, der er ansat i en chefstilling.

For at understrege lægdommeres uafhængighed foreslås bibeholdt, at det udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, at personer, der er ansat ved domstolene eller i politi, anklagemyndighed og kriminalforsorgen (dvs. fængselsvæsenet), er udelukket fra at virke som lægdommere i fællesskab med ansatte i andre myndigheder på Justitsministeriets område.

Sognefogeder er ansat af politiet, og vil allerede som følge af dette være udelukket fra at virke som lægdommere. På den baggrund er der ikke længere grund til, at det udtrykkeligt fremgår af retsplejeloven, at sognefogeder er udelukket fra at virke som lægdommer. Forslaget herom indebærer således ingen materiel ændring.

Som *nr. 4* foreslås den gældende udelukkelse af advokater og advokatfuldmægtige opretholdt.

Som *nr. 5* foreslås udelukket præster i folkekirken og andre trossamfund.

Det foreslås, at terminologien ”gejstlig” ændres til ”præst”. Der er dog ikke hermed tilsigtet nogen ændring i den personkreds, som er omfattet af bestemmelsen. Omfattet af begrebet ”præst” er således præster, herunder provster og biskopper. Omfattet er endvidere imamer, rabbinere, brahmaner og andre religiøse forkyndere, som i deres eget trossamfund udfylder samme rolle som en præst i folkekirken ved bl.a. at afholde prædiken. Det er ikke et krav, at hvervet som præst er et fuldtidshverv, og personer, der alene virker som præst ved siden af en anden fuldtidsbeskæftigelse, vil således også være omfattet af bestemmelsen og dermed være udelukket fra at være lægdommer.

Det foreslås endvidere, at præster fra alle trossamfund, herunder folkekirken og de anerkendte trossamfund, omfattes af bestemmelsen. Det er således uden betydning, om et trossamfund er anerkendt, godkendt eller ikke-godkendt.

I det omfang der ikke er tale om en præst i et anerkendt trossamfund eller et trossamfund, som er godkendt af Kirkeministeriet, beror det på en konkret vurdering, om der er tale om et egentligt trossamfund. Der vil i den forbindelse kunne tages udgangspunkt i de betingelser, som i praksis er opstillet herfor, dvs. om der er tale om en sammenslutning eller forsamling (et religionssamfund), hvis primære formål er gudsdyrkelse (kult) efter en nærmere udformet lære og ritus.

Den gældende udelukkelse af tjenestemænd og øvrige ansatte i overøvrigheden (Statsforvaltningen) foreslås ophævet, idet karakteren af de opgaver, som varetages af Statsforvaltningen, ikke længere kan begrunde, at alle ansatte er udelukket fra at være lægdommer. Ansatte i chefstillinger i Statsforvaltningen vil imidlertid være udelukket som følge af forslaget til nr. 2, da der i visse tilfælde består et over-/underordningsforhold mellem Børne- og Socialministeriet og Statsforvaltningen. Statsforvaltningen må på den baggrund betragtes som en underordnet myndighed under Børne- og Socialministeriet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Efter retsplejelovens § 71, nr. 8, kan personer alene fritages fra lægdommerhvervet på grund af helbreds- tilstand eller erhvervs- eller familieforhold, såfremt de pågældende personer på grund af disse forhold ikke uden fare for deres velfærd kan opfylde nævninge- eller domsmandspligten.

Det foreslås, at en person bør kunne begære sig fritaget fra lægdommerhvervet, selv om hvervet som lægdommer ikke truer den pågældendes velfærd, hvis vedkommendes udførelse af lægdommerhvervet ikke står i et rimeligt forhold til det samfundsmæssige udbytte herved.

Forslaget indebærer således, at en person kan begære sig fritaget fra lægdommerhvervet, såfremt vedkommende på grund af sin helbredstilstand eller erhvervs- eller familieforhold ikke uden fare for sin velfærd eller uden uforholdsmæssig ulempe kan opfylde nævninge- og eller domsmandspligten.

Bestemmelsen vil kunne anvendes, hvor hvervet medfører en uforholdsmæssig ulempe for en domsmand eller nævnings erhvervs- eller familieforhold, f.eks. hvor en meget lang transporttid for den pågældende til og fra tingstedet ikke står i rimeligt forhold til den tid, den pågældende skal være i retten.

Det forhold, at man ikke bryder sig om at dømme i straffesager, kan derimod – som det også er tilfældet i dag – ikke begrunde en fritagelse fra at udføre hvervet som lægdommer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.5.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5 og 6

Retsplejelovens § 71 indeholder en snæver mulighed for at blive fritaget for hvervet som lægdommer.

Det foreslås, at der i forlængelse af den gældende undtagelse i retsplejelovens § 71, nr. 9, indsættes et nr. 10, der bevirker, at en lægdommer kan begære sig fritaget for nævninge- og domsmandshvervet, hvis den pågældende i to perioder har været udtaget til nævninge- og domsmandslistes. Det forudsættes, at den pågældende har været udtaget i to hele perioder (dvs. i alt 8 år) på nævninge- og domsmandslistes. Det er derimod uden betydning, om der er tale om sammenhængende perioder.

Personer, der har været optaget på en grundliste, uden at blive udtaget til enten nævninge- og domsmandslisten, har derimod ikke krav på at blive fritaget.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.5.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det følger af retsplejelovens § 72, at udtagelsen til grundlisten inden for hver kommune foretages af et grundlisteudvalg på fem medlemmer, der udpeges af kommunalbestyrelsen for de kommunale råds valgperiode.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen fremover har mulighed for at sammensætte et grundlisteudvalg på flere end fem medlemmer, hvilket har til formål at lette grundlisteudvalgenes arbejde med at finde egnede personer til grundlisten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Det fremgår af retsplejelovens § 149, stk. 1, at retssproget er dansk, og at afhøring af personer, der ikke er det danske sprog mægtig, så vidt muligt skal ske ved hjælp af en uddannet translator el.lign. Dog kan tilkaldelse af tolk undlades i borgerlige sager, når ingen af parterne gør krav herpå, og retten vurderer at have fornødent kendskab til det fremmede sprog. Det samme kan under sidstnævnte forudsætning finde sted i straffesager uden for hovedforhandling for landsret.

Det foreslås, at retsplejelovens § 149, stk. 1, 2. pkt., ændres således, at det fremgår, at ikke blot afhøring af, men også forhandling med personer, der ikke behersker det danske sprog, så vidt muligt skal ske ved hjælp af en uddannet translator el.lign.

Den foreslåede ændring indebærer, at ordlyden af retsplejelovens § 149, stk. 1, bringes i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 3, litra e, og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols fortolkning heraf, hvoraf følger, at en person, der ikke taler eller forstår dansk, har krav på, at alle oplysninger, der fremkommer under en straffesag, og som er nødvendige for, at den pågældende kan varetage sit forsvar, oversættes.

Med den foreslåede ændring følger det således direkte af retsplejeloven, at der skal anvendes en tolk under hele retsmødet og ikke kun i forbindelse med afhøringen af en person, som ikke taler eller forstår dansk. Kravet om anvendelse af tolk under hele retsmødet knytter sig til sigtede og tiltalte, mens der for vidner alene forudsættes at ske en oversættelse under afhøringen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Det fremgår af retsplejelovens § 149, stk. 1, 3. og 4. pkt., at tilkaldelse af tolk kan undlades i borgerlige sager, når ingen af parterne gør krav herpå, og retten vurderer at have fornødent kendskab til det fremmede sprog. Det samme kan under sidstnævnte forudsætning finde sted i straffesager uden for hovedforhandling for landsret.

Det foreslås, at retsplejelovens § 149, stk. 1, 4. pkt., nyaffattes, således at det fremgår af bestemmelsen, at tilkaldelse af tolk kan undlades i tilståelsessager og i sager, der behandles uden domsmænd, såfremt retten og sagens andre aktører har det fornødne kendskab til det fremmede sprog, og hvis det i øvrigt findes ubetænkeligt.

Det sikres herved, at retterne får mulighed for at gennemføre et retsmøde om f.eks. en bødesag uden anvendelse af tolk i situationer, hvor retten og sagens andre aktører, dvs. typisk anklageren og sigtede, forstår det fremmede sprog. Det forudsættes, at en tilkendegivelse fra en af sagens aktører om, at den pågældende ikke fuldt ud forstår det fremmede sprog, fører til, at der tilkaldes en tolk, eller at behandlingen af sagen udsættes med henblik herpå. Der stilles herudover krav om, at det i øvrigt skal findes ubetænkeligt ikke at anvende tolk. Det kan efter Justitsministeriets opfattelse f.eks. være betænkeligt ikke at anvende tolk, hvis der er tale om sager med omfattende bevisførelse.

I de tilfælde hvor tilkaldelse af tolk undlades, vil ikke alene afhøringen, men hele retsmødet skulle kunne gennemføres uden tolk.

Med den foreslåede ændring bringes ordlyden af retsplejelovens § 149, stk. 1, i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 3 litra e, og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols fortolkning heraf, idet det dermed ikke længere er tilstrækkeligt, at retten vurderer at have fornødent kendskab til det fremmede sprog.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Det foreslås, at henvisningen til »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« i retsplejelovens § 247, stk. 1, ændres til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«.

Der er tale om en konsekvensændring, som følge af lovforslagets § 2, nr. 1.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4.4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Det følger af retsplejelovens § 260, stk. 7, at justitsministeren kan tillade, at forbrugerombudsmanden og ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat kan møde for en part i byretten, landsretten samt Sø- og Handelsretten i retssager inden for Forbrugerombudsmandens virksomhed, hvor Forbrugerombudsmanden optræder som mandatar. Det er dog en betingelse, at den ansatte har en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse, jf. dog § 135 a, stk. 2, og at den ansatte for at møde i landsretten og Sø- og Handelsretten i andre sager end sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 4, har opnået møderet for landsretten og for Sø- og Handelsretten efter bestemmelsen i retsplejelovens § 133.

Det foreslås, at retsplejelovens 260, stk. 7, 2. pkt., nyaffattes, således at det fremgår, at ansatte for at møde i landsretten og Sø- og Handelsretten skal have opnået eller kan opnå møderet for landsretten og for Sø- og Handelsretten efter retsplejelovens § 133.

Forslaget indebærer, at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat, der er advokat, kan møde som mandatar i sager omfattet af retsplejelovens § 260, stk. 7, med henblik på at opnå møderet for landsretten eller Sø- og Handelsretten efter bestemmelsen i retsplejelovens § 133.

Adgangen til, at ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat kan møde i retten for en part som mandatar, vil som hidtil være begrænset til retssager inden for Forbrugerombudsmandens virksomhed, dvs. sager inden for Forbrugerombudsmandens til enhver tid værende tilsynsområde.

Der stilles endvidere fortsat krav om, at justitsministeren skal meddele tilladelse til at give møde i de pågældende sager efter retsplejelovens § 122, stk. 3.

Det vil være overladt til vedkommende ret at vurdere, om en sag er egnet som prøvesag, jf. retsplejelovens § 133, stk. 4, som ikke foreslås ændret.

Det foreslås desuden, at henvisningen til retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 4, der dog rettelig vedrører nr. 5, jf. afsnit 8.1 i de almindelige bemærkninger, udgår. Retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 5, vedrører behandling af begæringer om rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering, og der er således tale om sager, hvori Forbrugerombudsmanden ikke har kompetence.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Det følger af retsplejelovens § 327, stk. 5, at fri proces efter bestemmelsens stk. 1-3 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 392, stk. 3, og § 392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden tilladelse.

Det foreslås, at retsplejelovens § 327, stk. 5, 3. pkt., ændres således, at kendelser om afslag på fri proces afsagt af en byret uanset kærebegrænsningen i retsplejelovens § 389 a skal kunne kæres uden særlig tilladelse i lighed med, hvad der gælder for sager, der behandles af Sø- og Handelsretten og af landsretten som 1. instans.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Det fremgår af retsplejelovens § 495, stk. 1, 1. pkt., at en fogedforretning kan foretages, selv om skyldneren ikke giver møde eller træffes. Ifølge bestemmelsens 2. pkt. kan der dog på fogedrettens kontor – hvis skyldneren ikke er mødt – ikke foretages udlæg i andet end fast ejendom eller andele i andelsboligforeninger eller aktier eller anparter i boligaktieselskaber eller boliganpartsselskaber omfattet af kapitel III i lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber i henhold til pantebrev, jf. § 478, stk. 1, nr. 6.

Den foreslåede ændring af § 495, stk. 1, 2. pkt., indebærer, at fogedretten – hvis skyldneren ikke er mødt – som noget nyt også vil kunne foretage udlæg på rettens kontor i fast ejendom eller andele i andelsboligforeninger eller aktier eller anparter i boligaktieselskaber eller boliganpartsselskaber omfattet af kapitel III i lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber for krav, som i lovgivningen er tillagt udpantningsret, jf. § 478, stk. 2, og som er sikret ved lovbestemt pant i det udlagte.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Det foreslås at indsætte en ny § 543 a i retsplejeloven, der indebærer, at lovens § 506 om telekommunikation i fogedsager finder tilsvarende anvendelse for behandlingen af auktionssager, jf. herved kapitel 49-52. Det gælder dog ikke ved afholdelse af selve auktionen (auktionsmødet), jf. den foreslåede bestemmelses 2. pkt.

Efter retsplejelovens § 506, stk. 1, kan retten – for retsmøder, hvor der ikke skal være mundtlig forhandling om et omtvistet spørgsmål – tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.

For retsmøder, hvor der skal være mundtlig forhandling om et omtvistet spørgsmål, kan retten tillade, at en part, der er repræsenteret i retten, deltager ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig, jf. § 506, stk. 2. Er parten ikke repræsenteret i retten – eller er der tale om en rettergangsfuldmægtig – kan retten tillade deltagelse i et sådant retsmøde ved anvendelse af telekommunikation, hvis sådan deltagelse af særlige grunde er hensigtsmæssig, jf. stk. 3.

Retsplejelovens § 506 finder anvendelse for telekommunikation både med og uden billede, jf. herved § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 980 af 25. september 2009 om ikrafttræden af reglerne om videokommunikation.

Retsplejeloven indeholder herudover forskellige generelle bestemmelser, der – alt efter omstændighederne – regulerer anvendelse af telekommunikation i retssager. Det drejer sig bl.a. om retsplejelovens § 32 d (anvendelse af telekommunikation med billede, når der i retsmødet skal afgives forklaring af en anden part e.l.) og § 174, stk. 2 og 3 (betingelser for afgivelse af forklaring ved anvendelse af telekommunikation).

Med den foreslåede bestemmelse vil det herefter bl.a. være muligt for en part eller rettergangsfuldmægtig at deltage ved anvendelse af telekommunikation i de vejledningsmøder, som fogedretten afholder med skyldneren forud for visse tvangsauktioner mv., jf. retsplejelovens § 561 (fast ejendom) og § 559 a, stk. 2 (andele i andelsboligforeninger mv.). Det vil også være muligt at anvende telekommunikation i forbindelse med de forberedende møder, der efter retsplejelovens § 563 kan afholdes forud for tvangsauktion over fast ejendom.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Det foreslås, at titlen på Bruxelles I-loven ændres til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«.

Den foreslåede ændring skyldes, at der med lovforslaget lægges op til at værnetingsaftalekonventionen skal gennemføres i Bruxelles I-loven. Loven regulerer herefter forhold omkring gennemførelse, anerkendelse og fuldbyrdelse efter både Bruxelles I-forordningen, Luganokonventionen, underholdspligtforordningen og værnetingsaftalekonventionen. Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede ændring sikrer bedre klarhed om lovens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det foreslås, at der i § 1 i Bruxelles I-loven tilføjes en henvisning til Haagerkonventionen af 30. juni 2005 om værnetingsaftaler (værnetingsaftalekonventionen). Med forslaget vil konventionen fremover være inkorporeret i dansk ret, og konventionens regler vil således finde anvendelse her i landet.

Værnetingsaftalekonventionen foreslås samtidig medtaget i loven som nyt bilag 5, jf. lovforslagets § 2, nr. 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.4.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det foreslås at indsætte et nyt kapitel 2 c om anerkendelse og fuldbyrdelse efter værnetingsaftalekonventionen.

Kapitlet indeholder bestemmelser om fremgangsmåden ved eksekvatur, hvorefter udenlandske retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, kan erklæres eksigible i Danmark. Den foreslåede fremgangsmåde svarer med enkelte ændringer til reglerne i det gældende kapitel 2 a i Bruxelles I-loven om anerkendelse og fuldbyrdelse efter Luganokonventionen, og det er således hensigten, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigible, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen.

Der er foretaget enkelte ændringer i forhold til den fremgangsmåde, der er fastsat i det gældende kapitel 2 a i Bruxelles I-loven. Det skyldes, at værnetingsaftalekonventionen til forskel fra Luganokonventionen, ikke indeholder regler om fremgangsmåden ved eksekvatur, jf. konventionens artikel 14. De kontraherende stater er således ikke bundet af en særlig form, når de fastsætter en eksekvaturprocedure. Med henblik på at sikre, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigible, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen, optræder der således i det foreslåede kapitel 2 c en række supplerende bestemmelser i forhold til det gældende kapitel 2 a. Det drejer sig eksempelvis om, hvad der kræves for, at en udenlandsk retsafgørelse kan erklæres eksigibel, om frister for kære af en afgørelse om eksigibilitet og om stedet for indlevering af kæreskrift.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4.5.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede § 8 i fastsætter regler for eksekvaturproceduren.

Det foreslås i *stk. 1*, at en anmodning om, at en udenlandsk retsafgørelse, som er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, erklæres eksigibel, indgives til fogedretten. Anmodningen skal være skriftlig.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende § 8 a, stk. 1, i Bruxelles I-loven. Forslaget har til formål at sikre, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigible, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen. Der henvises således til bemærkningerne til den gældende § 8 a i Bruxelles I-loven, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 202, som fremsat, side 186.

Med henblik på at sikre en enkel procedure for indgivelse af en anmodning om eksekvatur og om fuldbyrdelse foreslås det i *stk. 2*, at der samtidig med en anmodning efter stk. 1, kan anmodes om efterfølgende tvangsfuldbyrdelse af retsafgørelsen efter retsplejelovens regler. Man kan således nøjes med at indgive én anmodning til fogedretten, der både omfatter, at den udenlandske retsafgørelse erklæres eksigibel, og at fogedretten efterfølgende tvangsfuldbyrder afgørelsen. Når fogedretten har truffet afgørelse om, at en retsafgørelse, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen erklæres eksigibel, kan retten tvangsfuldbyrde afgørelsen efter retsplejelovens regler.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende § 8 a, stk. 2, i Bruxelles I-loven, og forslaget

har til formål at sikre, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigibel, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen. Der henvises således til bemærkningerne til den gældende § 8 a i Bruxelles I-loven, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 202, som fremsat, side 186.

Det foreslås i *stk. 3*, at den, der fremsætter anmodning efter *stk. 1* om, at en udenlandsk retsafgørelse skal erklæres eksigibel, i det omfang vedkommende ikke har bopæl her i landet, skal udpege en procesfuldmægtig. Den foreslåede bestemmelse svarer til Luganokonventionens artikel 40, *stk. 2*. Forslaget har til formål at sikre, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigibel, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen. Der henvises således til bemærkningerne til den gældende § 8 a i Bruxelles I-loven, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 202, som fremsat, side 186.

Det foreslås i *stk. 4*, at en retsafgørelse erklæres eksigibel, når kravene i konventionens artikel 13 er opfyldt, uden prøvelse af de i konventionen opregnede grunde til afvisning af anerkendelse og fuldbyrdelse. Den foreslåede bestemmelse fastsætter krav om, hvilke dokumenter der skal indleveres ved en anmodning om eksigibilitet, og fastslår i samme forbindelse, hvornår en retsafgørelse, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, kan erklæres eksigibel.

Det fremgår således af konventionens artikel 13, at den part, der anmoder om anerkendelse eller fuldbyrdelse, skal forelægge en fuldstændig bekræftet kopi af dommen (*stk. 1, litra a*), den eksklusive værnetingsaftale, en bekræftet kopi heraf eller andet bevis på, at der er indgået en sådan aftale (*stk. 1, litra b*), hvis der er tale om en udeblivelsesdom, original eller bekræftet kopi af et dokument, hvoraf det fremgår, at stævningen eller et ligestillet processkrift er blevet forkyndt for den udeblevne part (*stk. 1, litra c*), eventuelle dokumenter, som måtte være nødvendige for at konstatere, at dommen har retskraft eller, når det er relevant, at den kan fuldbyrdes i oprindelsesstaten (*stk. 1, litra d*), og, hvis der er tale om et retsforlig efter konventionens artikel 12, en attest fra domstolen i oprindelsesstaten, hvoraf det fremgår, at retsforliget eller en del heraf i oprindelsesstaten kan fuldbyrdes på samme måde som en dom (*stk. 1, litra e*).

Fogedretten skal vurdere, hvorvidt de i konventionens artikel 13 nævnte betingelser er opfyldt ved anmodningen om eksigibilitet. Fogedretten kan i denne forbindelse anmode om yderligere dokumenter. Konventionens artikel 13, *stk. 1*, er således ikke udtømmende, men ved anmodning om yderligere dokumentation bør det undgås at pålægge parterne unødvendige byrder.

Som det fremgår af konventionens artikel 13, *stk. 3*, kan der ved anmodningen om eksigibilitet vedlægges en formular i den udformning, som Haagerkonferencen om International Privatrecht har anbefalet og offentliggjort. Formularen er tilgængelig på Haagerkonferencens hjemmeside. Det er ikke obligatorisk at anvende formularen, og det vil således være fogedrettens vurdering på baggrund af alle de fremlagte beviser, om en retsafgørelse kan erklæres eksigibel. Det er ikke i sig selv afgørende, om der er gjort indsigelse mod de oplysninger, der er anført i formularen.

Det fremgår af konventionens artikel 13, *stk. 4*, at hvis de i konventionens artikel 13 nævnte dokumenter ikke er affattet på et sprog, der er et officielt sprog i den stat, hvor anmodningen indgives, skal de ledsages af en autoriseret oversættelse til et officielt sprog i denne stat, medmindre andet følger af lovgivningen i den pågældende stat. Det foreslås på den baggrund i *stk. 5*, at retsplejelovens § 149, *stk. 2*, finder anvendelse på den dokumentation, der er nævnt i konventionens artikel 13. Det betyder,

at dokumenter, der er affattet på fremmede sprog, skal ledsages af en oversættelse, der, når retten eller modparten forlanger det, skal bekræftes af en uddannet translator el.lign. Oversættelse kan dog frafaldes, når begge parter er enige derom, og retten vurderer at have fornødent kendskab til det fremmede sprog.

Det fremgår endvidere af den foreslåede bestemmelse i § 8 i, stk. 4, at der ikke ved fogedrettens afgørelse af, om en retsafgørelse, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, kan erklæres eksigibel, kan ske prøvelse af de i konventionen opregnede grunde til afvisning af anerkendelse og fuldbyrdelse, ligesom den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, ikke på dette tidspunkt af sagens behandling kan fremsætte bemærkninger. Bestemmelsen svarer herved til artikel 41 i Luganokonventionen, og indebærer, at retten ved sin vurdering af, om en retsafgørelse kan erklæres eksigibel i Danmark, ikke kan prøve, hvorvidt de i konventionen opregnede grunde til afvisning af anerkendelse eller fuldbyrdelse, finder anvendelse på anmodningen. Disse grunde er navnlig opregnet i konventionens artikel 9. Dette svarer til ordningen efter Luganokonventionen, hvor fogedretten træffer afgørelse om eksigibilitet efter en begrænset formel prøvelse af anmodningen. Først i forbindelse med en eventuel kære af fogedrettens kendelse kan der gøres indsigelser mod anmodningen. Bestemmelsen hænger således nært sammen med den foreslåede § 8 j, stk. 6, om adgangen for den ret, hvortil afgørelsen om eksigibilitet er kæret, til at afslå at erklære en retsafgørelse eksigibel, jf. nedenfor.

Det foreslås i *stk. 6*, at fogedrettens afgørelse om, hvorvidt retsafgørelsen er eksigibel, træffes ved kendelse. Dette indebærer bl.a., at retten, efter afsigelse af kendelsen, meddeler en part udskrift af kendelsen, hvis parten anmoder herom, eller hvis parten ikke var til stede ved afsigelsen af kendelsen, jf. retsplejelovens § 219, stk. 6, 2. pkt. Forslaget har til formål at sikre, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigible, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen. Der henvises således til bemærkningerne til den gældende § 8 a i Bruxelles I-loven, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 202, som fremsat, side 186.

Det foreslås i *stk. 7*, at fogedrettens afgørelse om, at en retsafgørelse erklæres eksigibel, skal forkyndes for den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse. Forkyndelse sker efter reglerne i retsplejelovens kapitel 17, og den retsafgørelse, der er erklæret eksigibel, skal vedlægges forkyndelsen. Det svarer til ordningen efter Luganokonventionens artikel 42, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4.5.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede § 8 j indeholder regler om kære af en kendelse om eksekvatur.

Det foreslås i *stk. 1*, at fogedrettens afgørelse om eksigibilitet med de ændringer, der følger af denne lov, kan kæres til landsretten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37, hvilket svarer til, hvad der gælder i forhold til afgørelser om eksigibilitet efter Luganokonventionen.

Forslaget har til formål at sikre, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigible, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen. Der henvises således til bemærkningerne til den gældende § 8 b i Bruxelles I-loven, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 202, som fremsat, side 186.

Det foreslås i *stk. 2*, at landsrettens afgørelse med de ændringer, der følger af loven, og med tilladelse

fra Procesbevillingsnævnet, kan kæres til Højesteret efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter, jf. § 392, stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse skal i dette tilfælde indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til kære, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet, jf. § 392, stk. 4. Den foreslåede bestemmelse svarer til, hvad der gælder i forhold til afgørelser om eksigibilitet efter Luganokonventionen.

Forslaget har til formål at sikre, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigible, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen. Der henvises således til bemærkningerne til den gældende § 8 b i Bruxelles I-loven, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 202, som fremsat, side 186.

Det foreslås i *stk. 3*, at kære efter den foreslåede stk. 1 og 2 sker ved indlevering af kæreskrift til den ret, hvortil afgørelsen kæres. Der er tale om en fravigelse af retsplejelovens § 393, stk. 3, hvorefter kære sker ved indlevering af kæreskrift til den ret, hvis afgørelse kæres.

Den foreslåede bestemmelse har til formål at sikre, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigible, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen. Den foreslåede bestemmelse er således medtaget, fordi værnetingsaftalekonventionen i modsætning til Luganokonventionen ikke indeholder regler om fremgangsmåden ved eksekvatur.

På samme baggrund foreslås det i *stk. 4*, at fristen for kære af en afgørelse om, at en udenlandsk retsafgørelse erklæres eksigibel, er 1 måned fra det tidspunkt, hvor afgørelsen blev forkyndt. Kravet om forkyndelse følger af den foreslåede § 8 i, stk. 7, og sker efter reglerne i retsplejelovens kapitel 17. Der er tale om en fravigelse af retsplejelovens § 394, hvorefter kærefristen er 2 uger, der regnes fra afgørelsestidspunktet. Den foreslåede bestemmelse regulerer alene kærefristen for afgørelser, hvorefter en udenlandsk retsafgørelse erklæres eksigibel. For så vidt angår afgørelser om, at en udenlandsk retsafgørelse ikke erklæres eksigibel, finder retsplejelovens almindelige frister for kære anvendelse, hvilket svarer til ordningen efter Luganokonventionen. Det er formålet med bestemmelsen, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigible, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen. Der henvises således til forarbejderne til den oprindelige Bruxelles I-lov, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 1547, hvor spørgsmålet er behandlet nærmere.

Det foreslås i *stk. 5*, at den ret, hvortil afgørelsen kæres, giver parterne adgang til at udtale sig. Retten kan bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling. Bestemmelsen svarer til den gældende § 8 b, stk. 3, i Bruxelles I-loven, som gennemfører Luganokonventionens artikel 43, stk. 3, hvorefter appel af en afgørelse om eksekvatur behandles i overensstemmelse med reglerne for kontradiktorisk procedure.

Der findes ikke et tilsvarende krav om kontradiktorisk procedure ved appelbehandling efter værnetingsaftalekonventionen, og bestemmelsen har derfor alene til formål at præcisere, at parterne – til forskel fra proceduren i 1. instans – har adgang til at fremsætte bemærkninger til retten under kæresagen. Det sikres herved, at sager efter værnetingsaftalekonventionen behandles efter samme procedure som sager efter Luganokonventionen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer en mindre afvigelse fra reglerne i retsplejelovens kapitel 37. Efter retsplejelovens § 397, stk. 1, har parterne adgang til at indsende skriftlige udtalelser til den ret, hvortil en afgørelse kæres. Retten har imidlertid ikke pligt til udtrykkeligt at vejlede parterne herom, og udtalelser, der fremkommer senere end 10 dage efter byrettens meddelelse om sagens oversendelse til landsretten, tages kun i betragtning, hvis sagen endnu ikke er afgjort. Efter retsplejelovens § 398 kan retten bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling, hvor særlige grunde taler derfor. Udgangspunktet efter de almindelige regler er således, at kæresager behandles på skriftligt grundlag.

Forslaget har til formål at sikre, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigible, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen. Der henvises således til forarbejderne til den gældende § 8 b i Bruxelles I-loven, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 202, som fremsat, side 186.

Det foreslås i *stk. 6*, at den ret, hvortil afgørelsen er kæret, kun kan afslå at erklære retsafgørelsen eksigibel eller ophæve afgørelsen om eksigibilitet efter de grunde, der er opregnet i konventionen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at landsretterne og Højesteret ved behandling af en kæresag om enten fogedrettens afgørelse efter den foreslåede § 8 i, eller af landsrettens afgørelse ved appel heraf, skal prøve, hvorvidt de i konventionen opregnede grunde til, at anerkendelse og fuldbyrdelse kan afslås, foreligger. Bestemmelsen svarer med enkelte ændringer til Luganokonventionens artikel 45, stk. 1, og bestemmelsen skal således sikre, at sager efter værnetingsaftalekonventionen behandles efter samme fremgangsmåde, som sager efter Luganokonventionen.

Det fremgår af værnetingsaftalekonventionens artikel 8, stk. 1, 2. pkt., at anerkendelse eller fuldbyrdelse alene kan nægtes af de grunde, der er anført i konventionen. Disse grunde er navnlig opregnet i konventionens artikel 9, og er i øvrigt omtalt i afsnit 182-193 i den forklarende rapport til konventionen.

Efter konventionens artikel 9, litra a, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse afslås, hvis værnetingsaftalen var ugyldig efter loven i den stat, hvor den valgte domstol er beliggende, medmindre den valgte domstol har fastslået, at aftalen er gyldig. Der er ingen krav til grundlaget for ugyldighed, men det fremgår af bestemmelsen, at ugyldigheden skal vurderes efter lovgivning i den stat, hvor den domstol, der er udpeget i medfør af værnetingsaftalen, er beliggende.

Efter konventionens artikel 9, litra b, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse afslås, hvis en af parterne manglede rets- eller handleevne til at indgå værnetingsaftalen ifølge lovgivningen i den stat, hvor anmodningen om anerkendelse og fuldbyrdelse indgives. Det fremgår af afsnit 184 i den forklarende rapport til konventionen, at eftersom manglende rets- og handleevne også ville gøre værnetingsaftalen ugyldig i henhold til konventionens artikel 9, litra a, afgøres rets- og handleevne både af den valgte domstols lovgivning og af lovgivningen i den stat, hvor den domstol, der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse, er beliggende.

Efter konventionens artikel 9, litra c, pkt. i, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse afslås, hvis stævningen eller et hermed ligestillet processkrift, der indeholder de væsentligste oplysninger om kravet, ikke er blevet forkyndt for sagsøgte i rette tid og på en sådan måde, at han har haft mulighed for at varetage sit forsvar, medmindre sagsøgte i oprindelsesstaten har deltaget i et retsmøde og redegjort for sine

synspunkter uden at anfægte forkyndelsen, forudsat at lovgivningen i oprindelsesstaten gav mulighed herfor.

Efter konventionens artikel 9, litra c, pkt. ii, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse ligeledes afslås, hvis stævningen eller et hermed ligestillet processkrift, der indeholder de væsentligste oplysninger om kravet, er blevet meddelt for sagsøgte i den stat, hvor anmodningen indgives, på en måde, der er uforenelig med denne stats grundlæggende retsprincipper vedrørende forkyndelse af dokumenter.

Efter konventionens artikel 9, litra d, kan anerkendelse og fuldbyrdelse afslås, hvis retsafgørelsen er opnået ved processuelt bedrageri. I afsnit 188 i den forklarende rapport til konventionen fremhæves en række eksempler på tilfælde, hvor anerkendelse eller fuldbyrdelse kan nægtes efter denne bestemmelse, herunder hvor sagsøger bevidst giver sagsøgte forkerte oplysninger om tid og sted for retsmødet, eller hvis en part søger at bestikke en dommer, en nævning eller et vidne eller bevidst skjuler vigtige beviser.

Efter konventionens artikel 9, litra e, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse afslås, hvis anerkendelse eller fuldbyrdelse ville være åbenbart uforenelig med grundlæggende retsprincipper (*ordre public*) i den stat, hvor anmodningen indgives, herunder hvis der er tale om en situation, hvor proceduren forud for dommen har været uforenelig med grundlæggende principper om retspleje i denne stat.

Efter konventionens artikel 9, litra f, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse afslås, hvis retsafgørelsen strider mod en anden retsafgørelse, der i den stat, hvor anmodningen indgives, er afsagt i en tvist mellem de samme parter.

Efter konventionens artikel 9, litra g, kan anerkendelse eller fuldbyrdelse tillige afslås, hvis retsafgørelsen strider mod en retsafgørelse, der tidligere er afsagt i en anden stat mellem de samme parter i en tvist om samme genstand og på samme grundlag, og den tidligere retsafgørelse opfylder de nødvendige betingelser for at blive anerkendt i den stat, hvor anmodningen indgives.

Artikel 9, litra f, omhandler det tilfælde, hvor den modstridende dom blev afsagt af en domstol i den stat, hvor anmodningen blev indgivet. I en sådan situation har den domstol, som anmodningen forelægges, ret til at lade en retsafgørelse fra en domstol i sin egen stat gå forud for den retsafgørelse, som anmodningen vedrører, selv om førstnævnte retsafgørelse blev afsagt senere end den sidstnævnte. Konventionens artikel 9, litra g, omhandler derimod den situation, hvor begge retsafgørelser blev afsagt af udenlandske domstole. I dette tilfælde kan domstolen, som anmodningen forelægges, afslå at anerkende eller fuldbyrde en retsafgørelse, hvis retsafgørelsen, som anmodningen vedrører, er afsagt senest af de to retsafgørelser, hvis parterne i de to retsafgørelser er de samme, hvis genstanden og grundlaget for de to retsafgørelser er de samme, og hvis den modstridende retsafgørelse opfylder de nødvendige betingelser for at blive anerkendt i den stat, hvor anmodningen indgives.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4.5.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede § 8 k fastsætter supplerende regler om fuldbyrdelse af retsafgørelser, der er erklæret eksigible i Danmark.

Det foreslås i *stk. 1*, at en retsafgørelse, der er erklæret eksigibel, kan fuldbyrdes efter de regler, der gælder for fuldbyrdelse af danske afgørelser, med de ændringer, der følger af loven. Bestemmelsen svarer

til den gældende § 8 c i Bruxelles I-loven, der vedrører fuldbyrdelse af en retsafgørelse, der er omfattet af Luganokonventionen.

Efter konventionens artikel 14 er fremgangsmåden for bl.a. fuldbyrdelse af retsafgørelser reguleret ved loven i den anmodede stat. Den foreslåede bestemmelse indebærer i overensstemmelse hermed, at en retsafgørelse kan tvangsfuldbyrdes efter retsplejelovens regler, når den er erklæret eksigibel efter fremgangsmåden i de foreslåede §§ 8 i og 8 j. Med henvisningen i bestemmelsen til ændringerne, der følger af loven, sigtes der til den foreslåede § 8 k, stk. 2, jf. straks nedenfor.

Hvis der ikke allerede er indgivet anmodning om tvangsfuldbyrdelse samtidig med anmodningen om eksekvatur, jf. den foreslåede § 8 i, stk. 2, fremsættes anmodningen efter den almindelige regel i retsplejelovens § 488.

Den foreslåede bestemmelse har til formål at sikre, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigible, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen. Der henvises således til bemærkningerne til den gældende § 8 c i Bruxelles I-loven, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 202 som fremsat, side 186.

Efter forslagets *stk. 2*, kan der i tiden indtil fristen for kære af afgørelsen om eksigibilitet er udløbet, eller indtil en eventuel kære er afgjort, foretages udlæg eller andre fuldbyrdelsesskridt. Der kan dog ikke foretages tvangsauktion over udlagt gods eller i øvrigt foretages skridt, der går videre end til at sikre tilstedeværelsen af gods, hvori fuldbyrdelse kan ske. Et udlægs plads i rækkefølgen mellem flere udlæg i samme aktiv, jf. retsplejelovens § 526, regnes tidligst fra tidspunktet for afgørelsen om, at den udenlandske retsafgørelse er eksigibel.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende § 8 c, stk. 2, i Bruxelles I-loven, og har til formål at sikre, at anmodninger om fuldbyrdelse af en retsafgørelse efter værnetingsaftalekonventionen behandles efter samme ordning, som efter Luganokonventionen. Der henvises på den baggrund til bemærkningerne til den gældende § 8 c, stk. 2, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 202, som fremsat, side 186.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4.5.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede bestemmelse i § 8 l fastsætter regler for fremgangsmåden i tilfælde af, at anerkendelsen af en udenlandsk retsafgørelse bestrides.

Som anført i afsnit 3.3.3 fremgår det af konventionens artikel 8, at udenlandske retsafgørelser, der er omfattet af konventionen, skal anerkendes og fuldbyrdes. Det fremgår endvidere, at anerkendelse og fuldbyrdelse kun kan afvises med henvisning til de grunde, der er nævnt i konventionen. Den foreslåede bestemmelse angår således de tilfælde, hvor anerkendelsen af en udenlandsk retsafgørelse bestrides.

Det foreslås i *stk. 1*, at hvis anerkendelsen af en udenlandsk retsafgørelse bestrides, kan en berettiget part, der som det væsentligste påberåber sig anerkendelsen, gennem eksekvaturproceduren, jf. det foreslåede kapitel 2 c, få fastslået, hvorvidt retsafgørelsen skal anerkendes. Bestemmelsen svarer til Luganokonventionens artikel 33, stk. 2, som er gennemført ved § 8 g, nr. 2, i Bruxelles I-loven.

Det foreslås herudover i *stk. 2*, at hvis anerkendelsen gøres gældende under en verserende retssag ved en anden ret, og har betydning for afgørelsen af retssagen, kan den ret, som behandler hovedsagen, træffe afgørelse med hensyn til spørgsmålet om anerkendelse. Bestemmelsen svarer til Luganokonventionens artikel 33, *stk. 3*.

Den foreslåede § 8 1 har til formål at sikre, at anmodninger om, at retsafgørelser, der er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, skal erklæres eksigible, skal behandles på samme måde som tilsvarende anmodninger vedrørende retsafgørelser, der er omfattet af Luganokonventionen. Der henvises således til bemærkningerne til den gældende § 8 g i Bruxelles I-loven, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 202, som fremsat, side 187.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Som følge af forslaget om at indarbejde værnetingsaftalekonventionen direkte i loven, jf. lovforslagets § 2, nr. 2, foreslås det, at bemyndigelsesbestemmelsen i lovens § 9, *stk. 2*, kommer til at gælde tilsvarende i forhold til værnetingsaftalekonventionen.

Den foreslåede ændring vil indebære, at det kommer til at fremgå udtrykkeligt af loven, at justitsministeren fremover – ligesom hvad der i dag gælder i forhold til Bruxelles I-forordningen og Luganokonventionen – kan bestemme, at loven med de nødvendige ændringer finder tilsvarende anvendelse på ændringer af og gennemførelsesforanstaltninger til værnetingsaftalekonventionen, således at disse også gælder her i landet. Fra dansk side vil man således som udgangspunkt administrativt kunne tiltræde og gennemføre kommende ændringer af og gennemførelsesforanstaltninger til konventionen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1

Det fremgår af designlovens § 42, at Sø- og Handelsretten er EF-designdomstol i første instans, og at Højesteret er EF-designdomstol i anden instans i henhold til EF-designforordningen.

Det foreslås, at bestemmelsen ændres, således at det fremgår, at både Højesteret og landsretterne er EF-designdomstole i anden instans, og at afgørelsen af, om en dom afsagt af Sø- og Handelsretten i henhold til denne lov kan ankes til Højesteret eller landsret, træffes efter bestemmelserne i retsplejelovens § 368, *stk. 4-6*.

Forslaget indebærer, at sager om EF-design behandlet af Sø- og Handelsretten fremover vil kunne ankes til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig betydning i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde taler for, at sagen behandles af Højesteret som anden instans.

Hvis sagen ikke opfylder de nævnte betingelser, eller hvis parterne foretrækker det, kan anke ske til landsret.

Hvis den part, som anker sagen, vælger at anke til landsretten, har øvrige parter i sagen ifølge retsplejelovens § 368, stk. 5, krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Det gælder uanset, om den anden part alene vil påstå stadfæstelse af dommen.

Højesteret påser af egen drift, at betingelserne for anke til Højesteret er opfyldt, og afviser anken ved kendelse, hvis betingelserne ikke er opfyldt, jf. retsplejelovens § 368, stk. 6.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Til nr. 1

Det fremgår af varemærkelovens § 43 a, at Sø- og Handelsretten er EF-varemærkedomstol i første instans, og Højesteret er EF-varemærkedomstol i anden instans i henhold til EF-varemærkeforordningen.

Det foreslås, at bestemmelsen ændres, således at det fremgår, at både Højesteret og landsretterne er EU-varemærkedomstole i anden instans, og at afgørelsen af, om en dom afsagt af Sø- og Handelsretten i henhold til denne lov kan ankes til Højesteret eller landsret, træffes efter bestemmelserne i retsplejelovens § 368, stk. 4-6.

Rådets forordning (EF) nr. 207/2009 af 26. februar 2009 om EF-varemærker (varemærkeforordningen) blev ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/2424 af 16. december 2015 med ikrafttræden den 23. marts 2016. Betegnelsen "EF-varemærkedomstol" blev i den forbindelse ændret til betegnelsen "EU-varemærkedomstol". Det foreslås derfor, at terminologien i den foreslåede affattelse af varemærkelovens § 43 a afspejler denne ændring i varemærkeforordningen.

Forslaget indebærer, at sager om EF-varemærker behandlet af Sø- og Handelsretten fremover vil kunne ankes til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig betydning i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde taler for, at sagen behandles af Højesteret som anden instans.

Hvis sagen ikke opfylder de nævnte betingelser, eller hvis parterne foretrækker det, kan anke ske til landsret.

Hvis den part, som anker sagen, vælger at anke til landsretten, har øvrige parter i sagen ifølge retsplejelovens § 368, stk. 5, krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Det gælder uanset, om den anden part alene vil påstå stadfæstelse af dommen.

Højesteret påser af egen drift, at betingelserne for anke til Højesteret er opfyldt, og afviser anken ved kendelse, hvis betingelserne ikke er opfyldt, jf. retsplejelovens § 368, stk. 6.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Til nr. 1

Efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. – jf. lovbekendtgørelse nr. 572 af 20. juni 2001 med senere ændringer – kan restanceinddrivelsesmyndighedens og kommunernes pantefogeder foretage udlæg for ydelser, der inddrives efter loven, jf. lovens § 3, stk. 1. Loven gælder for skatter, afgifter, bøder og andre ydelser, som opkræves eller inddrives af det offentlige, og som i lovgivningen er tillagt udpantningsret, jf. lovens § 1.

Det fremgår af lovens § 7, stk. 4, at der på pantefogedens kontor – hvis skyldneren ikke er mødt – ikke kan foretages udlæg i andet end fast ejendom for krav, der er sikret ved lovbestemt pant i ejendommen.

Efter lovens § 5, stk. 1, foretages udlæg – hvis ikke andet er bestemt i loven – efter reglerne i retsplejelovens kapitel 45-47.

Den ordning om mulighed for udlæg på kontoret, der foreslås med lovforslagets § 1, nr. 13, vil dermed også gælde for udlæg foretaget af pantefogeder. Den foreslåede tilføjelse i retsplejelovens § 495, stk. 1, 2. pkt., indebærer således bl.a. – ligesom den gældende bestemmelse i § 7, stk. 4, i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. – at pantefogederne, hvis skyldneren ikke er mødt, kan foretage udlæg på kontoret i fast ejendom for krav, som i lovgivningen er tillagt udpantningsret, og som er sikret ved lovbestemt pant i ejendommen. Det foreslås på den baggrund at ophæve særreglen om pantefogedernes udlæg i § 7, stk. 4, i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Til nr. 1

Ved lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, lov om skifte af dødsboer og lov om skifte af fællesbo m.v. (Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænset sagsfremstilling, regler om vidneforvarede m.v.), blev der indsat et nyt stk. 2 i retsplejelovens § 154, jf. lovens § 1, nr. 4. Bestemmelsen skulle efter lovens § 5 træde i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse.

Ved lov nr. 1242 af 18. december 2012 om ændring af retsplejeloven m.v. (Revision af reglerne om forkyndelse m.v.) blev bestemmelsen ophævet, jf. lovens § 1, nr. 4.

Bestemmelsen var imidlertid ikke sat i kraft på dette tidspunkt og ophævelsen af bestemmelsen skete derfor ikke korrekt, da bestemmelsen rettelig skulle have været ophævet ved en ændring af lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven mv. (Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænset sagsfremstilling, regler om vidneforvarede mv.).

Det foreslås derfor at ophæve § 1, nr. 4, i lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven m.v. (Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænset sagsfremstilling, regler om vidneforvarede mv.). Forslaget har ingen materiel betydning.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7

Til nr. 1

Det foreslås, at der i lov nr. 1156 af 19. december 2003 om ændring af forskellige bestemmelser om medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer (Afskedigelsesbeskyttelse) indsættes en territorialbestemmelse som § 10, der ikke var medtaget i det oprindelige lovforslag.

Den foreslåede bestemmelse vedrører den territoriale gyldighed af lov nr. 1156 af 19. december 2003 om ændring af forskellige bestemmelser om medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer (Afskedigelsesbeskyttelse), og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Dog kan lovens § 1 ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Ændringen har ikke betydning for den territoriale afgrænsning af §§ 2-8 i lov nr. 1156 af 19. december 2003, da disse bestemmelser ikke gælder for Færøerne og Grønland. Da lovens § 1 imidlertid allerede gælder for Grønland, vil den foreslåede ændring medføre, at § 1 i princippet ikke (længere) gælder for Grønland. Ændringen i § 1 gælder også for Færøerne, men er ikke kundgjort, hvorfor ændringen ikke har fået retsvirkning.

Ændringen i lov om Domstolsstyrelsen i § 1 i lov nr. 1156 af 19. december 2003 vil således først gælde (igen) for Grønland og Færøerne, hvis der udstedes anordninger, der sætter ændringen i kraft for Grønland og Færøerne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.10 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 8

Til nr. 1

Det foreslås, at der i lov nr. 552 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ændringer som følge af kommunalreformen) indsættes en territorialbestemmelse som § 13, der ikke var medtaget i det oprindelige lovforslag.

Den foreslåede bestemmelse vedrører den territoriale gyldighed for lov nr. 552 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ændringer som følge af kommunalreformen), og indebærer i medfør af § 13, stk. 1, at §§ 1-3 og 6-11 ikke gælder for Færøerne, at §§ 1-3, 6 og 8-11 ikke gælder for Grønland, og at § 4 ikke gælder for sager om færøske og grønlandske anliggender.

For så vidt angår §§ 1, 3 og 9 i lov nr. 552 af 24. juni 2005, er der tale om ændringer af love, der ikke gælder for Færøerne og Grønland, hvorfor ændringslovene heller ikke gælder for Færøerne og Grønland. Forslaget indebærer derfor ikke ændringer i den territoriale afgrænsning af bestemmelserne.

For så vidt angår §§ 2 og 4 i lov nr. 552 af 24. juni 2005, er der tale om ændringer af henholdsvis forvaltningsloven og lov om Domstolsstyrelsen. Forvaltningsloven er ved anordning sat i kraft for sager om færøske og grønlandske anliggender, der er eller har været under behandling af rigsmyndighederne. Lov om Domstolsstyrelsen er sat i kraft for henholdsvis Færøerne og Grønland ved anordning. Lov nr. 552 af 24. juni 2005 indeholder ikke en territorialbestemmelse om lovens territoriale gyldighed. Loven er derfor som udgangspunkt gældende for henholdsvis sager om færøske og grønlandske anliggender, der er eller har været under behandling af rigsmyndighederne, og for Færøerne og Grønland. Loven er imidlertid ikke kundgjort i landsstyrets kundgørelsestidende for Færøerne og er derfor ikke trådt i kraft for henholdsvis sager om færøske anliggender, der er eller har været under behandling af rigsmyndighederne på Færøerne, og Færøerne. Det foreslås med § 13, stk. 1, at §§ 2 og 4 ikke gælder for henholdsvis Færøerne og Grønland og for sager om færøske og grønlandske anliggender. Det bemærkes, at da §§ 2 og 4 allerede gælder for Grønland, vil den foreslåede ændring medføre, at §§ 2 og 4 i princippet ikke (længere) gælder for henholdsvis Grønland og sager om grønlandske anliggender. Ændringen i §§ 2 og 4 gælder også for Færøerne, men er ikke kundgjort, hvorfor ændringen ikke har fået retsvirkning.

For så vidt angår § 5 i lov nr. 552 af 24. juni 2005, er der tale om en ændring i offentlighedsloven af 19. december 1985, der er ophævet. Der foreslås derfor ikke ændringer i den territoriale afgrænsning af § 5.

For så vidt angår § 6 i lov nr. 552 af 24. juni 2005, er der tale om en ændring i persondataloven. Persondataloven er efterfølgende sat i kraft ved anordning for Grønland. Justitsministeriet har foreslået, at persondataloven sættes i kraft for Færøerne for så vidt angår rigsmyndighedernes behandling af oplysninger, og udkast til anordning herom er forelagt for Færøernes landsstyre. Forslaget indebærer derfor ikke ændringer i den territoriale afgrænsning af § 6.

For så vidt angår § 7 i lov nr. 552 af 24. juni 2005, er der tale om en ændring af § 2, stk. 2, i lov om udgivelsen af en Lovtidende og en Ministerialtidende (titlen er senere ændret til lov om udgivelsen af en Lovtidende) ændret. Det bemærkes, at § 2, stk. 2, efterfølgende er blevet ændret, jf. § 1, nr. 2, i lov nr. 305 af 19. april 2006 om ændring af lov om udgivelsen af en Lovtidende og en Ministerialtidende. Lov nr. 552 af 24. juni 2005 gælder for Grønland, da hovedloven gælder direkte for Grønland. Hovedloven gælder derimod ikke for Færøerne. Ændringen gælder derfor heller ikke for Færøerne. Forslaget indebærer derfor ikke ændringer i den territoriale afgrænsning af § 7.

Ved § 8 i lov nr. 552 af 24. juni 2005, er der foretaget en ændring i værgemålsloven. Værgemålsloven er efterfølgende sat i kraft ved anordning for Færøerne. Værgemålsloven kan sættes i kraft for Grønland ved anordning og de ændringer, der følger af lovens § 8, vil også kunne sættes i kraft ved anordning. Forslaget indebærer derfor ikke ændringer i den territoriale afgrænsning af § 8.

For så vidt angår §§ 10 og 11 i lov nr. 552 af 24. juni 2005, er der tale om ændringer i henholdsvis lov om fonde og visse foreninger og lov om erstatning for miljøskader, som vedrører sagsområder, som efterfølgende er overtaget af Færøerne. I forhold til Grønland er lov om fonde og visse foreninger sat i kraft ved anordning. Da ændringen i § 10 vedrører en bestemmelse, som er sat i kraft for Grønland med ændringer begrundet i de grønlandske forhold, gælder lovens § 10 ikke for Grønland. Lov om erstatning for miljøskader kan sættes i kraft for Grønland ved anordning og de ændringer, der følger af lovens §

11, gælder således ikke for Grønland nu, men vil kunne sættes i kraft ved anordning. Forslaget indebærer derfor ikke ændringer i den territoriale afgrænsning af §§ 10 og 11.

Det foreslås endvidere i forslaget til § 13, stk. 2, at § 2 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger. Dette giver således hjemmel til at udstede en anordning, der sætter ændringerne vedrørende lov om Domsstolsstyrelsen helt eller delvis i kraft.

Det foreslås endvidere i forslaget til § 13, stk. 3, at § 4 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for sager om færøske og grønlandske anliggender, der er eller har været under behandling ved rigsmyndighederne. Dette giver således hjemmel til at udstede en anordning, der sætter ændringerne vedrørende forvaltningsloven helt eller delvis i kraft.

Endeligt foreslås det i § 13, stk. 4, at §§ 8 og 11 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger. Dette giver således hjemmel til at udstede en anordning, der sætter ændringerne vedrørende henholdsvis værgemålsloven og lov om erstatning for miljøskader helt eller delvis i kraft, hvilket forudsætter, at henholdsvis værgemålsloven og lov om erstatning for miljøskader sættes i kraft.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.10 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 9

Til nr. 1

Det foreslås, at henvisningen til »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« i lov om retsafgifter § 20, nr. 9, ændres til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 2, nr. 1.

Til § 10

Til nr. 1

Det foreslås, at henvisningen til »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« i sølovens § 310, stk. 5, ændres til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 2 nr. 1.

Til nr. 2

Det foreslås, at henvisningen til »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« i sølovens § 429, stk. 3,

ændres til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 2, nr. 1.

Til § 11

Til nr. 1

Det foreslås, at henvisningen til »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« i lov om internationale sikkerhedsrettigheder i flymateriel § 1, stk. 3, ændres til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 2, nr. 1.

Til § 12

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2017, jf. *stk. 1*.

Der er på tidspunktet for lovens ikrafttræden udtaget grundlister for perioden fra den 1. januar 2016 til den 31. december 2019. Det indebærer, at de foreslåede regler om forhøjelse af aldersgrænsen for nævning og domsmand, jf. lovforslagets § 1, nr. 2, om udelukkelse fra at være nævning eller domsmand, jf. lovforslagets § 1, nr. 3, og om adgangen for kommunalbestyrelsen til at udvide antallet af medlemmer i grundlisteudvalgene, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, i praksis først vil få betydning, når der skal udvælges personer til den grundliste, der skal gælde for perioden fra den 1. januar 2020.

I forhold til personer, som ved lovens ikrafttræden er optaget på nævninge- og domsmandslistor på baggrund af de grundlister, som er udtaget for perioden fra den 1. januar 2016 til den 31. december 2019, indebærer de foreslåede regler, at de pågældende fra ikrafttrædelsestidspunktet vil kunne begære sig fritaget i henhold til de foreslåede regler herom, jf. lovforslagets §§ 1, nr. 4, 5 og 6.

For så vidt angår den foreslåede udvidelse af muligheden for at foretage udlæg på fogedrettens kontor, hvis skyldner ikke er mødt, jf. lovforslagets § 1, nr. 13, kan de foreslåede regler anvendes fra lovens ikrafttræden, herunder også i sager, hvori anmodning er fremsat over for fogedretten før lovens ikrafttræden.

Idet lovens § 2 først vil kunne træde i kraft, når Danmark har tiltrådt værnetingsaftalekonventionen, foreslås det i *stk. 2*, at justitsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af lovens § 1, nr. 10, § 2 og §§ 9-11. Det forudsættes herved, at ikrafttrædelsestidspunktet for disse bestemmelser fastsættes til samme dato, som værnetingsaftalekonventionen træder i kraft for Danmark.

Med *stk. 3* foreslås det, at lovens § 1, nr. 3, om udelukkelse fra at være nævning og domsmand ikke finder anvendelse på personer, der ved lovens ikrafttræden er optaget på en grundliste. Det betyder, at de hidtil gældende regler om udelukkelse fra lægdommerhvervet finder anvendelse for personer, der er optaget på grundlisten for perioden fra den 1. januar 2016 til den 31. december 2019. De foreslåede regler om

udelukkelse fra at være nævning og domsmand vil således først få betydning fra og med udtagelsen af personer til grundlisterne for perioden fra den 1. januar 2020 til den 31. december 2023.

Til § 13

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Lovens §§ 3 og 4 (ændring af designloven og varemærkeloven) kan dog sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Ved Danmarks tiltrædelse af værnetingsaftalekonventionen vil der blive afgivet en erklæring om, at konventionen ikke finder anvendelse for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1257 af 13. oktober 2016, som ændret ved § 2 i lov nr. 1721 af 27. december 2016, lov nr. 1725 af 27. december 2016, § 4 i lov nr. 80 af 24. januar 2017 og § 1 i lov nr. 203 af 28. februar 2017, foretages følgende ændringer:

§ 5. ---

Stk. 2-5 ----

1. I § 5 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Varetages hvervet som formand for en undersøgelseskommission kan der udnævnes yderligere en landsdommer i den pågældende landsret. Stillingen bortfalder ved første ledighed i en fast landsdommerstilling i den pågældende landsret efter, at den pågældende landsdommer er vendt tilbage.«

Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 5 og 6.

2. I § 69 ændres »fylder 70 år« til: »fylder 75 år«.

§ 69. Til nævning eller domsmand kan med de af § 70 følgende undtagelser udtages enhver uberygtet mand eller kvinde, der har valgret til Folketinget, medmindre den pågældende fylder 70 år inden udløbet af det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, eller på grund af åndelig eller legemlig svaghed eller utilstrækkeligt kendskab til det danske sprog er ude af stand til at fyldestgøre en nævnings og domsmands pligter.

§ 70. Udelukkede fra at være nævninger og domsmænd er: ministre, advokater, advokatfuldmægtige, centraladministrationens, domstolenes, anklagemyndighedens, overøvrighedens, politiets og fængselsvæsenets tjenestemænd og øvrige personale samt sognefogeder og folkekirkens og de anerkendte trossamfunds gejstlige.

§ 71. Følgende personer kan begære sig fritaget for nævninge- og domsmandshvervet:

1-7) ---

8) de, som på grund af deres helbredstilstand eller erhvervs- eller familief forhold ikke uden fare for deres velfærd kan opfylde nævninge- eller domsmandspligten,

9) de, som har taget bopæl i en anden kreds end den, for hvilken deres udtagelse gælder.

3. § 70 affattes således:

»§ 70. Følgende personer er udelukket fra at være nævning og domsmand:

1) Ministre,

2) ansatte i ministeriers departementer og ansatte i chefstillinger i de under departementerne hørende underordnede myndigheder,

3) ansatte ved domstolene og i politi, anklagemyndighed, kriminalforsorgen og andre myndigheder på Justitsministeriets område,

4) advokater og advokatfuldmægtige, og

5) præster i folkekirken og andre trossamfund.«

4. I § 71, nr. 8, indsættes efter »velfærd«: »eller uforholdsmæssig ulempe«.

5. I § 71, nr. 9, ændres: »gælder.« til: »gælder,«.

§ 72. Udtagelsen til grundlisten foretages inden for hver kommune af et grundlisteudvalg på 5 medlemmer, der udpeges af kommunalbestyrelsen for de kommunale råds valgperiode. I København kan kommunalbestyrelsen bestemme, at der skal nedsættes flere grundlisteudvalg. De nærmere regler om antallet af personer, der skal udtages, og om selve udtagelsen fastsættes af justitsministeren.

§ 149. Retssproget er dansk. Afhøring af personer, der ikke er det danske sprog mægtig, skal så vidt muligt ske ved hjælp af en uddannet translator el.lign. Dog kan i borgerlige sager tilkaldelse af tolk undlades, når ingen af parterne gør fordring herpå, og retten tiltror sig fornødent kendskab til det fremmede sprog. Det samme kan under sidstnævnte forudsætning finde sted i straffesager uden for hovedforhandling for landsret.

Stk. 2-7. ---

§ 247. I sager, der er omfattet af en international overenskomst, som er gennemført i dansk ret ved lov om EF-domskonventionen m.v. eller lov om Bruxelles I-forordningen m.v., herunder ved bekendtgørelse i medfør af de nævnte love, anvendes overenskomstens værnetingsregler. Dette gælder dog ikke sager, der anlægges ved det i § 246 a nævnte værneting, og som er omfattet af konventionen af 10. maj 1952 om arrest i søgående skibe.

Stk. 2. ---

§ 260. ---

Stk. 2-6. ---

Stk. 7. Justitsministeren kan tillade, at forbrugerombudsmanden og ansatte i Forbrugerombudsmandens sekretariat kan møde for en part i byretten, landsretten og i Sø- og Handelsretten i retssager inden for Forbrugerombudsmandens virksomhed, hvor Forbrugerombudsmanden optræder som mandatar. Det er en betingelse, at den ansatte har en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse, jf. dog § 135 a, stk. 2, og at den ansatte for at møde i landsretten eller Sø- og Handelsretten i andre sager end sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 4, har opnået møderet for landsretten og for Sø- og Handelsretten efter bestemmelsen i § 133.

Stk. 8-11. ---

§ 327. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 392, stk. 3, og § 392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der

6. I § 71 indsættes som nr. 10:

»10) de, som i to perioder har været udtaget til nævninge- og domsmandslister.«

7. I § 72, 1. pkt., indsættes efter »på«: »mindst«.

8. I § 149, stk. 1, ophæves 2. pkt., og i stedet indsættes:

»Forhandling med og afhøring af personer, der ikke behersker det danske sprog, skal så vidt muligt ske ved hjælp af en uddannet translator el.lign.«

9. I § 149, stk. 1, ophæves 4. pkt., og i stedet indsættes:

»Tilkaldelse af tolk kan endvidere undlades i straffesager, der behandles efter § 831 eller kapitel 80, såfremt retten og sagens andre aktører har det fornødne kendskab til det fremmede sprog, og det i øvrigt findes ubetænkeligt.«

10. I § 247, stk. 1, 1. pkt., ændres »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«

11. § 260, stk. 7, 2. pkt., affattes således:

»Det er en betingelse, at den ansatte har en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse, jf. dog § 135 a, stk. 2, og at den ansatte for at møde i landsretten eller Sø- og Handelsretten har opnået møderet for landsretten og for Sø- og Handelsretten efter bestemmelsen i § 133 eller møder med henblik på at opnå en sådan møderet.

12. § 327, stk. 5, 3. pkt. affattes således:

»Uanset §§ 389 a, stk. 1, 392, stk. 3 og § 392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af byretten eller

behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 495. Forretningen kan foretages, selv om skyldneren ikke giver møde eller træffes. På rettens kontor kan der dog, hvis skyldneren ikke er mødt, ikke foretages udlæg i andet end fast ejendom eller andele i andelsboligforeninger eller aktier eller anpartar i boligaktieselskaber eller boliganparts-selskaber omfattet af kapitel III i lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber i henhold til pantebrev, jf. § 478, stk. 1, nr. 6.

Stk. 2-3. ---

Lov om Bruxelles I-forordningen m.v.

§ 1. Bestemmelserne i aftale af 19. oktober 2005 mellem Det Europæiske Fællesskab og Danmark om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, jf. bilag 1 til denne lov, samt bestemmelserne i Bruxelles I-forordningen, jf. bilag 2 til denne lov, Luganokonventionen, jf. bilag 3 til denne lov, og underholdspligtforordningen, jf. bilag 4 til denne lov, gælder her i landet,

af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.«

13. I § 495, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »§ 478, stk. 1, nr. 6«: », eller for krav omfattet af § 478, stk. 2, som er sikret ved lovbestemt pant i det udlagte.«

14. Efter § 543 indsættes i *kapitel 49*:

»§ 543 a. Med hensyn til auktionssagens behandling finder § 506 tilsvarende anvendelse. Det gælder dog ikke ved afholdelse af auktion.«

§ 2

I lov om Bruxelles I-forordningen m.v., lov nr. 1563 af 20. december 2006, som ændret ved lov nr. 518 af 28. maj 2013, foretages følgende ændringer:

1. Lovens *titel* affattes således:

»Lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«.

2. I § 1, stk. 1, ændres »og underholdspligtforordningen, jf. bilag 4 til denne lov,« til: »underholdspligtforordningen, jf. bilag 4 til denne lov, og værnetingsaftalekonventionen, jf. bilag 5 til denne lov,«.

3. Efter kapitel 2 b indsættes:

»Kapitel 2 c

Anerkendelse og fuldbyrdelse efter værnetingsaftalekonventionen

§ 8 i. Anmodning om, at en udenlandsk retsafgørelse, som er omfattet af værnetingsaftalekonventionen, erklæres eksigibel, indgives til fogedretten. Anmodningen skal være skriftlig.

Stk. 2. Der kan samtidig med en anmodning efter stk. 1, anmodes om fuldbyrdelse af retsafgørelsen efter retsplejelovens regler.

Stk. 3. Den, der fremsætter anmodning efter stk. 1, skal, i det omfang vedkommende ikke har bopæl her i landet, udpege en procesfuldmægtig.

Stk. 4. En retsafgørelse erklæres eksigibel, når kravene i konventionens artikel 13 er opfyldt, uden prøvelse af de grunde til afvisning af anerkendelse og fuldbyrdelse, der er opregnet i konventionen. Den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, kan ikke på dette tidspunkt af sagens behandling fremsætte bemærkninger.

Stk. 5. Retsplejelovens § 149, stk. 2, finder anvendelse på den dokumentation, der er nævnt i konventionens artikel 13.

Stk. 6. Fogedrettens afgørelse om, hvorvidt retsafgørelsen er eksigibel, træffes ved kendelse.

Stk. 7. Fogedrettens afgørelse om, at en retsafgørelse erklæres eksigibel, skal forkyndes for den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse. Retsafgørelsen vedlægges forkyndelsen.

§ 8 j. Fogedrettens afgørelse om eksigibilitet kan med de ændringer, der følger af denne lov, kæres til landsretten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37.

Stk. 2. Landsrettens afgørelse kan med de ændringer, der følger af denne lov, og med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet kæres til Højesteret efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37.

Stk. 3. Kære efter stk. 1 og 2 sker ved indlevering af kæreskrift til den ret, hvortil afgørelsen kæres.

Stk. 4. Fristen for kære af en afgørelse om, at en udenlandsk retsafgørelse erklæres eksigibel, er 1 måned fra det tidspunkt, hvor afgørelsen blev forkyndt.

Stk. 5. Den ret, hvortil afgørelsen kæres, giver parterne adgang til at udtale sig. Retten kan bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling.

Stk. 6. Den ret, hvortil afgørelsen kæres, kan kun afslå at erklære retsafgørelsen eksigibel eller ophæve afgørelsen om eksigibilitet efter de grunde, der er opregnet i konventionen.

§ 8 k. En retsafgørelse, der er erklæret eksigibel, kan med de ændringer, der følger af denne lov, fuldbyrdes efter de regler, der gælder for fuldbyrdelse af danske afgørelser.

Stk. 2. Indtil fristen for kære af afgørelsen om eksigibilitet er udløbet, eller indtil en eventuel kære er afgjort, kan der foretages udlæg eller andre fuldbyrdelsesskridt. Der kan dog ikke foretages tvangsauktion over udlagt gods eller i øvrigt foretages skridt, der går videre end til at sikre tilstedeværelsen af gods, hvori fuldbyrdelse kan ske. Et udlægs plads i rækkefølgen mellem flere udlæg i samme aktiv, jf. retsplejelovens § 526, regnes tidligst fra tidspunktet for afgørelsen om, at den udenlandske retsafgørelse er eksigibel.

§ 8 l. Bestrides anerkendelsen af en udenlandsk retsafgørelse, kan en berettiget part, der som det væsentligste påberåber sig anerkendelsen, efter reglerne i dette kapitel få fastslået, om retsafgørelsen skal anerkendes.

Stk. 2. Gøres anerkendelsen gældende under en verserende retssag, og har den betydning for afgørelsen af sagen, kan retten behandle spørgsmålet om anerkendelsen.«

§ 9. ---

Stk. 2. Justitsministeren kan bestemme, at loven med de nødvendige ændringer finder anvendelse på ændringer af og gennemførelsesforanstaltninger til Bruxelles I-forordningen eller Luganokonventionen.

4. I § 9, *stk. 2*, ændres »Bruxelles I-forordningen eller Luganokonventionen« til: »Bruxelles I-forordningen, Luganokonventionen eller værnetingsaftalekonventionen«.

5. Som *bilag 5* indsættes bilag 1 til denne lov.

§ 3

I designloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 189 af 1. marts 2016, som ændret ved § 2 i lov nr. 309 af 28. marts 2015 og § 2 i lov nr. 1548 af 13. december 2016, foretages følgende ændring:

1. § 42 affattes således:

§ 42. Sø- og Handelsretten er EF-designdomstol i første instans, og Højesteret er EF-designdomstol i anden instans i henhold til EF-designforordningen.

»§ 42. Sø- og Handelsretten er EF-designdomstol i første instans, og Højesteret og landsretterne er EF-designdomstole i anden instans i henhold til EF-designforordningen. Ved afgørelsen af, om domme afsagt af Sø- og Handelsretten i henhold til denne lov kan ankes til Højesteret eller landsretterne, finder retsplejelovens § 368, stk. 4-6, anvendelse.«

§ 4

I varemærkeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 192 af 1. marts 2016, som ændret ved § 1 i lov nr. 309 af 28. marts 2015 og § 1 i lov nr. 1548 af 13. december 2016, foretages følgende ændring:

1. § 43 a affattes således:

§ 43 a. Sø- og Handelsretten er EF-varemærkedomstol i første instans, og Højesteret er EF-varemærkedomstol i anden instans i henhold til EF-varemærkeforordningens artikel 91.

»§ 43 a. Sø- og Handelsretten er EU-varemærkedomstol i første instans, og Højesteret og landsretterne er EU-varemærkedomstole i anden instans i henhold til EU-varemærkeforordningen. Ved afgørelsen af, om domme afsagt af Sø- og Handelsretten i henhold til denne lov kan ankes til Højesteret eller landsret, finder retsplejelovens § 368, stk. 4-6, anvendelse.«

§ 5

I lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 572 af 20. juni 2001, som ændret ved § 13 i lov nr. 430 af 6. juni 2005, § 1 i lov nr. 252 af 30. marts 2011, og § 2 i lov nr. 114 af 31. januar 2017, foretages følgende ændring:

§ 7. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. På pantefogdens kontor kan der, hvis skyldneren ikke er mødt, ikke foretages udlæg i andet end fast ejendom for krav, der er sikret ved lovbestemt pant i ejendommen.

§ 1

4. I § 154 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Anvendelse af digital kommunikation kan ske, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog § 155, nr. 2. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

1. § 7, *stk. 4*, ophæves.

§ 6

I lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, lov om skifte af dødsboer og lov om skifte af fællesbo m.v. (Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænser sagsfremstilling, regler om vidneforvarede m.v.) foretages følgende ændring:

1. § 1, *nr. 4*, ophæves.

§ 7

I lov nr. 1156 af 19. december 2003 om ændring af forskellige bestemmelser om medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer (afskedigelsesbeskyttelse), foretages følgende ændringer:

1. Efter § 9 indsættes:

»§ 10

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men § 1 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.«

§ 8

I lov nr. 552 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (ændringer som følge af kommunalreformen), foretages følgende ændring:

1. Efter § 12 indsættes:

»§ 13

Stk. 1. §§ 1-3 og 6-11 gælder ikke for Færøerne, §§ 1-3, 6 og 8-11 gælder ikke for Grønland og § 4 gælder ikke for sager om færøske og grønlandske anliggender.

Stk. 2. § 2 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Stk. 3. § 4 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for sager om færøske og grønlandske anliggen-

der, der er eller har været under behandling ved rigsmyndighederne.

Stk. 4. §§ 8 og 11 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.«

§ 9

I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1252 af 27. november 2014, som ændret ved § 3 i lov nr. 1876 af 29. december 2015, foretages følgende ændringer:

§ 20. Afgiftsfri er fogedforretninger vedrørende:
1-8) ---

9) afgørelser efter kapitel 2 a i lov om Bruxelles I-forordningen m.v. eller lov om EF-domskonventionen m.v. om, at en udenlandsk retsafgørelse skal anerkendes eller er eksigibel her i landet, eller at et udenlandsk officielt bekræftet dokument eller retsforlig er eksigibelt her i landet.

1. I § 20, nr. 9, ændres »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«

§ 10

I søloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 75 af 17. januar 2014, foretages følgende ændringer:

§ 310. ---

Stk. 2-4 ---

Stk. 5. Stk. 1 og 4 gælder ikke, hvis hverken det aftalte leveringssted eller det aftalte eller faktiske udleveringssted efter § 252, stk. 3, ligger i Danmark, Finland, Norge eller Sverige, eller hvis andet følger af lov om Bruxelles I-forordningen m.v. eller lov om EF-domskonventionen m.v., herunder bekendtgørelser udstedt i medfør af disse love.

Stk. 6. ---

1. I § 310, stk. 5, ændres »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«

2. I § 429, stk. 3, ændres »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«

§ 11

I lov nr. 573 af 4. maj 2015 om internationale sikkerhedsrettigheder i flymateriel, foretages følgende ændringer:

§ 1. ---

Stk. 2 ---

Stk. 3. Konventionens artikel 13 og 43 finder anvendelse inden for rammerne af Bruxelles I-forordningen, jf. lov om Bruxelles I-forordningen m.v.

Stk. 4. ---

1. I § 1, stk. 3, ændres »lov om Bruxelles I-forordningen m.v.« til »lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område«

§ 12

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2017, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af lovens § 1, nr. 10, §§ 2 og 9-11.

Stk. 3. § 1, nr. 3, finder ikke anvendelse på personer, som er optaget på en grundliste, der er gældende ved lovens ikrafttræden. For disse personer finder de hidtil gældende regler anvendelse.

§ 13

§§ 1-6 og § 9-11 gælder ikke for Færøerne og Grønland, men §§ 3 og 4 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.